

Simon Gregorčič - Jakob Savinšek

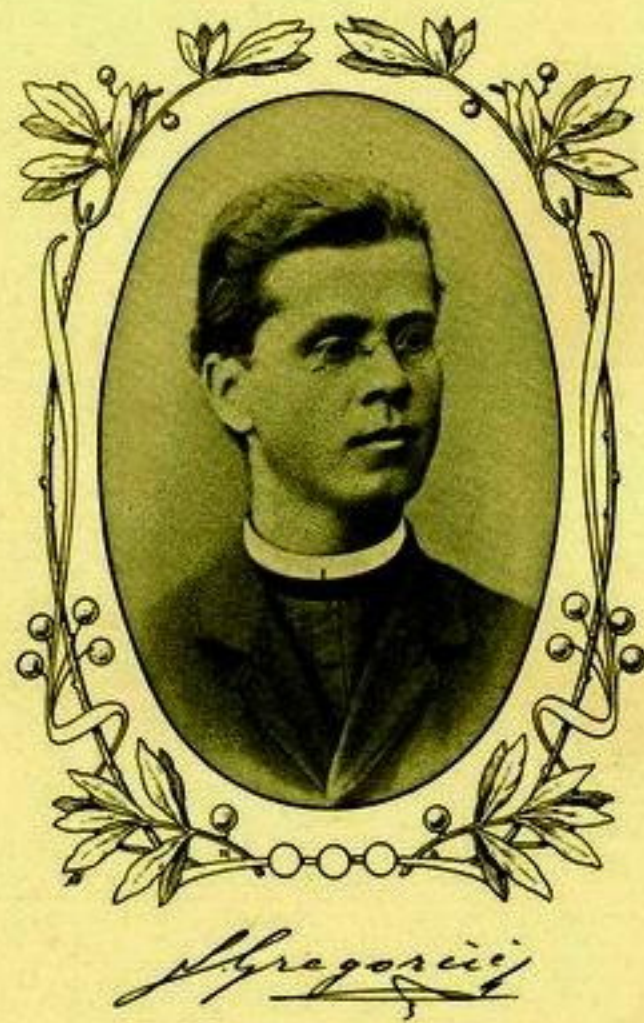
Spomenik v Kobaridu

The image shows the front cover of a book. The cover is decorated with a marbled paper pattern in shades of red, brown, and black, creating a cellular or 'stone' effect. A vertical strip of dark, textured material, likely leather or cloth, runs down the center, forming the spine. On the spine, there is a small, rectangular label with the text 'Gregorčič' and 'Poezija' printed on it.

Gregorčič
Poezija

**Ob 100-letnici izida Gregorčičevih poezij
pri
Družbi sv. Mohorja v Celovcu**

Longman

SIMON GREGORČIČ

Poezije

IZDALA IN ZALOŽILA

DRUŽBA SV. MOHORJAN V CELOVCU

1908

Z dovoljenjem prečastitega krškega knezoškofijstva.

Predgovor.

Kdor izmed Mohorjanov ta predgovor prezre, ali uzre in ne prebere, naj ne misli, da je Bog ve kaj zamudil, ali si prikrajšal užitek te knjige. Moj namen ni, na tem mestu Gregorčičeve poezije razlagati, to se pravi, razpravljati o njih zmislu, vsebini, obliki, lepoti, nastanku, pomenu, sežaju i. t. d. To bodi prepuščeno literarnim kritičarjem in zgodovinarjem, ki naj o svojem času in na primernem mestu osvetle pesnikovo podobo od vseh strani. Treba se mi le zdi, da že naprej razpršim ugovore in pomisleke, ki jih utegne vzbuditi pričujoča zbirka vsaj v nekaterih bralcih.

Družba sv. Mohorja hoče z Gregorčičevimi poezijami podati Slovencem, ki jih ima v svojem naročju več nego katerokoli slovensko društvo, poseben dar. Pravim, dar. Zakaj knjiga v svoji lepi, dragi opremi daleč presega veljavo navadne letne udnine. Šteje si pa to v sladko dolžnost nasproti svojim dolgoletnim, zvestim udom in nasproti velikemu narodnemu pesniku Gregorčiču, njemu, ki je narod objemal v svoji duši z vso ljubeznijo, njemu, ki je za narod delal

celo življenje z besedo in dejanjem, njemu, ki ga je narod bolj razumel in vzljubil kot vse druge doslejšnje pesnike. Meni je poverila nalogo, da njegove poezije zberem, oziroma izberem, razvrstim in pripravim za knjigo. Kako sem to nalogo rešil, sodijo naj drugi, meni bodi tukaj dovoljeno, da povem, zakaj in čemu sem jo rešil ravno tako.

Iz mnogih razlogov ni kazalo priobčiti vseh Gregorčičevih del, kar jih je izšlo v treh zvezkih poleg Joba. Ne kakor bi knjiga radi tega preveč narasla, temveč, ker bi s tem ne pridobili niti bralci pri pesniku, niti pesnik pri bralcih mnogo več. Dovolj je, ako poznamo pesnika po njegovih najlepših in po teh tudi najznačilnejših izdelkih. Gregorčič sam zagovarja moje stališče s svojim uvodom k prvemu zvezku:

Raztresene sem ude zbral.
Ne vseh, a kdor pregleda té,
spozna mu glavo in srce

s tem jednatim uvodom, ki sem ga kakor v svojem imenu postavil na čelo celi zbirki. Prav ta uvod pa me je tudi silil, da sem sprejel iz prvega zvezka vse pesnitve razen dveh. Pravi biseri so to izredne lepote, do kakoršne se Gregorčič v poznejših delih ni več povzpел. Bodimo odkritosrčni! Zakaj bi iz gole pietete do pesnika vse vprek enako hvalili — ob troških resnice. Ne samo pri Gregorčiču, pri vseh lirčarjih v pristnem pomenu tega imena privro svoj čas najlepši akordi na dan in kar še pride za njimi, to so samo trepetajoči, zamolkli pazvoki, ki ne dosežajo moči in jasnine poprejšnjih glasov. Sicer pa je Gregorčič znal najboljši samega sebe soditi. Ko so ga prijatelji v njegovem večletnem molku silili, naj zopet poje, odgovoril jim je tehtovite besede: »Verze bi še delal, verze, toda pesmi to ne bodo.« S tem sem pojasnil zgoraj kratko omenjeni razlog, zakaj sem pri Gregorčiču tudi — izbiral.

Nekoliko preglavice mi je prizadevala misel, kako naj pesmi razporedim. Pri nekaterih pesnikih, ki so svoje delo sami izdali, ima razporedba gradiva velik notranj pomen, na pr. ravno pri Prešernu, in nemodro in krivično je v novih izdajah takih pesnikov svojevoljno šariti z blagom tja in sem. Te krivice, mislim, se pri Gregorčiču ni bati. Drugi izdajajo pesniške zbirke v časovnem redu, tako, da kar naslavlja posamezne oddelke s prvo, drugo, tretjo dobo. No, to je pomenljivo za tiste, ki pesnike bolj študirajo nego uživajo. Jaz sem se držal načela: podobno kakor s telesno je z dušno hrano. Ako posežeš najprvo in samo po izbornih jedilih, priskutijo se ti druge dasi tudi dobre jestvine. Zato menjam izvrstne pesnitve z dobrimi in manj dobrimi, lirske z epskimi, tožne z veselimi, segaje zdaj v ta,

zdaj v oni zvezek. Samo posvetitve dragim možem so zbrane na enem mestu. Zbirko zaključuje odlomek iz »Joba«, ki ga je pesnik mnogo let spretno in s skrbno ljubeznijo prevajal. Pri razporedbi seveda nisem mogel prezreti zunanjega razloga, nastalega vsled ilustracij. Ilustratorju se niso mogle pesmi kot motivi kar predpisati. Knjiga pa ne bi imela lepega lica, ko bi se ilustracije zdaj kopičile, zdaj po več listov izostajale in se torej ne vrstile sorazmerno.

Največjo zadrego sem čutil, ko sem ukrepal, katere pesmi naj sprejemem, katere ne. Ali naj se oziram na veliko večino Mohorjanov, ki so vajeni od družbe samo spisov, sestavljenih v nabožnem in poljudnoznanstvenem tonu? Ali se ne bodo mnogim zdale nekatere Gregorčičeve pesmi »preposvetne«? V resnici nimam pripravnejšega izraza pri roki. O pohujšljivosti vendar ne morem govoriti. Povpraševal sem razborne može o tem. Žrtvovati na ljubo nekaterim — recimo: malim dušicam — prekrasne pesmi kakor so: »Njega ni«, »Izgubljeni cvet« in dr. nisem niti mogel, niti hotel. Boljše je, da take pesmi ponarodé — »Njega ni« se zares popeva v mladeniških in dekliških družbah širom naše domovine — ter izpodrinejo kake druge narodne pesmi, ki jih z npravnega stališča ni moči hvaliti, a se, ker boljših ni, vendarle popevajo. In prelepa pesem: »Človeka nikar«, ali naj se izpusti? Za čisto preprostega bralca je res težka — pa naj gre preko nje in bere druge! Goethe pravi: »Kdor mnogo prinese, marsikomu kaj prinese.« Finžgar in Meško, duhovnika in pesniški duši, sta v »Dom in Svetu« in »Ljubljanskem Zvonu« omenjeno pesem sicer vsak po svoje, vendar oba tako obrazložila, da jo brez strahu in skrbi izročimo komurkoli za berivo. Sploh pa naj bi se vsi bralci na težjih mestih držali Gregorčičevega lastnega zlatega gesla glede razlage:

Čim naravneje
tem verjetneje,
tem prijetneje,
tem veljavnejše!

V svesti sem si, da, ko bi še tako pridno in previdno razbiral, prebiral, odbiral in izbiral, vendar še pride kdo in mi oponese, zakaj nisem te pesmi, ki je lepa, priobčil in one medlejše izpustil. Takim očitkom seveda ne morem drugega odgovoriti, kakor staro resnico: Okusi so in bodo različni, dokler bo svet stal, in vsem kmalu ni mogoče tako hitro ustreči.

Naposled se mi je dotakniti še življenjepisa, ki sledi za tem predgovorom. Bržčas se bo zdel nekaterim prekratek. Iz življenja znamenitih mož nas zanima vsaka podrobna poteza. To je res. Ali

naloga te knjige je, podati Slovencem Gregorčiča, pesnika — torej notranjega človeka. Zunanje življenje umetnikov, zlasti naših, je zvečine tako enolično in vsakdanje, kakor kateregakoli drugega zemljana, včasih samo — boj za obstanek. Dokler bog petja ne potrebuje pesnika za svojo žrtev — pravi ruski velikan Puškin — toliko časa

v skrbeh je ničevega sveta
on malodušno potopljen.

Dolžnost vsakega zavednega rojaka je, da ve za glavne podatke iz življenja zaslužnih mož svojega naroda in te si zapomni lažje iz kratkega in preglednega življenjepisa, nego če bere dolgovezne študije, ki jih življenjepisec prepleta s stoterimi subjektivnimi domnevami.

Ponatis Gregorčičevih poezij je Družbi sv. Mohorja veledušno brezplačno dovolil založitelj, gospod Josip Gorup vitez Slavinski, veletržec na Reki; zato mu bodi naša iskrena hvala. Za mnogi trud zahvaljujemo tudi čast. gosp. župnika Iv. Vrhovnika in gosp. notarja Ign. Gruntarja.

Pa poromaj, mila knjiga, v slovenska mesta, vasi in sela do zadnje koče naše domovine! Razveseljaj, tolaži, bodri in uči!

Ti v srca ljubljenih rojakov
sej seme plemenitih rož,
da bomo narod poštenjakov,
da bomo narod vrlih mož!

Anton Medved.

Pesnikovo življenje.

Simon Gregorčič se je rodil 15. vinotoka 1844 na Goriškem v planinski vasi Vrsno, ki spada v občino Libušnje in okrajno glavarstvo Kobarid. Nad njo se dviga mogočni Krn — goriški Triglav — pod njo teče bistra Soča, kateri je pesnik povil krasen venec v svojih poezijah. Pri hiši se pravi »pri Pomolču«. Njegova roditelja sta bila Jernej, ki se je zaradi družinskih razmer oženil že kot osemnajstletni mladenič, in Katarina, roj. Gabršček, preprosto kmetiško dekle. Prvi ga je učil tamošnji vikarij Bevk, za njim njegov daljnji sorodnik, vikarij Anton Gregorčič. Le ta je tudi napotil očeta, da je poslal darovitega sinka, ki je bil med več otroci drugorojenec, v Gorico v šolo. Ker je bil zelo priden, sprejeli so ga l. 1858 v deško semenišče. Tukaj se je seznanil z Ivanom Stresom, duhovitim drugom, ki mu je bil do rane smrti najmilejši prijatelj in kateremu je posvetil pesem »Grobni spomenik prijatelju«. Učil se je poleg šolskih predmetov srbsčine in češčine in z velikim užitkom prebiral Prešerna, katerega je globoko poznal in visoko cenil. Na gimnaziji je bil pesniku učitelj-vzornik profesor Ivan Šolar, pozneje šolski nadzornik v Dalmaciji. Ta mož je z ognjevitostjo besedo v slavnem učencu razvnel ono čisto in požrtvovalno

ljubezen do slovenske domovine, ki v čarobnih žarkih odseva iz Gregorčičevih poezij. Kot sedmošolec je bil sprejet v veliko semenišče in l. 1864 napravil z odliko maturo. Tega leta je priobčil svoje prve pesmi v Janežičevem »Glasniku«. Po maturi je nekoliko ugibal, ali naj se posveti bogoslovju ali klasičnemu jezikoslovju, za katero je imel posebno veselje in mnogo zmožnosti. Odločil se je za prvo in vstopil v duhovsko semenišče. A poleg bogoslovja se je še vedno bavil s klasičnimi jeziki in je zlasti navdušen prebiral pesnika - starosto Homerja. V semenišču je nadalje in vedno lepše pesnil. Iz one dobe datirata znanolepi pesmi »Njega ni« in »V celici«. Dovršivši bogoslovskih študij tretje leto, je bil posvečen v mašnika in 27. vinotoka 1867 pel novo mašo pri sv. Duhu na Libušnjem. Ostal je potem še eno leto v semenišču in bil 1868 nastavljen kot kaplan v trg Kobarid. Tu je ustanovil čitalnico, eno med prvimi slovenskimi, in pevski zbor, v katerem je včasih sam nastopal s svojim zvonkim baritonom. Ljudstvo ga je zelo čislalo in ljubilo. Ljubil ga je tudi njegov predstojnik dekan Andrej Jekše, zelo omikan mož, ki je namestu bolehnega pesnika večkrat sam prevzel kako pastirsko delo in mu ostal naklonjen tudi ob času, ko so Gregorčiča mnogi stanovski tovariši obsojali zaradi poezij.

Temu blagemu prijatelju je posvečena pesem »Vrlemu možu«. Iz Kobarida je začel Gregorčič priobčevati pesmi v Stritarjevem »Dunajskem Zvonu«. Priznaval se je dolgo časa za Stritarjevega učenca — v začetku se tudi pozna njegov vpliv na mlado muzzo — a pozneje se je osamosvojil iz pesimizma dunajskega veljavnega literata. Tesno prijateljstvo ga je tedaj zvezalo z Josipom Pagliaruzziem, pesnikom Krilanom, katerega rana smrt ga je silno potrla. Iz Kobarida, kjer je služboval do l. 1873, je bil premeščen za kaplana v Rifenberk. Tukaj se pesniku ni dobro godilo. Njegov župnik Brezavšček mu ni bil naklonjen in služba sama mu je nakladala mnogo otepalnega dela, kar je bilo za njegovo šibko zdravje dvakrat hudo. Vendar se mu je ondotno ljudstvo zelo priljubilo, o čemer priča nežna pesem »Slovo od Rifenberka«.

Zaradi bolehnosti je stopil v začasni pokoj in dobil za pol leta 210 K pokojnine. Prebival je tačas v Rifenberku, v Gorici in v Logatcu pri svojem rojaku in najožjem prijatelju notarju Ignaciju Gruntarju, kateremu je postavil časten spomenik s pesmijo »Slovo in naročilo«. Ko mu je potekel pokoj, sprejel je službo vikarija v Gradišču in se tja naselil majnika l. 1882. To leto je izdal prvi zvezek svojih poezij, ki so dosegle velik uspeh in naravnost elektrizirale slovenska srca.

»Zlata knjiga«, kakor jo je precej nazval znameniti pisatelj Fran Levec, bila je v par mesecih razprodana v 2000 izvodih, za naše razmere nekaj doslej nečudenega.

Dr. Anton Mahnič, profesor bogoslovja v Gorici, je sicer priznal Gregorčiču velik pesniški dar, toda nekatere njegove pesmi prvega in drugega zvezka je obsojal z nramnega, verskega in tudi zgolj estetskega stališča in potegnil za sabo večino slovenskega duhovenstva. Ta Mahničeva obsodba je bila za Gregorčiča najhujši udarec, ki ga do smrti ni mogel popolnoma preboleti.

Na Gradišču, kamor je šel brez dekreta, so bili dohodki negotovi. Zato so mu prijatelji svetovali, da bi šel službovat v Vrtojbo blizu Gorice, ali v prisilno delavnico v Ljubljani za kurata, ali na katehetsko mesto realke v Gorici, pa vse te službe pesniku niso prijale. Edino za tajništvo pri »Slovenski Matici« mu je bilo žal, da ni prosil. Z Gradišča je potoval v Dalmacijo in odondod v družbi profesorja Borštnika v Črnogoro. Vrnivši se je sezidal na zemljišču, ki ga je že preje kupil, svojo hišo in prebival v njej, dokler se ni preselil v Gorico. Za vikarija je bil imenovan šele 11. prosinca l. 1887., a kmalu zatem je majnika službo odpovedal in prosil za pokoj. Župnik Podboj iz Planine ga je vabil, da naj gre h knezu Windischgruetzu za grajskega kaplana, pa se vabilu ni odzval, češ, da bi mu življenje med aristokrati, njemu poetu-kmetu, kakor se je šaljivo sam nazival, presedalo in je tudi takrat prevzel uredništvo pesniškega dela v listu »Slovanu«. Prošnjo za pokojnino, poslano naravnost na ministrstvo, so mu odbili; zaradi tega je vstopil zopet za nekaj časa v službo, da bi mogel iznova prositi za penzijo. Živel je največ ob skromnih in nestalnih dohodkih, ki mu jih je prinašalo njegovo posestvo. Šele 10. svečana l. 1899. se mu je izjemoma po mnogih ovinkih dovolila letna pokojnina 680 K. L. 1888. je izdal drugi zvezek poezij, katere je založil Josip Gorup, veletržec na Reki, in pesniku izplačal 6000 K. S tem denarjem je Gregorčič poravnal dolgove, ki jih je napravil kupivši zemljišče in zgradivši svoj dom. Nevarno je zbolel l. 1901., vendar še okrevl. V boleznih in po bolezni je zlagal svoje predsmrtnice in posmrtnice ter jih izdal v tretjem zvezku in dobil zanje od istega Gorupa 3000 K.

Ves čas se je branil mesta, toda po prestani bolezni je prodal l. 1903. svoje posestvo za 8000 K in se meseca majnika preselil v Gorico. Najel si je preprosto stanovanje v Katerinski ulici in si v njem priredil majhno kapelico, kjer je maševal. Očetje kapucini in celo nadškof dr. Frančišek Sedej so mu ponudili prosto stanovanje pri sebi, a v svoji skromnosti je ponudbo odklonil.

Med prijatelji, katerih nekaj smo že omenili, ne smemo pozabiti profesorja Erjavca, s katerim je Gregorčič mnogo občeval in ki mu je pri poezijah stal na strani kot izboren poznavatelj slovenskega jezika. Najljubši prijatelji na Kranjskem pa so mu bili Ivan Hribar, župan ljubljanskega mesta; Ivan Vrhovnik, župnik v Trnovem in Jakob Aljaž, župnik na Dovjem, ki je več njegovih pesmi vglasbil. Te zaslužne može in pa svojega vrstnika, že omenjenega prijatelja Gruntarja, je pesnik večkrat obiskal in se prišel — kakor bi slutil bližnjo smrt — od njih posloviti zadnje leto svojega življenja 1906.

Simon Gregorčič je bil visoke, sloke postave, inteligentnega, ljudomilega obraza in vse življenje bolj rahlega zdravja. Zadnja leta je v Gorici največ občeval s profesorjem Ivančičem, katerega je tudi postavil za izvrševalca svoje oporoke.

V petek 16. listopada l. 1906. je pesnika med mašo zadela kap. Odstopil je pred epistolo od oltarja in sedel k mizi, nakar so poklicali zdravnika in kmalu za tem izpovednika. Prve dneve je bil bolnik precej zmeden, potem nekaj dni pri polni zavesti, v sredo pa je pritisnila pljučnica, katere ni zmogel. V soboto 24. listopada je ob navzočnosti prijatelja in izpovednika o. Lina, bratranca župnika, zdravnika dr. Breclja in večletne postrežnice Cile ob 10. uri 10 minut izdihnil svojo veliko dušo. Pet minut preje je pri polni zavesti krčevito prijel in poljubil sv. razpelo. V oporoki je postavil za glavnega dediča »Šolski dom« v Gorici, za katerega je ves gorel in ga že v življenju podpiral. Želel je tudi preprostega pogreba, česar mu seveda hvaležni narod ni mogel izpolniti. Nebrojne množice so ga hodile kropiti, ko je ležal na mrtvaškem odru med častno stražo »Sokolov«. V pondeljek dopoldne se je vršil veličasten pogreb, kakoršnega ni videla Gorica. Prepeljali so ga v rojstni kraj, kakor je želel v oporoki. Za slovo sta govorila profesorja Berbuč in Oswald. Zbor glasbenega in pevskega društva pa mu je zapel njegovo pesem-ljubljenko »Nazaj v planinski raj!« Tedaj ni bilo nobeno oko suho. Na poti v domači kraj so krsto povsod častno sprejemali in spremljali in 27. listopada so ga po maši zadušnici in pridigi slovesno pokopali na pokopališču pri sv. Lovrencu.

Tam zdaj počivajo telesni ostanki vzornega domoljuba, največjega poljudnega slovenskega pesnika, nepozabnega narodovega ljubljenca.

Uvod.

Poét, le malokomu znan,
Leži po svetu razmetán;
Da kip njegov bi vam podál,
Raztresene sem ude zbral —
Ne vseh! ... a kdor pregleda té,
Spozna mu glávo in srcé!

Naša zvezda.

Zvezda mila je migljála
In naš rod vodila je;
Lepše nam ta zvezda zala,
Nego vse, svetila je.

Toda, oh, za gôro vtone,
Skrije se za temni gaj;
Svitile prašam milijone:
Vrne-li se še kedaj?

A molčé zvezdice jasne,
Odgovôra ne vedó,
Dol z nebá višave krasne
Némo na prašalca zró.

Pridi, zvezda naša, pridi,
Jasne v nas upri oči,
Naj moj dom te zopet vidi,
Zlata zvezda srečnih dni!

Mojo srčno kri škropíte.

Mojo srčno kri škropíte
Po planinskih solnčnih tléh.
Kakor séme jo vrzíte
Po doléh in po bregéh.

Pòmlad iz krvi rodila
Cvétke tisočére bo,
Ter prijazno mí gojíla
Svóje néžne hčére bo.

Déve zórne, dečki zali
Brali bodo róže té,
V kite bódo jih spravljáli,
Dévali jih na srcé.

In srcé jim bo ogrelo,
Cvetje vzaslo iz krvi,
Da za rod in dom plamtelo
Bode jim do konca dní.

Darítev.

Darítev bodi ti življenje celo:
Oltar najlepši je — srcá oltár,
Ljubezen svéta v njem — nebešk je žar,
Gospodu žrtva — vsako dobro delo.
O, da srcé gojílo bi vsekdar
Ta sveti žar, naj živo bi gorélo,
Enako kresu vedno ti plamtelo,
Bogú in domu žgalo vréden dar!
Odlóčno odpovéj se svóji sréči,
Goreče išči drugim jo doséči,
Živéti vrli móž ne smé za sé.
Iz bratov sreče njemu sreča klije,
Veselje ljudsko njemu v óku sije,
In tuja sólza mu meči srcé!

V pepelnični noči.

Polnóčni zvón z visókih lin
Krepkó zaklenkal je!
Potihnil glas je vijolin,
Strunár odbrenkal je!

Plesišča in gledišča se
Povsód zapirajo,
V odprta pa svetišča se
Zemljani zbirajo.

Glej, bóžji hrám tam sréd polján
Dviguje se v nebó,
Oj bóžji hrám takó prostrán
In pa krasán takó!

Kot réke v morje vanj nocój
Krdela silna vró,
Svetišče polno je takój —
In duri se zapró.

Tu v bagru ino v svili vse
Nocój košáti se,
Diši ti po kadili vse
In svéti v zlati se.

Več biserjev ko v dnu morjá
Pred tábo se iskri,
In več, ko zvézd je vrh nebá,
Tu jasnih je očí.

Tu gibki udje, vzórna rast,
Tu lét in líca cvét,
Tu zémlje slást, bogastvo, čast...
O ti presréčni svét! —

A čuj!... Nék duh zakliče mi:
»Kar zrěš jih pred sebój,
Zapiši mej mrlíče mi
S pepelom tem nocój!«

In stópil sem pred žrtveník,
Kot bi duhovnik bil,
Pepel iz óljčnih je mladík
Nanj děl cerkovnik bil.

Pepela zdaj na téme sem
Najprvo sěbi vsul,
Vtopil se v misli néme sem,
Le Bog je sam jih čul.

Pozvál na to krdela sem
In prišla so hruměč,
Zaznámoval jim čela sem
Pretěč in pa svarěč:

»Oj, grěšniki maziljeni,
Proč króno in škrlát,
Saj bóste vsi prisiljeni,
Vkloniti smrti vrat.

Sedaj vi národom ste strah,
Strah tudi vas bo zmel,
To žézlo prah, prestól bo prah,
Vi bóste prah, pepel!

Vi, ki zaklade zbirate
Iz bližnjikov krvi,
Ki réveže zatirate —
Prah bóste tudi vi!

Ti ròj, ki noč in dan prežíš,
Da brata v past bi vjél,
Ti smrti v zanjke se vlovíš,
Prah bodeš in pepel!

In tí, ki z umom, cvětom let
Zdaj bahaš se vesel,
Glej, prédno ti odpade cvet,
Prah bódeš in pepel!«

Prišel še mnog, še mnog je tróp,
Mar bo se kak otél?
Ne! Vsem podpisal sem pokòp:
»Prah boste in pepel!«

Na zadnje roj še priskakljá,
Neskrbnih, jasnih líc,
Čist, kakor angelji nebá,
In lépši od cvetic.

Zaplakal nad tem krasom sem,
Češ: tudi ta bo strt!
Še tè... tresóčim glasom sem
Zaznámoval za smrt...

Končano! — Ne! — Čuj, duri tam
Ječé zaškrípljejo,
In nóve trume v bóžji hram
Skoz njé se vsípljejo.

Na teh ni srebra ne zlatá,
In blesk jim je neznán,
Na licih tóžnih se pozná
Le sled solzá in rán.

To pač je siromakov rod,
Molčé je zunaj stal,
In mírno čakal, da gospod
Prostóra bi mu dal.

Sedaj, ko próst mu je pristòp,
Korák približa svoj,
Jaz pa spoznám trpinov tróp,
Oh, bil je — národ moj!

Odlóžil sem tedaj pepel,
V klečéče vpri okó,
Za blagoslov sem róke vspel
Ter kliknil sem krepkó:

Le vstani, vbórni národ moj,
Do dáles v prah teptán,
Pepelni dan ni dan več tvoj,
Tvoj je — vstajenja dán!

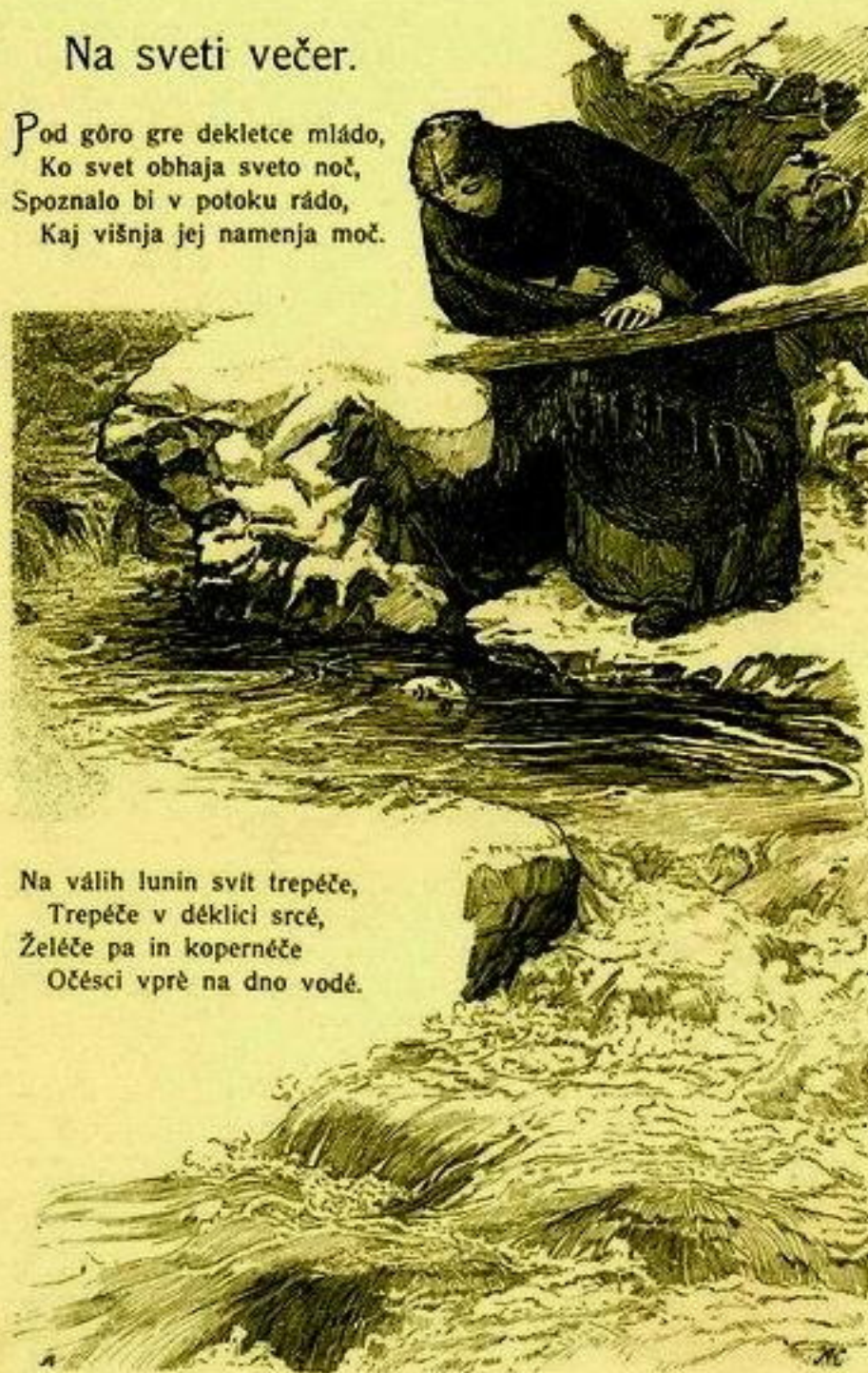
Sam.

Gorjé mu, ki v nesreči biva sam!
A srečen ní, kdor srěčo vžíva sam!
Imáš-li, brate, mnogo od nebés,
Od bratov ne odvracaj mi očés!
Duh plemeniti sam bo nosil bóli,
A srěče vžíval sam ne bo nikoli.
Odpri srcé, odpri roké,
Otíraj bratovske solzé,
Sirotam olajšuj gorjé.
Kedor pa srěčo vžíva sam,
Naj še solzé prelíva sam!

Na sveti večer.

Pod goro gre dekletce mládo,
Ko svet obhaja sveto nóč,
Spoznalo bi v potoku rádo,
Kaj višnja jej namenja móč.

Na válih lunin svít trepéče,
Trepéče v déklíci srcé,
Želéče pa in kopernéče
Očésci vprè na dno vodé.

In, glej, iz dna valóv pozdravi
Jo znan, krasán in ljúb obráz,
Ki jej z nasmehóm sladkím pravi,
Da tú je njíju združbe čas!

K potoku vleče tudi méne,
Ko sveto nóč proslavlja svet,
Tam morda tema se razžéne,
Ki v njó nebá je sklep odét.

Prinágnil bódem se nad vódo,
Prísluškal, kaj bo val šumljál;
Ne svóje, národa usódo
V proróčnih válih bom iskál.

Kdaj srečno moje bo domovje?
Rešítve njemu le še ní?
Kaj mi razkrílo boš, valovje?
Nadjá srcé se in — bojí!

Pogled v nedolžno okó.

Nikár, nikár se me ne boj,
Nedolžni, nežni angelj moj,
Le semkaj k meni sedi,
Okó v okó mi gledí!

Pogléd ti čist, okó mirnó,
V njem seva celo ti nebó,
In meni v njem leskeče
Odsev vže davne sreče.

Budi spomin mi krasnih dní,
Ko bil sem še kot si zdaj ti,
Spomína me mladósti
Brez toge, brez bridkósti.

Spomína me žaróbnih let,
Ko bil je v cvetji ves mi svet
Enako vrtu v maji,
Ko živel sem ko v raji.

Zgubljen je, oh, zgubljen moj raj,
Ne smem, ne morem vanj nazaj,
Zaklélena so vrata,
Proč, proč je dóba zlata.

Pa če zaprt je sreče raj,
Da glédam vanj, se zdí mi, vsaj,
Ko v tvója zrém očesa,
Odpóta v njih nebésa.

Srcé se v prséh mi topí
Zamákmeno v nekdanje dní,
V presréčno dóbo cvéta —
O zlata, zlata léta!

Z vencem tem ovenčam slavo!

Zlate zvezde se bliščijo
Jasno z nočnega neba,
Želje moje k njim kipijo
Iz gorčnega srca:

Slédno noč med vami plava,
Svetle luči, to okó,
Žar vaš zlati občudava,
Ki takó krasí nebó.

Dol stopite, jasni sviti,
Kar najlepše vas plamti,
Dajte v venec se poviti,
Kot ga svet še videl ní.

Z vencem tem ovijem glavo
Devi, ki sem zánjo vnet,
Z vencem tem ovenčam Slavo,
Njo najlepšo vseh deklét.

Pri mrtvaškem odru.

Oj, tu ležiš na odri,
Kot angelček miró,
Očesci jasnomódrí
Zatisneni svetú.

Z ročico se ročica
K molitvi sklepa ti;
Ta snegobela lica,
Kot prej, so lepa ti.

In krog nedolžnih senec,
V rumenkastih laséh
Ti plava cveten venec,
Na ustnih rajsk nasméh.

Smrt ni ti strahovita,
Če tudi v cvetu let,
Na lici se ti číta,
Da ní ti mári svet!

Čemú se joče mati,
Kaj oča se solzi?
Po tebi žalováti
Pa meni se ne zdí!

Saj ti si srečno slekla
Oklep trohljivi zdaj;
Nesla je božja dekla
Te v lepši, boljši kraj!

Pač blagor, blagor tebi,
Tam dobro je za té!
Na srečnem božjem nébi
Oj móli še za mé!

Mavrica.

Biserne léstve se vspenja v oblák,
Spušča se onkraj na zemeljski tlak,
Mavrica pisana, božji prestól.
Angelji hodijo gor in pa dol,
Zlate kropilnice v rókah drže,
Zemljo prežejno hladé in pojé.
Góri na stólu pa Véčni sedí,
Kapljici vsaki on srečo delí:
Pade na pólje — rodí zelenjád,
Kane na drévje — obílen dá sad,
Kaplja na njívi — dá žito zlató,
Kaplja na trti pa — vince sladkó.
Sreča se spušča na sléherno stvár,
Kadar zalíva nebeški vrtnár.

Na polji.

Iz tísoč rož presladek duh	Oh, to srcé se ne zvedri,
In s tísoč vej veseló pětje;	Vesélju neče se odpreti,
Okó ti vabi rósno cvétje,	Kraljój al ne ti róža v cveti,
Preživo pětje mami sluh.	Poj ali molči, ptiček tí!

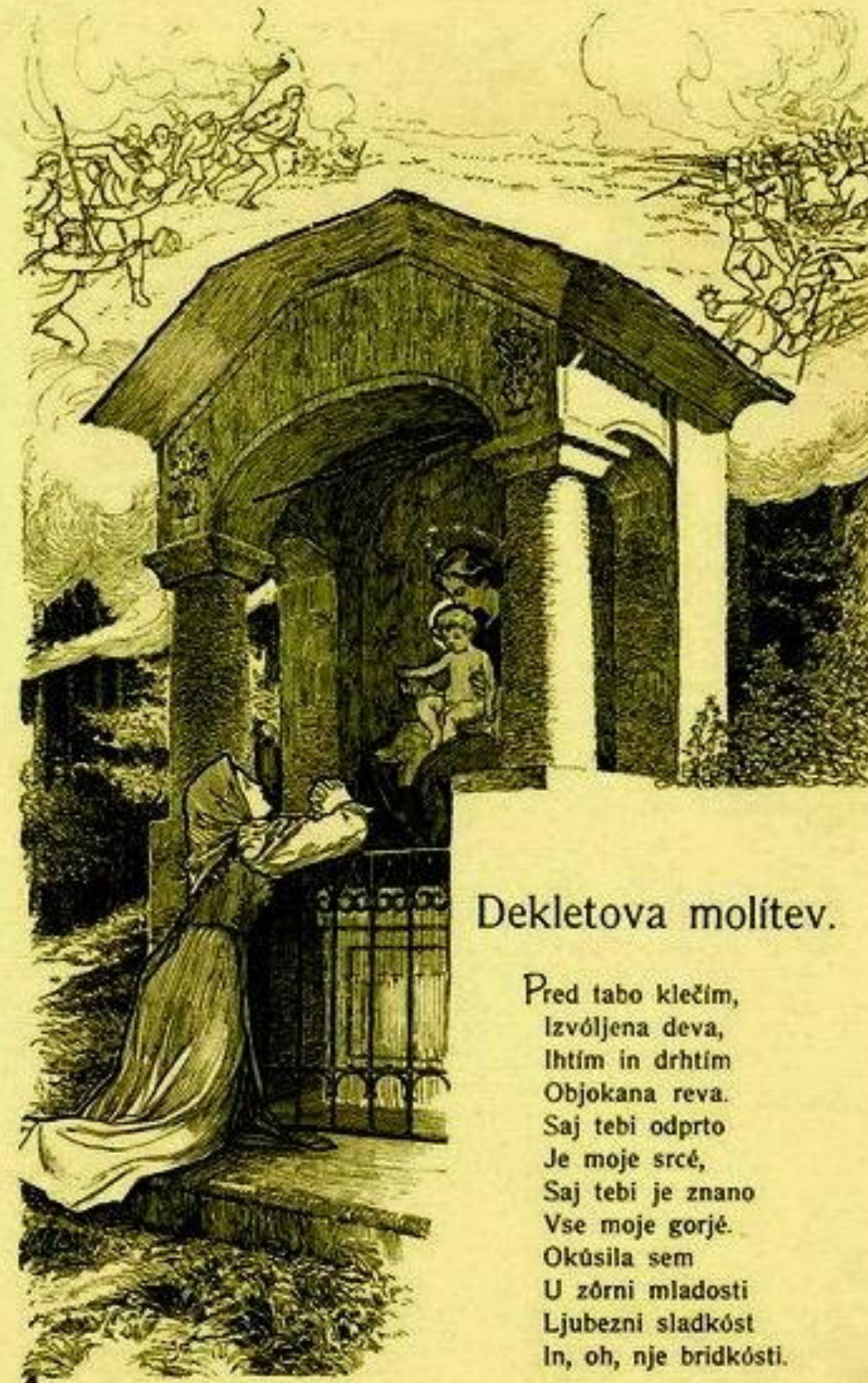
Na srédi mladega poljá	A ne! Le pój, o ptiček, pój!
Vesélje mi na óho bije;	Naj bóde mrtva mója duša,
Zakaj se mi v srcé ne zlije?	Saj pa kdó drugi te posluša,
Zakaj solzá v očéh igra?	Ki s tvójim zdróžil glas bo svój!

Precvítaj, cvétje prelepó!
Pa bódo te mladénke zale
V díšéce kite ljubím brale, —
Če méni jih ne bo níkdó!

Kupa življenja.

Pod tábo pekél in nebó nad tebój,
A zemlja visi mej obema,
In gori in doli zajema
Ti v kupo življenja kipeči napoj:
Zdaj bóli peklá, zdaj veselje nebá,
Pogósto vse vmés!
Glej, to ti je res
Usóda svetá!
Kedór je možák,
Strupéne se kupe ne brani,
Sladké se níkdár ne vpíjání,
No vedno ostane enák,
In vedno ohrani
Si pókoj sladák!

Dekletova molítev.

Pred tabo klečím,
Izvóljena deva,
Ihtím in drhtím
Objokana reva.
Saj tebi odperto
Je moje srcé,
Saj tebi je znano
Vse moje gorjé.
Okúsila sem
U zórni mladosti
Ljubezni sladkóst
In, oh, nje bridkósti.

Kot solnčece čist
Moj srčni je žar,
Ne bo me ga sram
Pred tábo nikdár.
In vendar zakaj
Ta čisti plamén
Podžiga sedaj
Mi pekel ognjén?
Trepeče, oh, reví,
Mi sleherna žila
Kot listje na dreví,
Ko bliža se sila,
Drhtím, oh, drhtím
Sirotá uboga,
Da v boji zgubím,
Ki ljubím takó ga.
Ko padel bi on —
Kakó bi na svéti
Sirotá potem
Še mogla živéti?

To vbogo srcé,
To drobno srcé,
Kakó bi nosílo
Brezmejno gorjé?
O čuj, o čuj,
Devíca presveta,
Prošnjé in solzé
Sirote-dekleta:
Ko smrt bo kosíla
Čez bojno raván,
Ti čuvaj ljubljénca
Udarcev, rán.
Ti skrhaj nad njím
Pretèče jeklénke,
Odvrni od njega
Morílné svinčénke.
Ti mène in njega
Obrani bolésti,
Ti ženina vrni
Ljubéči nevésti!

Dneva nam pripelji žar!

Kadar zóra se čez góre
Nam prijazno prismehljá,
Rajski svít ruméne zore
Z rádotjo mi duh navdá.

Čez doline se razgrinja,
Venča glave naših gor,
Mene pa sladkó spominja:
Tudi Slavi síje zor!

S pasom zlatím dom ovíja,
Témni mu jasní obráz,
Zlatí up mi v dušo vlija,
Da nam lepši vstane čas.

Zóra! mlado tvóje lice
Nam ne skrij se níkedar, —
Ali pač! A čez goríce
Nam pripélji dneva žar!

Pri zibelki.

Počivaj mirno, angelj šibki,
Ki dní le šteješ, ne še let,
Počivaj sréčno v tópli zibki
Ko v póppi mlade róže cvet.

Sedaj trenutke sreče jasne
Delí nebeški ti vladár,
Zdaj ure ti tekó prekrasne,
Krasnejših, oh, ne bo níkdár.

Zibelka s cvetjem je nastlana
In angelji pojó okróg;
Bridkóst nobena ni ti znana,
Ne teža rev, nadlog in tóg.

Vihar sovražen svet pretresa,
Razganja srca divji boj;
Nad zibko jasna so nebesa,
V nedolžnem srci je pokój.

Zató le spavaj, angelj šibki,
Ki nič ne veš še, kaj je svet,
Počivaj, snivaj sládko v zibki
Ko v mehkiem póppi mladi cvet.

Saj, ko porasteš, dete zalo,
Drugače bóde mnogokáj;
Da bi le vedno mi ostalo
Nedolžno, čisto kakor zdáj!

Eno dévo le bom ljubil.

Eno dévo le bom ljubil,
Eni vedno zvest ostal,
Druge nikdar ne bom snubil,
Nikdar drugi srca dal.

Čistost béla jo odéva
In zvestóba pás je njen
Blágo sréce ogréva
Ji ljubézni svét plamén.

Lépše ni v okrógu zémlje,
Mila, ljuba je takó,
Da jo zlati zor objémlje,
Da smehljá se ji nebó.

Njó le bom ves čas življénja
Ljubil iz srcá globin:
Ljuba mója je — Slovénja,
Jaz pa Slave zvést sem sin!

Ti osréčiti jo hoti!

Dlan nam krepka v dar je dana,
Srce blago dar nam drag,
To le znači ti Slovana,
Da je vedno jak in blag.

Jugoslavija prihaja
Zdaj pred té, naš svetli car,
Róko in srcé podaja
S prošnjo srčno tebi v dar!

Zvéstim vrača on zvestóbo,
Izdajalcem srd in smrt,
Črti vraga, njega zlóbo,
Ljubi srca čut odprt. —

Ti osréčiti jo hoti,
Bodi óče ji skrbeč,
In ob miru biser bo ti,
In ob vojski krepek meč!

Slovó.

»Podajam róko ti s solzámi,
Oh, morda zadnjikrat nocój;
Ostati mi je revl sami,
Tu čakala v samotnem hrami
In plakala bom za tebój.
Podajam róko ti s solzámi
Oh, morda zadnjikrat nocój.«

Nestalna moja je osoda,
A to srcé nestalno ní.
Osoda, ko deroča voda,
Odganja čolnič moj od proda,
Od sladke sreče me drví.
Nestalna moja je osoda,
A to srcé nestalno ní.

»Tolaži Bog te, ljuba zvesta,
Ne káli vedrih si očí!
Vojakova si ti nevesta,
Ni stalnega vojaku mesta,
Kot val iz kraja v kraj hiti.
Tolaži Bog te, ljuba zvesta,
Ne káli vedrih si očí!

Glej zvezdo ono jasno góri:
Zvestobe moje slika je!
Po istem se vrtí prostóri,
Nevgasno sije v zvezdnem zbóri,
Obnebja svetla dika je.
Glej zvezdo ono na obzori:
Zvestobe moje slika je!

Tu streho lahkega šatóra
Razpné vojak, ko pade mrak;
A ko se vzdrami zlata zora,
Podreti dom obnočni mora,
Naprej ubrati čvrst korak, —
In streho lahkega šatóra
Zvečer drugé razpné vojak!

Ko zvezda ta bo pot zgrešila,
Zvestoba moja klone ti;
Ko od nevgasnega svetila
Okó bo jasno obrnila,
Ljubezen moja vtone ti.
Ko zvezda ta bo pot zgrešila,
Zvestoba moja klone ti!

Ostani ti vojaku zvesta,
Kot on ostane tebi zvest;
Pred Bogom bódeš mi nevesta,
Ko srečno me pripelje cesta
Iz tuje zemlje daljnih mest.
Ostani ti vojaku zvesta,
Vojak ostane tebi zvest!«

Zimski dan.

Sneženi prt zemljó odéva,
Krasná pod njim sta gòzd in plan;
Z nebá jasneje solnce séva,
Kot je sijálo létni dan.

Iskré po polji dijamanti,
Po drévji biseri bliščé,
Potók se v srebro zdí vkován ti,
V zlató vkovane pa goré.

Kar ti okó najdalje plava,
Vse jásno, krásno, vse svetló!
Krog béla stéza se planjava,
Nad njó se módro pnè nebó.

A vsà lepóta, ki tu séva,
Mrtvá se duši móji zdí;
Kjer cvétja ní in kjer ni spéva,
Življenja ondi srcu ní.

Ta béli prt je za cvetice
Prostrt širok mrtvaški prt,
Ta mrzli svít odgnál je ptice,
Kjer še je v cvetji gaj in vrt.

To solnce ko pokópna sveča
Nad mrtvo stvarnico visí,
Pač slika solnca je bliščeča,
A živo solnce to več ní!

Vsa zémlja v mrzli tej bliščóbi
Pobeljena gomila je,
In mēni na tem splošnem gróbi
Bridkóst srcé zalíla je:

Podoba žíva naše dóbe
Si tí, oj jasni zimski dan,
Prepoln kot ona si svetlóbe,
Kot ona — mrtev in hladán!

Po glavah svétlo je in jasno,
A v srcih zimsk je mraz in mrak;
Tam ne poganja cvétje krásno,
Tam ne odméva spev sladák.

Ti pa, srcé, mi čúvaj cvétje,
Da mraz ne stré ga in vihár,
Poshráni v toplo ga zavétje
Kot umen in skrbán vrtnár.

In ví, oj pēsmi tóžni glasi,
V tej zimí ne molčíte níč;
Saj tudi v gólem grmi včasí
Zapoje kak samotén ptíč!

Tí, cvet in spév pozímski, budi
Ljudém spomín krasnejših lét,
A budi hrepenenje tudi,
Da vrnil bi se spév in cvet!

Siroti.

Gvetica nerazvíta,
Rastóča vrh planín,
Ti zapuščēna, skrita
Poganjaš sréd pečín.

Kedó-li te zalíva,
Komú pač ti si mar?
Cvetíca ljubezníva,
Pa jaz ti bom vrtnár!

Skrbnó te bom zalíval,
Lepó te bom gojíl,
Če tudi drug bo vžíval,
Ko cvet se bo razvíl.

Oj déte, déte malo,
Nedolžno déte tí,
Sirota si ostalo,
Kedó za té skrbí?

Pa če níkdó na sveti,
Jaz bom pod skrb te vzel,
Le rasti v lepem cvéti,
Cvetú bom jaz vesel.

Za blágost ti goréče
Bom prosil, angelj moj,
Če tudi tvóje sréče
Delíl ne bom s tebój!

»Priatelj« in senca.

»Priatelj« senci tvoji je enak,
Ki zvésto za tebój se víje,
Doklér ti sreče solnce síje;
A ko se pripodí oblak,
Ko solnce ti zagrne mrak,
Se tudi »senca« tvoja skrije!

Kesanje.

Da zabil bi reve in teže,
Na posteljo starček se vleže;
A ura za uro beži,
In sen mu ne stisne oči.

In, glej, o polnóčni se uri
Odpahnejo v sôbico duri,
In studne pošasti skoz njé
K postélji se mu pripodé.

»Kedó ste, obrazi pregrozni,
Plašéči ob uri me pozni?
Kaj hoče ta nočni sprevód,
Neznancev nadležni prihód?»

»Mi nismo neznani duhovi,
Mi tvoji nekdanji smo dnovi,
In tvoja dejanja s seboj
Pripeljemo v vas ti nocój.

Tu želje smo tvoje in misli; —
Saj vedno smo bile ti v čisli,
Kaj zdaj nam odmičeš okó,
Zakaj ti trepeče teló?

In tukaj smo tvoje norósti,
Norósti zgubljene mladósti,
Zvijáče, krivíce, laži,
Katerim roditelj si ti!

Kot zvesti sinovi in hčere
Ti krajšati hčemo večere;
Skrbnó si gojil nas nekda,
Zató te ne zábimo zdaj.»

In básno okróg zavrté se,
In zlobno mu v lice režé se,
Pretvárjajo studni obráz,
Da mozeg preléta mu mráz.

In vedno ob uri vže pozni
Duhovi se vračajo grozni,
Pošastni ponávljajo ples,
In starček ne stisne očes.

Zgubljeno na véke je spanje,
Dobljeno pekóče spoznanje:
Narhujša je vseh bolečin
Kesanje, krivíce spomin!

Lastovkam.

Lastovke, oj Bog vás sprími,
Ko po dólgi, óstri zími
Priletéle ste nazaj
V mirni naš planínski raj!
Ve pomládi ste znanílke,
Dóbre sréče ste nosílke,
Kjer svoj dom postavíte,
Blágost tja pripravíte.
Gostoljubljen stróp je moj:
Gnézda svója nanj pripnite,
Tú valíte, tú gojíte
Srečónósní zárod svoj.
Skrbno jaz vam branil bom
Nežni rod in mali dom.

Tú nikdó se vas ne takne
In mladíčov vam nikdó
Z róko kruto ne izmakne, —
Čuval jaz jih bom zvestó.
A zastónj je vés moj klic,
Ne privábí sréčnih ptíc.
Razkropí se vse krdelo
Čez prijazno gorsko selo,
Razdelí se v pare tróp,
Slédnji par izbère stróp,
Kjer obési méhko gnézdo;
Prazen je le moj, edin,
Ker nesréče jaz sem sín,
Rójen pod nezgódno zvézdo!

Prstan.

Obróček dróbní, svetla stvar,
Ki skóval te mi je zlatár,
Kakó se jasno mi blestiš
In glasno k srcu govoriš!

Že jutri te nosila bom,
Ko pred oltar stopila bom,
Tam dveh stanóv mi boš mejník,
Dveh rok, dveh src krepák vezník.

Če kateri prstan kdaj se strè,
To drug pač bo, moj prstan ne;
Če moj pa ima biti strt,
Ne strè ga drug nihčè ko smrt!

Na prstu boš mi lesketál
In skozi žitje me spremljál,
Pomembe polni ti simból,
Spremník mi skoz radóst in bol.

Bo li osoda mojih dní
Bliščeča, zlata kot si ti?
Ni morda tvoj brezkončni krog
Le slika mi brezkončnih tog? —

Ti sreče znak nejasen si,
Znak vérnosti pa krasen si,
Zvestóst mi čista ko zlató,
In vedno svetla bo ko to.

In naj bo v ognji skušena,
Nikdar ne bode rušena,
Do groba bode sézala,
Ko ti me véčno vézala.

Pač mnog je prstan pretesán,
Nosílcu bridkih reže ran,
Trpina se usmilijo,
Okóv tesnó prepilijo.

In preobil je prstan mnog,
Rad z róke zdrsne zlati krog,
In mnog se zlomi, se zdrobí
A temu kriv zlatár pač ní.

Moj z rok nikdár ne pade mi,
Nihčè ga ne ukrade mi,
A stiska naj me še takó,
Prtožbe čul ne bo nikdó.

Spominčice.

Na gomilo tvojo rano
Bom spominčic nasejál,
Ko jim cvetje bode dano,
Cvetke v šopek bom nabral.

Šopek pa na srce denem,
Naj mi tvoj spomín mladí,
Dókler se s teboj ne sklenem,
Kjer ločítve v veke ní!

Vinski duhovi.

Točáj, le z nóva kupo mi napólni,
Hladíla daj, zdravíla duši bólni!

Kadár okó otóžno v kupo vprém,
Skrivnostna čuda v kaplji zlati vzrém:
Odprè se svet čaróben mi in nóv,
Okó zagléda sto in sto duhóv,
Duhóv ne zlobnih, nego čistih, blagih,
Trpinom dóbrih, tóžnim srcem dragih.
Tu v kupi, glej, prekrasno zrém kraljico,
Nebeško hčer, neskáljeno resnico;
Tik njé radóst — pozná se na očéh —
In déca njéna: šala, vtíp in smeh!
Navdúšenost, čuj, poje rajsko pésem,
Na zémliji še enake slišal nésem.
In nade duh naprot šepeče mi,
Podí obup, skrbí moréče mi.
Pogléd duhóv, vablénje krasnih bóginj
Mi vnema v duši čudodélen oginj,
Up vrača se v srcé, na usta sméh
In z nóva vžiga radost se v očéh.

Duhovi vinski, hvala vam tedaj!
Napólni zopet kupo mi, točáj!

Siromak.

Kar Bog mi je življenje dāl,
Odkar sem se zavédel,
Pod svójo strého nisem spāl,
Pri svójih nisem jédel.

Svatuje dan za dnevom grád,
Po njem veselje vríska;
A siromaka mraz in glád
Pod milim nebom stíska.

Kedó z meno j spregovorí
Besédico prijazno?
Kedó, kedó razveselí
Srcé veselja prázno?

Po svetu hodim čisto sam
Od praga pa do praga,
Nikdó ne praša: kod in kam?
Z nevoljo vsak pomaga!

To pa nadloga vseh nadlog,
To húdo je najhuje,
Da, ker sem reven, ker ubog,
Me ljudstvo zaničuje.

Kdor kruha vbranega ne jé,
Ni skusil siroténja,
Kaj je trpljenje, on ne vé,
On ne pozná življénja.

Za vse je svet dovólj bogát,
In sréčni vsi bi bili,
Ko kruh delíl bi z bratom brát
S prav srčnimi čutíli!

Srcé človeško sveta stvar!

Srcé človeško — sveta stvar,
Ne šali ž njim se mi nikár,
V njem pekel naš je in naš raj,
Sè srcem našim ne igràj!

En solnčni soj, en topel dan
Iz tal izvabi cvet krasán;
En črn oblak, en nočni mráz —
In strt je cvet na večni čas.

En gorek rek — srcé odprè,
En ljub pogled — srcé se vžgè;
En hud pogléd — srcé mrjè,
En trd izrek — srcé se strè ...

Po cvetkah ti veselí frfráš,
In sreblješ med iz sladkih čas;
A ko s cvetú na cvet hitíš —
Li slutiš, kak spomin pustiš?

Za tabo solz potók lijoč,
Oči gasnoče, cvet venóč,
Zgubljen pokój, kesanja strup,
V potrti duši črn obup.

S človeškim srcem ne igràj,
Naš pekel v njem je in naš raj,
Sè srcem eno žitje strèš,
Sè srcem eno bitje strèš!

Na bregu.

Na brégu stojim in v mórje strmím:
Pod máno srdíto valovje
Rohní ob kamnito bregovje;
Do néba praší se megléni díim,
V obráz mi brízgajo péne
Od skalne sténe;
A stena skalna
Ostane stalna,
In jaz se na robu ne ganem,
Viharju kljubújem, ostanem!
Ko v steno valovje, usóde vihar
Ob mé se zaganja;
A duh se ponósní ne vklanja:
Tí stréti me móreš, potrétí nikdár,
Usóde sovražne besnéči vihar!

Svetá odkletev.

Sen sanja srce moje zlat:
Odperto je nebó,
In vèn se vsiplje zbor krilat,
Kaj bo, kaj bo pač tó?

Čuj! góri kliče višnji Bog:
»Nocój bo svét odklet,
In konec bóde rév, nadlog,
In raj mu vstvarim spet!«

Kot jasni vtrinki trop duhov
Spusti se v solzni dol,
Nesóč zemljanom blagoslov
In lek za žal in bol.

In razkropí se solnčni trop
Iskrèč na vse strani
Pod slamnati in zlati strôp
Zdravèč, blažèč hiti.

Kjer joka se nesreče sín,
Otrè mu z lic solzé,
Kjer najde hišo bolečin,
Odnèse jej gorjé.

In krog po svetu trop, bliščeč,
Skoz temno šviga noč,
Iz bliskov mèč krepkó vihteč,
Razganja teme moč.

In zmot, laži in zlòbe duh,
Zavisti kleti gad,
In srd, krivica in napuh
Grmé v peklà propád!

In bes, ki v srci tičal je,
Celó v najboljšem — skrit,
Duh bôžji ga izbičal je,
Poslan nas poblažit.

Resnice solnce sije zdaj
Ljubezni greje žar,
In svét je zopet cveten raj,
In srečna vsaka stvar.

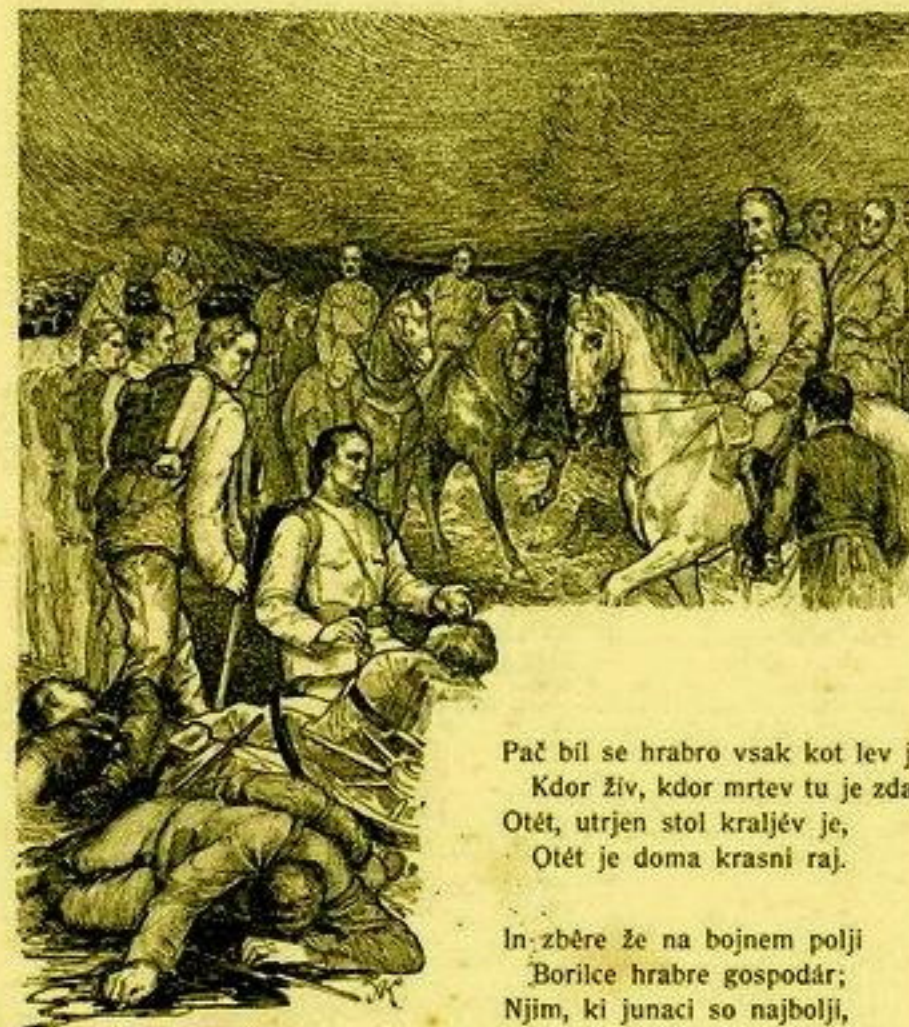
Oj to je zémlje vzvišen god,
Človéštva zlati dan!
Prenóvljen svét, prerôjen rod,
Kot bôžji sèn krasán! . . .

Z višáv nadsólnènih kraljev kralj
Se zémliji nasmehljá,
In prst njegóv iz dalnjih dalj
Jo dvigne do nebá.

Na véčno stisne jo srcé,
Ljubezni prve vnet,
S poljubom sladkim govoré:
»Zdaj moj otrok sí spet!«

Na ta poljub nebá sladkost
Prešine vse stvari,
Srcé, vtopljenó mi v radóst,
Zamakneno kopní! . . .

Srcé, le sanjaj vèn in vèn,
O sèn, ne vniči se!
A pač! Izgini sèn kot sèn,
Pa dej, — vresniči se.

Pač bil se hlabro vsak kot lev je,
Kdor živ, kdor mrtev tu je zdaj;
Otét, utrjen stol kraljev je,
Otét je doma krasni raj.

In zbère že na bojnem polji
Borilce hrabre gospodár;
Njim, ki junaci so najbolji,
Svetinje zlate daje v dar!

Pripél že vrsti je vojakov
Vladar poguma častni znak:
»Čemù pa znamenja junakov
Ti braniš borcev se prvak?«

Odlikovanje.

Vihár je bojni grozni vtihnil,
Urá, dobljena zmaga je!
A mnog junak svoj duh izdihnil
Pod máhljaji sovraga je.

»Nevreden nisem pač odlike,
A dosti vredniših poznam;
To znamenje časti in dike
Dovoli, kralj, da tistim dam.«

Primigne kralj; — junak pa stopi,
Kjer mož pri moži v krvi spi,
Najbližjemu v mrličev trôpi
Pripnè na prsi znak časti.

»Kar meč, kar strel jih je pomôril,
V tem ednem sem odlikoval;
Teh slednji manj kot jaz ni storil,
Več kot mi vsi je žrtvovâl.«

Spoštljivo kralj glavó odkrije,
Z njim vrste vse se odkrijó,
Okó junakom sólze lije,
Po mrtvih bratih jim tekó.

Svarilo.

Stara mati kara me:
»Hčerka, hčerka mila,
Slabo sem te, žalibog,
Slabo izredila!

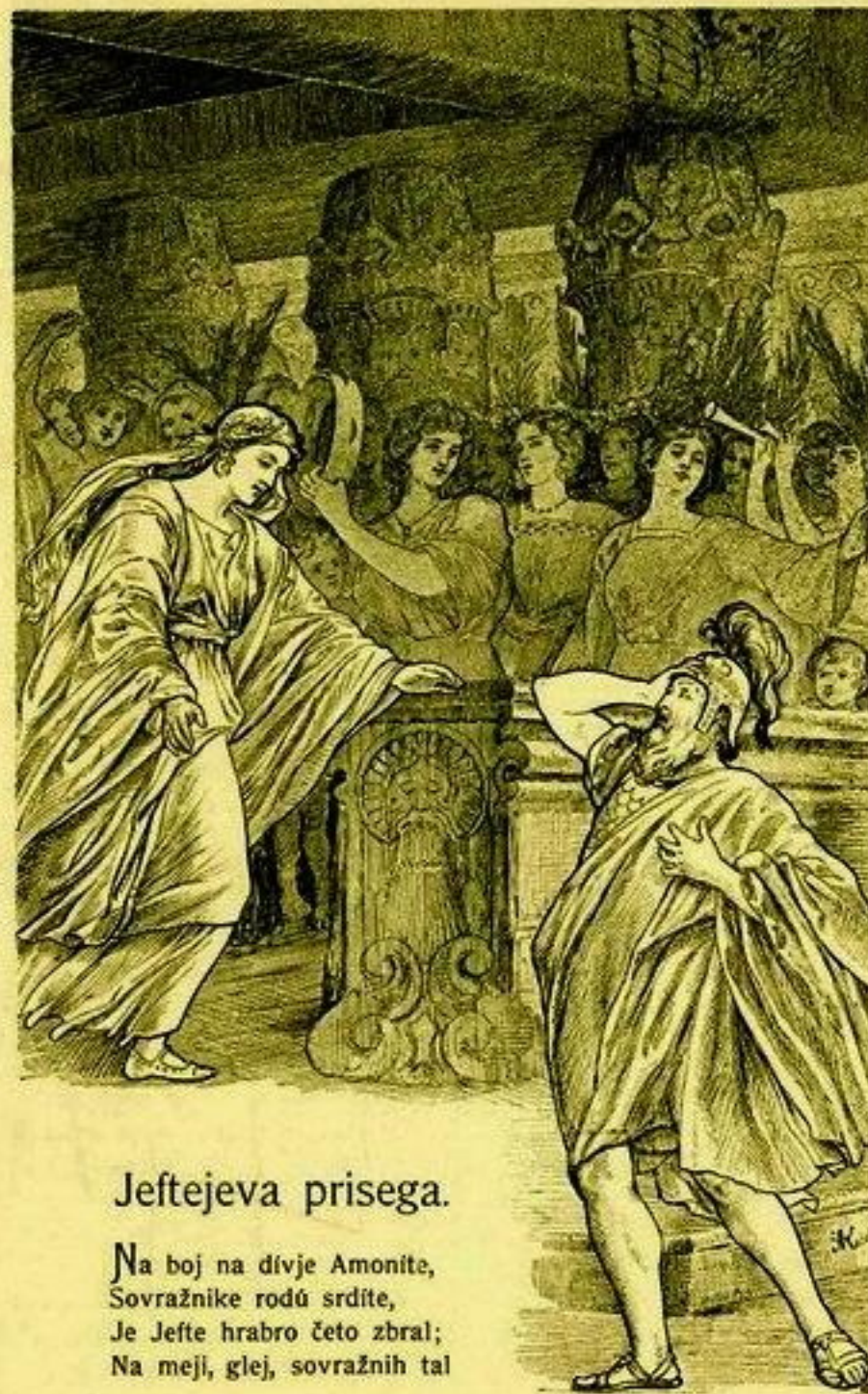
Kjer so fantje, kjer je ples,
Tja zahajaš rada,
Božja služba, božji hram —
To ti ne dopada.

Le sosedovo poglej,
Ta v izgled ti bodi,
Pridno ona dan na dan
K božji službi hodi.

Kot zamaknena kleči
Doli v prvem stoli,
Na oltar ti vprè oči
In pobožno moli.«

Skrbna mati dan na dan
Svoj pouk ponavlja,
Ter mi hčer sosedovo
Za izgled postavlja.

Jaz se pa smehljám, ker vem,
Da soséda mlada
Mladega cerkovnika
Gleda srčno rada. —

Jeftejeva prisega.

Na boj na dívje Amonite,
Sovražnike rodú srdite,
Je Jefte hlabro četo zbral;
Na meji, glej, sovražnih tal

Kleči glavár na travi rósni,
Da zmago bi mu Večni dal
V usodni vojski, smrtonósní:
»O čuj me, bojnih trum gospód,
Uslíši mojo tí molítev,
Otmí, otmí svoj sveti rod!
Tí vódi ga v zmagalno bitev,
Dodeli srečno mu vrnítev, —
In — to prisezam! — prvo stvar,
Ki po dobljéni slavni zmagi
Me sreča na domačem pragi,
Zakoljem tebi v žgalni dar,
Usode vojskne gospodár!«
Takó priseza vodja trum,
Glavárja čuje hrabra četa,
In srca, vže popreje vnetá,
Navdihne nevkročén pogúm.
Kadár se v góri vtrga plaz,
Kedó-li mu zastavi gaz?
Ko tenke bilke trdni hrasti
Se morajo vклонiti, pastí!
A stókrat huje od plazóv
Se Jefte s četo zadrví
Na vrste Amonskih sínóv.
Kakó so tam kovála jekla,
Kakó je kri v potocih tekla,
Na črna tla junaška kri!
Kot za žanjíco žita snopi
Ležé po tleh vojakov tropí,
Požela jih je srepa smrt, —
Sovrážnik je pobít in strt,
In zmagovit na tla domača
Se Jefte s hrabro četo vrača,
Oj, to ti je ponósen god
Za té, o Jefte, in tvoj rod!
Slaví te Izrael veselí,
Ker sveti dom si mu otél:
Do meje ti naprotí vreje,
In vrsta venčanih devic
Na cesto trosi ti cvetíc,
Nastílja palmové ti veje!

In póti, polja in vasi
Povsódi mrgolé ljudi:
Visoki, nizki, stari, mládi
Zmagálca videli bi radi,
Ki trume je sovražne zmel.
Izmej ljudi na mládo rame
Tu mati malo dete vzame:
»Glej, on je Izrael otél!«
In starček od veselja plaka
Gledaje slavnega junaka,
In sto in sto glasóv grmí:
»Rešitelj Jefte naj živí!« —
Vže sveti se domači krov.
Zídvje se belí naproti,
In zdaj v mogočni prelepóti
Pred njim stóji ves dom njegóv.
In, glej, mladenek cveten zbor
Slavílnó pesem prepevaje,
Srebrne strune prebiraje,
Privré čez prag na beli dvor;
Pred njimi pa v obleki snežni
V naróčaj Jefteju hiti
Kot na perótih, angelj nežní,
Otrók njegóv, edína hčí!
A Jefte, glej, je mrtvóbled,
Iz líc je proč življenja sléd —
Ne króži se očetu róka
V objem prísrčnega otróka.
Junák, ki groze ne pozná,
Kaj zdaj ko listje trepetá?
»Oh, nepremišljena prisega!«
Obupno oča zaječí,
Da grozno se okrog razlega,
Da mraz pretresa vsem kostí.
»Joj, ti nesrečni ótrok moj,
Še bolj nesrečen oča tvoj,
Ki krív brezmejnega je zlega!
Umreti moraš, hčí, umreti
V življenja polnem, lepem cvetí:
Prisegel sem, da prva stvar,
Ki po dobljéni slavni zmagi

Me sreča na domačem pragi,
Bogú bo dana na oltár;
In tebe, oj otrók predragi,
Nebó izbralo si je v dar!
Velíko terjaš, o nebó,
Velíko terjaš od očeta!

Odpústi dete mi ljubó,
Zgodíti mora se takó:
Prisega grozna je — pa sveta!«
In izvrší prisego oče,
In pade dékelce mladó,
A oče in ves národ jóče!

Pri pogrebu.

Globóko pod zemljó,
Tu v ózki, hladni hiši,
Kjer šum svetá se več ne sliši,
Ti trudno truplo spalo bo —
Globoko pod zemljó!
Kakó bo domek tvoj mirán!
Tu vtíhne vseh viharjev jeza,
Krívce róka sem ne séza,
Tu rev ne bo, težáv, ne ran.
Če kdo te je dosléj sovražil,
Tu ni sovraštva ne srdú,
Tvoj dom bo skrbno stražil
Zvest angeljček mirú.
Teló sladkó ti spalo bo
Globoko pod zemljó.
A duh visoko vrh zvezdá
Z duhóvi rajskimi ti biva,
V objetji večnega Bogá
Tam bláženstvo brezmejno vžíva —
Visoko vrh zvezdá.
Ni sreče videlo okó,
Ni čulo je níkdár uhó,
Ni rádotí srcé čutílo,
Ki zdaj delí ti jo nebó,
Ki v veke bo ti jo delílo!
Oj srečna, srečna duša tí,
In s tabo vsak, ki v Bogu spí!

Soči.

Krasna si, bistra hči planin,
Brdka v prirodni si lepoti,
Ko ti prozornih globočin
Nevihite temne srd ne móti,
Krasna si, hči planin!
Tvoj ték je živ in je legák,
Ko hód deklét s planíne;
In jasna si ko górski zrák,
In glásna si, kot spév krepák
Planínske je mladíne, —
Krasna si, hči planin!
Rad glédam ti v valove bódre,
Valove te zeléno-módre:
Temná zelén planinskih trav
In vedra víšnjevost višáv
Lepó se v njih je zlila;
Na rósah sínjega nebá,
Na rósah zelenih gorá
Lepóto to si pila, —
Krasna si, hči planin!
Ti méni si predraga znanka!
Ko z górskih prišumiš dobráv,
Od dóma se mi zdiš poslanka,
Nesóča mnóg mi ljub pozdráv, —
Bog sprimi te tu sréd planjáv! ...
Kakó glasno, ljubó šumljáš,
Kakó čvrstó, krepkó skakljáš,
Ko sred gorá še pót imáš!
A ko pridéraš na ravníne,
Zakaj te živa rádot mine?
Kaj trudno lézeš in počasi,
Zakaj so tóžni tvóji glási?
Težkó se ločíš od hribóv,
Zibélke tvojega valóvja?
Mar véš, da tēčeš tik grobóv,

Grobóv slovenskega domóvja?
Obojno ból pač tu trpiš!
V tej bóli tóžna in počasna,
Ogrómna sólza se mi zdiš,
A še kot sólza — krásna!
Krasna si, bistra hči planin,
Brdka v prirodni si lepoti,
Ko ti prozornih globočin
Nevihite divje srd ne móti!
Pa, oh, siróti tebi žuga
Vihár grozán, vihar strašán;
Prihrúmel z gorkega bo juga,
Divjál čez plóдно bo raván,
Ki tvója jo napaja struga —
Gorjé, da daleč ni ta dan!
Nad tábo jasen bo oblók,
Króg tebe pa svinčéna tóča,
In dèž krváv in solz potók,
In blisk in grom, — oh, bitva vróča!
Tod sékla bridka bodo jekla,
In ti mi boš krvava tēkla:
Kri naša te pojíla bo,
Sovražna te kalíla bo!
Takrát se spómní, bistra Sóča,
Kar górkó ti srcé naróča:
Kar bóde shranjenih vodá
V oblakih tvojega nebá,
Kar vóde v tvójih bo planínah,
Kar bóde v cvétnih je ravnínah,
Tačas prodrvi vse na dán,
Narásti, vskípi v tok strašán!
Ne stískaj v meje se bregóv,
Srdíta čez branove stópi,
Ter tujce, zēmlje-lačne, vtópi
Na dnó razpénjenih valóv!

V mraku.

Le vtóni, vtóni za goró,
Le vgási, solnce luč svetló,
Oj padi, padi gosti mrak,
Prinési srcu mír sladák.

Čemú sijálo bi lepó,
Čemú, oj solnčece zlató?
Povsód sirótam sévaš le,
Nesréčen rod ogrévaš le!

Kdo gledal bi ta hrib in dol,
Zaklet le v revo, jok in bol,
Hinavstva, zmot, trpljenja poln,
Sirot in siroténja poln?

Doklér mi siješ, solnce tí,
Hladú, mirú mi v srci ní,
Morí pogléd, teží spomin
Me svojih, ljudskih bolečin.

Le skrij se, solnce jasno, skrij,
Izgíni svet izpred očí,
Da zábi žalostno srcé
Človeške zmote in gorjé!

Ujetega ptiča tožba.

Oj, zemlja širna, zemlja lépa,
Ti vsa si bila moja last;
Zdaj ózka kletka me zaklépa,
Ko vjél sem se v nesréčno past.

Ostrigli, oh, so mi peroti,
Da ni mi móči v sinji zrak,
Čez hrib in dol — gorjé siróti —
Ne nòsi več me vzlét krepák.

Ne nòsi več me v lóg košati,
Kjer mnog prebiva zvest mi drug,
Ni móči mi v jeséni z brati
S teh vélih trat na cvétni jug.

Z ognjénim jeklom umoríli
So mi nebéško luč očí,
Da bóžjih ľud v prírode kríli
Uživati mi móči ní.

Okó siroti oslepljéni,
Okó edíno je — spomín,
A on ní vír tolažbe méni,
Spomín mi vír je bolečin.

Za mano ure sólínčne sréče,
Pred máno gróza témnih dní,
Krog méne sténe véčne jéče, —
Pa naj spomín me veselí?!

Zdaj sénčni gaj se v cvét odéva,
Oj senčni gaj, moj rojstni raj;
Glasnó tam bratov zbor popéva,
Tu moj izgublja se vzdihljáj.

Z družíco drug tam pròsto léta,
Izbrál si gósto je drevó,
In dróбно gnéздо skrbno spléta,
Da spal bi nežni rod mehkó.

A méni svét je vès ocvetel,
Zaprí in slep sem samotár,
Nikdar ne bódem gnezda pletel,
Gojíl mladíčov níkedár.

Mrjè mi v ječi srce vbogo,
Brezcvétna gine mi mladóst,...
Pač mnogo vzéli ste mi, mnogo,
Ko zláto vzéli ste prostóst.

A enega mi vzéli níste,
Pa mi ne vzamete níkdár:
To pésmi so srebrno-čiste,
To je glasóv nebeški dar.

Samótno v kletki bom popéval,
Doklèr ne póči to srcé;
Vam dušo mrzlo bom ogréval,
In sébi bom hladíl gorjé!

Na semnji.

Žid si na trgu je šator napravil,
Lišp raznotér je na pródaj postavil:
Zlate verižice, krasne uhane,
Prstane, igle umetno kovane.
To se ti bliska, oj to se leskeče,
Meče po izbici iskre žareče!
Tropa gledalek krog žida se zbira,
Željno v zlató in srebró se ozira.
Lišpa kupavajo vsakoršne vrste,
V láse in uha, na vrat in na prste,
Z lišpom na róci, na vratu, na glavi
Pojdejo v cerkvo v nedeljo — k razstavi.
Tebi, deklè, pa ní treba krasila,
Krasa dovólj si od néba dobila:
Ustne so ti nad korale rudeče,
Tvoje okó se nad biser leskeče;
Rože rastoče sred lilij obličja
Rajske brez tujega so lepotičja;

Kodri, ki venčajo umno glavico,
 Krásijo bolj te kot krona kraljico;
 Snežno beloto deviškega vrata
 Le zatemnila bi vrvica zlata!
 Lepa, najlepša si sama ob sebi,
 Lišpa ni treba oj deklica tebi!

Zaostali ptič.

In ti si edini še tukaj ostál,
 Oj ptiček, od trume vesele?
 In nič po krilatih ti sestráh ni žal,
 Ki splule so v južne dežele?

Oh, vidim, ni móгла te bolna perut
 Čez morje široko prenéstí,
 Strl srédi je póti jo lóvec ti krut,
 Pri brégu si móral obsésti.

Zapúščen, bolán zdaj na produ stojíš,
 Perutco pobéšaš krvavo,
 Za družbo predrago, sirota, strmiš
 V daljavo čez morsko planjavo.

Pač sanjaš o krajih, kjer sólnce topló
 Sestrícam, družícam se smeje,
 Kjer cvétje díšeče in sadje zlató
 Visí od citrónove veje.

Moj ptiček, jaz dóbro uméjem bolest,
 Ki vbogo srcé ti razríva;
 Pa pojdi z menój kot továríš mi zvest
 In skupaj boléstí nosíva.

Saj méni so tudi ti dóli le prod,
 Duh lépše, srečnéjše mi sluti, —
 Kakó jaz po njih omedlévam od tod,
 A strte so móje peruti!

Njega ní!

Róže je na vrtu pléla
 Péla pesemco glasno,
 Žívo v lice zarudéla,
 Ko je stópil on pred njó.

»Daj mi cvetko, dete zalo,
 Da na prsi jo pripném,
 Za spomín cvetico malo,
 Prédno v tuje kraje spém.«

Kito cvétja mu je dala,
 S cvetjem dala mu srcé,
 Sama v vrtu je ostala,
 On po svetu šel od njé.

Róže je na vrtu pléla,
 Pésmi péla: je glasno, —
 Kaj, da vrta več ne déla,
 Kaj ne pojé več takó?

Déklíca glavó povéša,
Vene óbraz, prej cvetóč,
Nekaj nje srcé pogreša,
Solz jej pótok lije vróč.

Čez ograjo vrtno gléda, —
Mnogo mimo vré ljudi; —
Deva bleđa, deva bleđa,
Njega od nikoder ní!

Domovíni.

O vdóva tóžna, zapuščéna,
Ti mati toliko sirot,
S krvjó, solzámi napojéna,
Ki ból poznáš le, nič dobrot,
Oj mati vdanega ti sina,
Oj, zlata mati — domovína!
Ti krasna si, krasnejše ní,
Kar jih obséva zarja dneva;
Krepostna si, vsa vredna tí,
Da króna vénča te kraljéva.
A trnjev le tvoj vénec je,
In rod tvoj rod-mučénec je;
Sovražni svét te le prezíra,
Prezíra te in te zatíra!
Kdaj to gorjé pač mine tí?
Kdaj se okó ti vjasni kálno?

Kdaj sléčeš to obléko žalno,
Kdaj solnce zláto sine tí?
O, da z močjó in sréčo, slavo,
Ne s króno trnjevo, nebó
Ovilo bi ti svéto glávo, —
Kakó bi jaz ti pél glasno!
A ker nikdó ne šteje te,
Ker ves te svét teptá z nogámi,
Jaz ljubim tem srčneje te,
Jaz ljubim tem zvesteje te,
A ljubim te — s solzámi!
Oj mati mója domovína,
Ljubezen mója ti edína,
Ti mója skrb in bolečina,
Bog čúvaj dobrotljívi te,
Bog žívi te, Bog žívi te!

Na potujčeni zemlji.

Pozdravljam sólnčna te raván,
Ki pred menój si razprostrta!
Ti lépa si kot sèn krasán,
Podoba rajskega si vrta.

Kedó bi pač se ne zavél
O čaroviti tej lepóti?
Kakó naj duše čut veselí
O čudu tem se ne polóti?

In vèndar, rajska ti raván,
Ko náte pótnik se ozíram,
Moj duh temán je in mračán
In sólze iz očí otíram.

Naš bil nekdáj je ves ta raj,
Očeto našim domovína;
Tuj národ tód se šíri zdaj,
Naš raj je tujcev zdaj lastnína.

Dobí se včasí pergamén.
Nánj písmi krasne, módre reke
Napisal bíl je móž učen, —
O vrédne, da živé na veke!

A list je tujcu v last príšél,
On stara slóva je izbrísal,
Ker njíh modrósti ni umél,
Ter črte svóje je narísal.

Tak list prostran si ti, raván!
Naš déd tu písal svója déla,
Naš góvor čul si prék polján,
Tu pésem naša je živéla.

A zdaj zatrt je tód naš glás,
In tuji króg zvené glasovi,
Tuj trg in grad, tuj ves je kras,
Oh naši so samó — grobovi!

Zatórej, solnčnata raván,
Ko náte moj pogléd se vpíra,
Temán mi duh je in mračán,
In srce tuge mi umíra!

Ne zveni mi!

Ne zveni mi, ne zveni mi,
Pomladi najprva, najlepša cvetíca!
Kot danes čaróbnó ti cvétejo líca,
Ti cvéti vselej in zeleni mi,
Ne zveni mi, ne zveni mi!

Ne zveni mi, ne zveni mi!
Glej solnce vsak večer za góro zahaja;
A zjutra še mlaje, krasneje vstaja —
Kot solnce sè žarki ognjenimi
Ti žari vselej se, ne zveni mi!

Ne zveni mi, ne zveni mi!
Bog solnca ti dajaj in róse hladilne,
Metuljev te brani in slane morilne,
In toče sè zni ledenimi —
Ne zveni mi, ne zveni mi!

Ne zveni mi, ne zveni mi!
Najprva, najlepša cvetíca pomladi!
Kot danes na solnčni kraljuješ livadi,
Procvitaj še v pozni jeséni mi —
Ne zveni mi, ne zveni mi!

Sreča.

I.

»Kjer mavrica se vprè v goré,
vodé, livade,
O vzhnoži sreče zlato jabolko
imade.

Ta zlati dar si prisvoji
zemlján,
Če neopažen srečno se do njé
prikrade.»

Pravljici ti mladenič verujóč
Srčno napoti po bogate se
zaklade.

Željno v prikazen to vablivo
zroč
Čez reke brodi, drzno skaka čez
propade;

Ne straši ostra, trnjeva ga pot,
Kaj njemu to, da krvavé mu
nôge mlade?

Naprej hiti, naprej, ... zdaj bo
pri nji; —

A ta nakrat se vmakne mu v
meglá grmade...

Mladenič tak je tisočkrat
vsak:

Pred dušo nada čara mu sijajne
vzgrade,

Češ: »tú boš srečno bival neki
dan;«

A ko pri vhodu že je, stavba
vsa razpade.

Za srečo leta vsak, ki tu je ní,
In upa vedno, dasi vse lažó mu
nade, —

Da šteje revež stokrat sto
prevár,

Ko ude trudne k zadnjemu
počitku klade!

II.

Pravljica le čarobno se glaseča,
Nam um mameča in srcé dražeča,
Prikazen zračna, krasna, pestrosojna,
A bliskoma se v prazni nič gubeča, —
To zemlje sreča je! Na zemlji biva
Pač sreče le odsev, ne stalna sreča.
Dej, zgrabi, drži zlate žarke solnčne,
In vederno, ki hči jim je blestéča!
Kot teh ne moreš sreče udržati:
Ni luči, sreče dom ta zemška ječa.
Navzgor oči, — za žarkom solnca zlatim!
Tam vir je luči: solnca plamna sveča.
Navzgor srcé, — v višave rajskosvetle!
Tam sreča biva véčno obstoječa!

Vojakove nevéste poróka.

Vénec sem poróčni vila,
Nád na njem sijál je žár;
A kedaj ga bom nosila
Z zaročencem pred oltár?

Nade mrtve, véne vénec,
Ž njim jaz venem in bledím;
Daleč moj je zaročeneč,
Jaz odpravljam se za njim.

Kaj vam pravim, mati mója,
Ne jokájte za menój:
Saj v deželo grem pokója,
Kličé ženin me s seboj.

Z véncem mi ovijte glavo,
Z biseri pa béli vrat,
Dajte svilno mi opravo
In na róko prstan zlat.

Sklíčite mi tovaršice
Kar jih šteje naša vas,
Z máno naj zvesté družíce
Zdaj se veselé na glas.

Drévi pojdemo k poróki,
Ko bo polno zvezd nebó!
Tam na zvezdnatem obóki
Čaka me srcé zvestó.

Tam se v véke bom združila
Ž njim, ki bil je tod mi vzet:
Kar je bridka smrt ločila,
Mila smrt zedini spet!

Izgubljeni cvet.

Sinoči je pela
Ko slavček ljubó,
Zakaj pa je danes
Rosnó nje okó?

Imela je vrtec,
Oj vrtec krasán,
Ko davi je vstala,
Bil cvet je obrán.

Sinoči cvetoča,
Rudeča kò krí,
Zakaj pa jej danes
Obrazek bleđí?

Oh, cvetje je rahlo,
Čez noč se ospè;
A žal je še meni
Po njem, o deklè!

Tja doli po polji
Pa stopa nekđó,
On cvet je potrgal,
Zdaj — uka glasnó!

Le plakaj!

Ti plakaš, oj nesrečna deva?
In hud te res zadel je vdár;
Le plakaj, plakaj tožna reva,
Ne vstavljaš gorkih solz nikár!

Ni hujšega gorjá na sveti
Kot so zadušene solzé;
Ko jim na dan ni dano vreti,
Pekoče padajo v srcé.

A kot oblak dežèč se tanjša,
Roseč iznikne v jasni zrak,
Tako gorjé v solzáh se manjša,
Izgine žalosti oblak.

Le plakaj, o deklè trpeče,
Izsólzi vse gorjé srcá,
Naj sine spet ti solnce sreče
Skoz megle bridkega gorjá!

Črni trn.

Oj vije steza v hrib se strm,
Oj steza kamenita;
Ob nji pri grmu raste grm
In mnog se že razcvita.

Oj črni trn, oj črni trn
Ob gorski stezi strmi,
Ti prvi nosiš cvet srebrn
Med drevi in med grmi?

Razvil se ni še rože cvet,
Še mrtvo vidim trato,
Ni gaj še svatovski odet,
Le ti cvetèš bahato!

A cvet, ki prvi se žari,
Oh trnje le zakriva,
In pust in trpek sad rodi,
Kedó naj pač ga vžíva?

To ní, to ní na góro pot,
To tvoje je življenje;
In trnje, ki cvetè ondód,
To bridko je trpljenje.

Ob stezi tej, ob stezi tej
Ti trnje to bodeče
Gosteje raste, cvete prej,
Kot róže solnčne sreče.

In grm trpljenja vsiplje ti
Na stezo trne mnoge,
Da srce vbogo vtriplje ti,
Da krvavé ti nóge.

A le naj rane krvavé,
Ti sólz mi ne prelivaj,
Zatri solzé, zatri tožbé,
Če ne, jih vsaj — prikrivaj.

Ne mara srečni svet solzá,
Trpinov ne umeje,
Ko tožbe čuje — godrnjá,
In sólzam se le — smeje!

Človeka nikár!

V delávnico sem tvójo zrl,
Ki bitij si rodil brez brója!
Skrivnostno snuje róka tvója:
Nikjér je stalne ni stvari,
A prah nobén se ne zgubi.
V delávnico sem tvójo zrl,
In videl vedno sem vrtenje,
Prelivajóče se življenje,
Prerojevanje, prenavljanje,
Iz bitja v bitje presnavljanje,

A smrti nisem vzrl nikjér!
 Brezumni svét plakaje tóži,
 Ko pade cvét duhtéči róži,
 Ko izmej dragih mu katér
 Duhá okóve v grób polóži,
 Češ: ródni brát mu je umrl!
 In — smrti ní!
 V delávnico sem bóžjo zrl,
 Tam prestvarjánje sem stvárí,
 A smrti nisem vzrl! . . .
 Začétník moj, ki si me vstváril,
 Duhá si ískro mi razžáril,
 V oklèp prstèni jo zaprí, —
 Zakaj? Veš tí! —
 Ko ílnato bóš jéčo strí,
 Ne bom umrl!
 No duhu poženó peroti,
 Kí jih iz dóla solz in zmot
 Razvíje na skrivnostno pot,
 Kam? Tébi hítel bo naproti,
 Da énkratej tvoj obráz bi zrl,
 Da zrl bi solnčnojasno lice,
 Obráz ljubézni in resnice! . . .
 To prst pa prsti izročé
 In svét ob nóč pozabí kraj
 Krijóč ostanke té.
 In ní mi žal! Svét zabí naj!
 Tí ga ne zábiš!
 Zajnávo stvár moj práh porabiš, —
 Za káko? Jaz ne véim,
 Tí sam si gospodár!
 A eno te prositi smém:
 Iz praha vzgóji tí cvetico,
 Podári lógu pévko-ptico,
 Katérokoli vstvári stvár;
 Kedór bi pa ko jáz na svéti
 Imél čútiti in trpéti,
 Mej dvómi, zmótami viséti —
 Človéka — vstváriti nikár!

Tri lipe.

Na vrhu zeléne goré
 Tri lipe ponósno stojé,
 Zvečér so še stale na góri,
 Kdo vé, če pa bodo ob zóri?

Tesárji trijé še pred dném
 Napravljajo k lipam se trém,
 In vsak teh tesarjev na rame
 Sekiro nabrúšeno vzame.

Čuj! Glási vže mah se na mah
 In lipe se zvrnejo v prah,
 Mej délom tesár pa tesarja
 Zaupno takó nagovarja:

Dé prvi, mladenič vesel:
»Te dni bom nevesto si vzél,
Za sé in nevesto mi zórno
Zdaj pôsteljo stešem prostórno.«

Dé drugi: »Prinésle nocój
So tri rojenice s seboj
Mi hčérko v naróčji cvetóčem —
Zibélko stesáti jej hóčem.«

A tretji: »Jaz némam žené,
Otrók ne, ne ljube zvesté,
Ni tréba mi pôstelje pírne,
Ni tréba zibélke nemírne.

Umrlo je méni srcé,
Umrle so náde sladké,
Umrli ljubezen goréča,
Umrli življenja je sréča.

Zdaj rakev bom stesal temná
In lôžil bom nádeje v njó,
K njim kmalu še méne denite,
Pa v črno zemljó zakopljíte.«

Dekletce po góri gredé
Pogóvore čuje le-té,
Pri delavcih mladih se vstavi,
Tesarju pa tretjemu pravi:

»Kaj pravim ti, mladi drvár,
Ne teši si rakve nikár;
Čemú-li bi hótel umréti,
Ko lice ti v prvem je cvéti?»

O škoda teh lepih očí,
Če smrt jih prerano vgasí,
In krasnega škoda živóta,
Če gróbná obdá ga temóta!

Oj mladi, oj lepi tesár,
Na rakev ne misli nikár!
Ko tébi zares bi zvonílo,
Še meni okó bi rosílo!»

Izgíne deklé za goró,
Tesár se ozíra za njó,
Po glavi pa misli rojé mu,
Iz misli dekletce ne gre mu.

Sekíre tesarske zvené
In trske od debel leté, —
Dva prva sta délo končála,
Kar mislila, to sta stesála.

Ko teše pa tretji tesár,
Priméri se čudna mu stvar:
Glej, rakev se šíri in šíri,
In nóge jej vzrástejo štíri.

To rakev mrtvaška pač ní,
To pôstelja pírna se zdí, . . .
Ko dvájseti dan je napóčil,
Tesár se je — tretji poróčil.

Ob letu spet pojde v goró,
A tesal — zibelko tam bo,
O rakvah mu sódba je taka:
Za rakev naj lipa še čaka!

Življenje ni praznik.

Cvetóčega líca, cvetóčih še let
Zdaj prve korake namérjaš mej svet, —
Nastlali na stézo so pisan ti cvet.
Po poljskih cvetícáh te žíve cvetíce
Spremljájo, kot žénina mláde družíce.
In svátov prijateljskih rádosten tróp
Praznuje tvoj prvi v življenje ustóp.
In tébe — pač móti te cvétje na poti —
To óbčno veselje se tudi polóti!
Ne čutiš — naj srca ne vara te čut! —
Da v hód le v življenje je s cvetjem posut?
Ne slutiš, da cvetje, na stezo nastlano,
Le trnje zakrívá, da zvene ti rano?
Prijatelj, ne bódeš za zlo pač mi vzel
Resnóbne beséde na praznik vesel:
Ni praznik, predragi mi, naše življenje,
Življenje naj bode ti délaven dan!
Od zóra do mraka rosán in potán
Ti lajšaj in slajšaj človéško trpljenje!
Ne plaši se znoja, ne straši se boja,
Saj móško dejanje krepčuje možá,
A pókoj mu zdrave móči pokončá,
Dejanje ti ljúbí, a bój se pokoja!
Dolžan ní samó, kar veléva mu stan,
Kar móre, to móž je storiti dolžán!
Na délo tedáj, ker resnobni so dnovi,
A délo in trud ti nebó blagoslóvi!

Velikonočna.

Stoletja je trpel veliki trpín
In težki ga žulil je jarem;
Kedaj pač izteče mu čas bolečin,
Bo večno li trpel po starem?

Evropi bil živ, nerazrušen je zid,
Ki divje odbil je barbarstvo,
Stal (sebi v pogubo, sovražniku v prid)
Omiki je, svobodi v varstvo.

Od vekov človeštvu dobronik je bil,
In zdaj je še svetu dobronik;
A svet mu za to le nasprotnik je bil,
In še mu zaklet je nasprotnik.

On dober in blag je, kroták in mirán, —
Čemu pač ta srd nad orjakom?
Prevélik je, torej je tujcem strašán,
Bogát je, roj tujcev pa — lakom!

Zató pa je sklenil sovražni njih svét:
»Raz zemljo orjaka zatrímo,
Da mine nas groza in večni trepét,
Da svét si njegóv razdelímo!«

Združili vso moč so, ves divji svoj gnév,
In trli junaka krvavo,
In njemu, ki venec zasluži kraljev,
Nabíli so trnjev na glavo.

Zadali so tísoč morílnih mu ran,
Pač móral bo izkrvavéti!
A krepek, a silen je ta velikán
In hitro jim neče umreti.

Še živega torej pod črno zemljó
Zagrebejo z roko sovražno,
S pečatom in kamnom gomílo zapró,
In s četo obdajo jo stražno.

Zdaj dih jim je prost in lehko jim srcé,
Zdaj bati ne bóde se tréba;
Zdaj četa, pri grobu veselo sedé,
Za zemlje pokópanca žreba

A groza pogrebce! Čuj, silen potrés!
Odpírajo davni se gróbi, —
Razdri velikan naš mrtvaško je véz,
In dviga se v jasni svetlóbi.

Kdo on je, ki vstaja čez veke na dan?
Kdo ta je junák velikanski?
Poglejte v obráz mu, obráz vam je znan:
To narod je, — národ slovanski!

Kalvárijo svojo naš rod je imél
In dneve prebridke trpljenja,
A zdaj mu rešítve je zor zažarél,
Napóčil mu dan je vstajenja!

Da, vstaja, resnično, mogočen, častit,
Uničil naklepe je črne;
Grozi naj, hrumí naj sovražnik srdít,
Slovan se mu v grob več ne vrne!

On, kateri ga vzbúdil iz grobnih je tmin,
Za dela ga slavna je vzbúdil,
In svet se svetlobi njegovih vrlín
In delom velikim bo čúdil.

Kalvárijo svojo naš rod je imél,
Zdaj réšnje raduje se zóre;
A dan še slavnéji mu bode prišél:
Dan oljske prišél mu bo góre.

Kot z oljske se gore je vzdignil Gospód
V nadzemeljske jasne višave,
Povzdigniti mora se kreпки naš rod
V višave moči in pa slave!

Mi, bratje, pa z delom pripravljajmo zdaj
To silno slovansko mogóčnost,
In z duhom proroškim nazdrávljajmo zdaj:
Na slavno slovansko bodóčnost!

O nevihti.

Zanesi nam, zanesi, Bog,
Otmí nas rev, otmí nadlog!
Grozi sovražnica srdita,
V oblakov sivih plašč zavita;
Beséda njéna — grom rohnéč,
In nje pogléd je — blisk goréč.
Beséde grom in blisk očésa
Nebésa in zemljó pretrésa.
Pod plaščem nósi bič prikrit,
Oj bič iz zrn ledénih zvít!
Gorjé, če jézna ga zavzdigne,
Če ž njim po polji plódnem švigne,
Gorjé!
Glej, tam na polji setev mlada,
Žívilo naše, naša nada,
Pod téžo skloneno drevó,
Glej, nežni cvet na mladem vrti,
Ognjéni sók na vinski trti
Plahó ozíra se v nebó,
In vse se víje, vse trepeče,
Bojí vse šíbe se grozeče.
Zanesi nam, zanesi, Bog,
Otmí nas rev, otmí nadlog!
Oh, saj te kličemo očéta,
Čuj próšnjo siromaka-kmeta,

• Sprejmi naš jok in vzdih in stok,
Ne vniči žuljev pridnih rok!
Ti migni — blisku žar se vpíhne,
Le prst zavzdígni — grom potíhne,
Le veli — bič se razdrobí,
Le želi — led se raztopí,
In róka, ki je prej grozila,
Bo blagoslov na nas rosila.
Zanesi nam, zanesi, Bog,
Otmí nas rev, otmí nadlog!
— — — — —
Zastónj!
Nebó mu próšnje te ne čuje;
Vihar strašán
Čez drn in strn grmé prihrúje,
Ledéno zrnje v setve vsuje
Oblak temán —
Končán je cvet in sad obrán, —
Gorjé!
Ozrè se kmèt na strte nade,
Ozrè na sinke, hčérke mlade,
In dívja ból, skrbí strašné
Očetu v srci zabesné, —
Gorjé ti, vbogi kmet, gorjé!

Ti veselo poj!

Le zeléni, sénčni gaj,
Dúhti nad menój;
Jaz kot list uvél sedaj
Mrjem pod tebój.

Kaj ti, dróbní ptiček, dém:
Le veselo poj!
Poj, če tudi jaz sem ném,
Stari znanec tvoj!

Ti lehkó imaš srcé
In lehkó perút,
Nič ne veš, kaj je gorjé,
Kaj obup je ljút.

Rádostno, krepkó žgolíš
Vrh zelénih vej,
Védno v cvétji le živíš,
Sréčen si vselēj.

Ko si v južni zletel raj,
Bil je gaj zelén,
Ko priplaval si nazaj,
Spet je pomlajén.

Méniš pač, da lanski list
Dom ti spléta še,
In da jaz sem vedno tist,
Ko zdaj léta še!

Ti ne véš, da zimski čas
Cvet je naš umrl,
Ne, da je življenja mraz
To srcé mi strl.

Toda, ptiček, kaj za tó,
Če umíram jaz?
Kaj, če cvétje prelepó
Vzél je zimski mráz?

Glej, zelén je z nóva gaj,
Sólnčno je nebó,
Zemlja cvéte kot nekda
Žívo in lepó.

Le skoz jasni zrák, moj ptič
Pa skoz sénčni gaj,
Kaj bi mótil te listič,
Suh in mrtev zdaj?

Kaj ti mari, če molči
Stari znanec tvoj?
Sréčen bódi, ptiček, tí,
In veselo poj!

Izgubljeni raj.

Izgubljen človeku je zémeljski raj,
Adáмова déca v prognanstvu se jóče
In prósi, naj sréče zaprávljene kraj
Odpré jej na nóvo dobrótljivi óče.

Nespámetno ljudstvo, čémú-li tvoj stok?
Na délo! Ne nosi mi križema rok!
Povrni se sámo v prvótnost nazáj,
In našlo povsódí prvótni boš raj!

Kmetski hiši.

Mogočna nisi, ne prostorna
In stavi te umetnik ni,
Bolj kot bogata si uborna,
Preprosta selska hiša ti!

In vendar ne palač ogrómnih
In njih blesku ne bom slavil;
A tebi, dom seljakov skromnih,
Nesmrten venec rad bi zvil.

Pač res ubóg si, mal, neznaten;
A dási mal in ne slovít,
Kakó ti nam si blagodaten,
Kakó za nas si znamenít!

Pomnik le redek še se dviga,
Ki davnih nam je dni glasnik,
Ti naša si najstarša knjiga,
Pravečen, živ nam spomenik.

Pravljíce, zgodbe praviš davne,
Ti v rékih čuvaš pramodróst,
Pradede nam opevaš slavne,
In src radóst in njih bridkóst.

Ti šege stare si ohranil,
Deduje jih po óči sin;
Le ti naš jezik si ohranil,
Da ni zatrl nam ga tujčin.

Kar čas nam dal je davna leta,
Največ občuval nam si ti;
Kar zdaj nam daje in obeta,
Pod streho kmetsko nam zori.

Ta hiša nam je mati krušna,
Domovju steber je častit.
Iz kmetskih hiš nam hrana dušna,
Iz kmetskih hiš omike svít!

Ne v hiš mogočnih jasnem sevi,
Ki marmornat jih krije krov, —
Pod nizko streho, v skrajni reví,
Rojén rešnik je vseh rodóv.

In ne v dvorinah bogatínov,
Kjer blesk zakladov te slepi, —
Kjer dom seljaških je trpinov,
Rešitve zor se nam žari.

Kar mož nebesa so poslala,
Da večnih nas otmó grobóv, —
Vse mati kmetska je zibála,
Iz kmetskih so izšli domóv.

Od tam nam misleci globoki,
Od tam klicarji k nebu nam,
Od tam nam pesniki-proroki,
Za dom borilci vsi od tam!

In vem, da to jim srečno vspeje,
Da sponé vse nam razdrobé,
Da dni nam priboré jasneje,
Ter naše proslavé imé . . .

Zató ti slava peta bodi,
Oj zibel naših boljših dní,
Nebó ti tísoč sreč prisodi,
Ves blagoslov na té razlji.

Naj vedno mirno bi živelá,
Noben ne vzbujaj te vihár,
Ogiblji se gromóv te strela,
Zanašaj grozni ti požár.

Da srečno v vek si bivališče
Krepostnih žen, poštenih mož!
Daj Bog, ti slavnih mož rodišče,
Da zibel še slavnéjših boš!

Svetišče.

Z višave zeléne je cérkvica béla
Prijazno v dolínski odsévala cvet;
Gor romarjev četa je mnoga hitéla
Po mir, po tolažbo, ki néma ju svet.
A cérkvice ní več! Zidóvi posuti,
Brezbožniki, ah, so razdrli jih kruti;
Zvoníka ní zreti, ní čuti zvonóv,
Ne petja, ne vérne molitve glasóv.
Darílica, daróv in darílnikov ní,
Svetílnikov več in kropílnikov ní:
Žaré jej le luči na nebu goreče,
Kropé jo meglé izpod néba roseče,
Vže trn in osát je prerasel razpád,
Po skalah tam plazi se pisani gad,
In potníka gróza obhaja,
Ko vidi strupenega zmaja.
A méni kaj tóžnost objema srcé,
Ko cérkve spominam se vrhu goré,
Kaj sólza v okó mi prihaja? . . .
Svetíščé najlepše je tvoje srcé,
Prostóra ní ondu za zlate malíke,
Sezídale so ga najvišje roké,

Naslikale nōtri nadzemeljske slike.
 Brezmejno ko Bog je svetišče srcá,
 Skrivnóstno kot on je, kdo pač proumé ga?
 Vesoljno neskončnost zemljé in nebá
 Z ljubeznijo sveto in živo obsega!
 Stotisoč svetíl na zvezdišči gorí,
 Stotisoč čutil v tem svetišči plamtí,
 Ob luči so večni prižgana,
 Ni nična svitlōba jim dana.
 Nesvétega nič še ni prišlo v ta hram,
 Duhoví le blagi kraljujejo tam,
 In božji krilatec svetišču od praga
 Odganja sovraga! — —
 Jaz tukaj na pragu kot romar stojím,
 Rad v tvōje svetišče upíram očesa,
 In grōza skrivnostna srcé mi potresa,
 V lepōto čarōbno zamaknen strmím.
 Ko zrēm u svetišče nadzemeljsko to,
 Srcé mi neskōnčno je polno takó,
 Kot zrl bi v odprta nebesa.
 In vendar — kaj sili mi vedno v spomín
 Posuto svetišče na vrhu višín?
 Kaj tōžnost srcé mi pokriva,
 Kaj sōlza okó mi zaliva? . . .

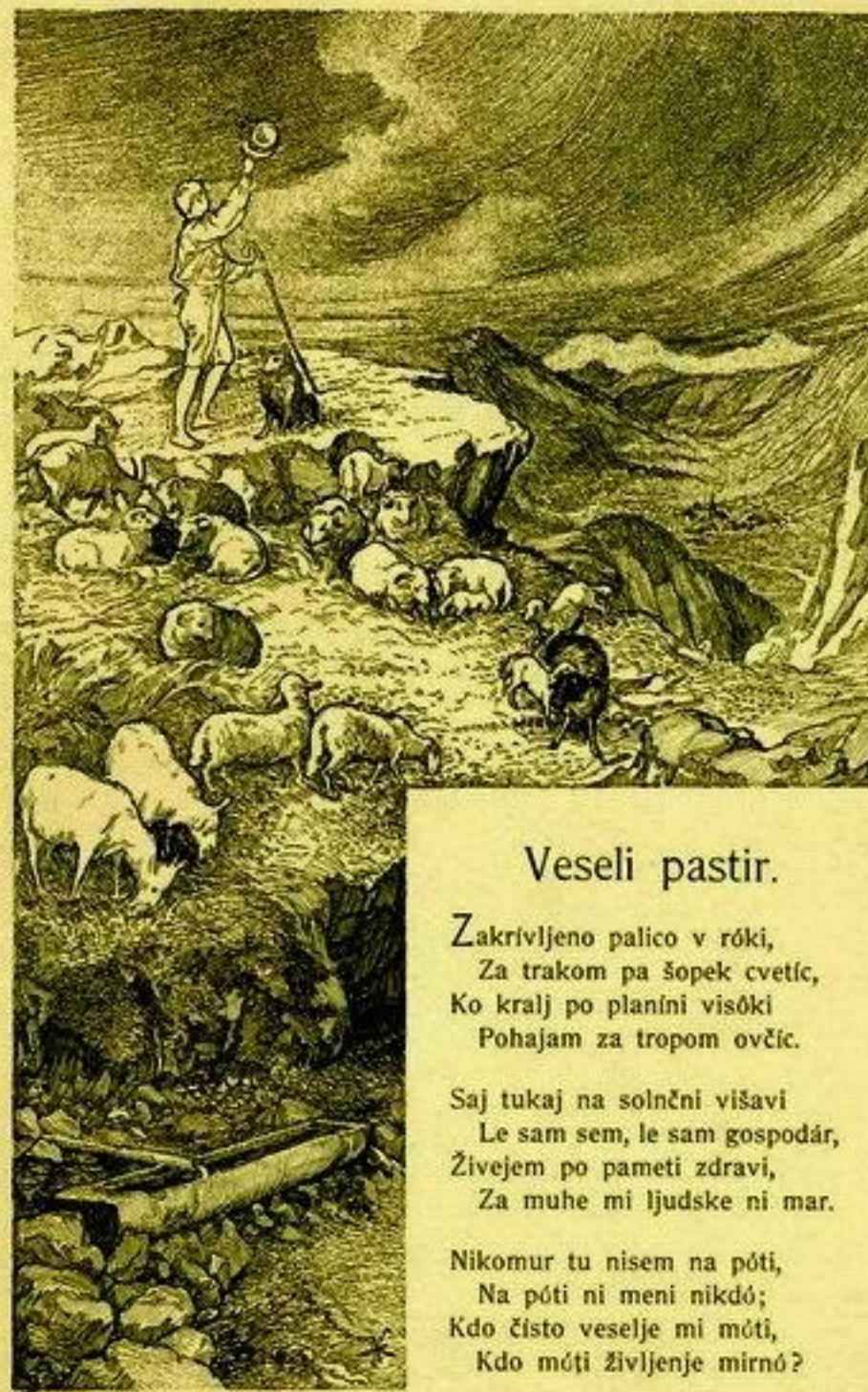
Srcé siróta.

Osamélo, zapuščēno
 Dete tu stojí mladó,
 Čélo tōžno in meglēno,
 In mokró mu je okó.

Mati mrtva, mrtev ōče,
 Bratov nima, ne sestrá;
 Brez domú po svetu jōče,
 A kedó mu strēho dá?

Ta sirota osamēla
 Tí nesréčno si srcé;
 Záte nima zemlja cēla
 Brata ne in ne sestré.

Saj tvoj dom ni tu na svēti,
 Tí tam góri si domá;
 Tebe neče svet umēti,
 Tí ne mōreš pa svetá!

Veseli pastir.

Zakrivljeno palico v róki,
 Za trakom pa šopek cvetíc,
 Ko kralj po planíni visóki
 Pohajam za tropom ovčíc.

Saj tukaj na solnčni višavi
 Le sam sem, le sam gospodár,
 Živejem po pameti zdravi,
 Za muhe mi ljudske ni mar.

Nikomur tu nisem na pōti,
 Na pōti ni meni nikdó;
 Kdo čisto veselje mi mōti,
 Kdo mōti življenje mirnó?

Nikdár ne zmračí se mi čelo,
Nikdar ne stemné se oči,
In pojem in ukam veselo,
Da z gore v goró se glasi.

Naj drugi okoli po svéti
Si iščejo slave, blagá;
Jaz hočem na gori živéti,
Tu sreča, tu mir je domá.

Za čedico krotko popeval
Bom pesemce svoje sladké,
Dolincem glasno razodéval,
Kar polni mi srečno srcé.

Ne, palice svoje ovčarske
Za žezlo kraljévo ne dam,
In rajši, ko krone cesarske,
Cvetíce na glavi imám!

Nazaj v planínski raj!

Pod trto bívam zdaj
V deželi rajskomili,
Srcé pa gor mi sili
Nazaj v planínski raj; —
Zakaj nazaj?
Nazaj v planínski raj!

Tu zelen dol in brég,
Tu cvétje vžé budí se,
Tu ptičji spév glasi se,
Goré še krije snég, —
Zakaj nazaj?
Nazaj v planínski raj!

Glej ta dolinski svét,
Te zlate vinske griče,
Te nič, te nič ne miče
Njih južni sad in cvét?
Zakaj nazaj?
Nazaj v planínski raj!

In to ti nič ni mar,
Da dragi srčnovdani,
Ti kličejo: »Ostani,
Nikár od tod, nikar!«
Zakaj nazaj?
Ne prášajte zakaj!

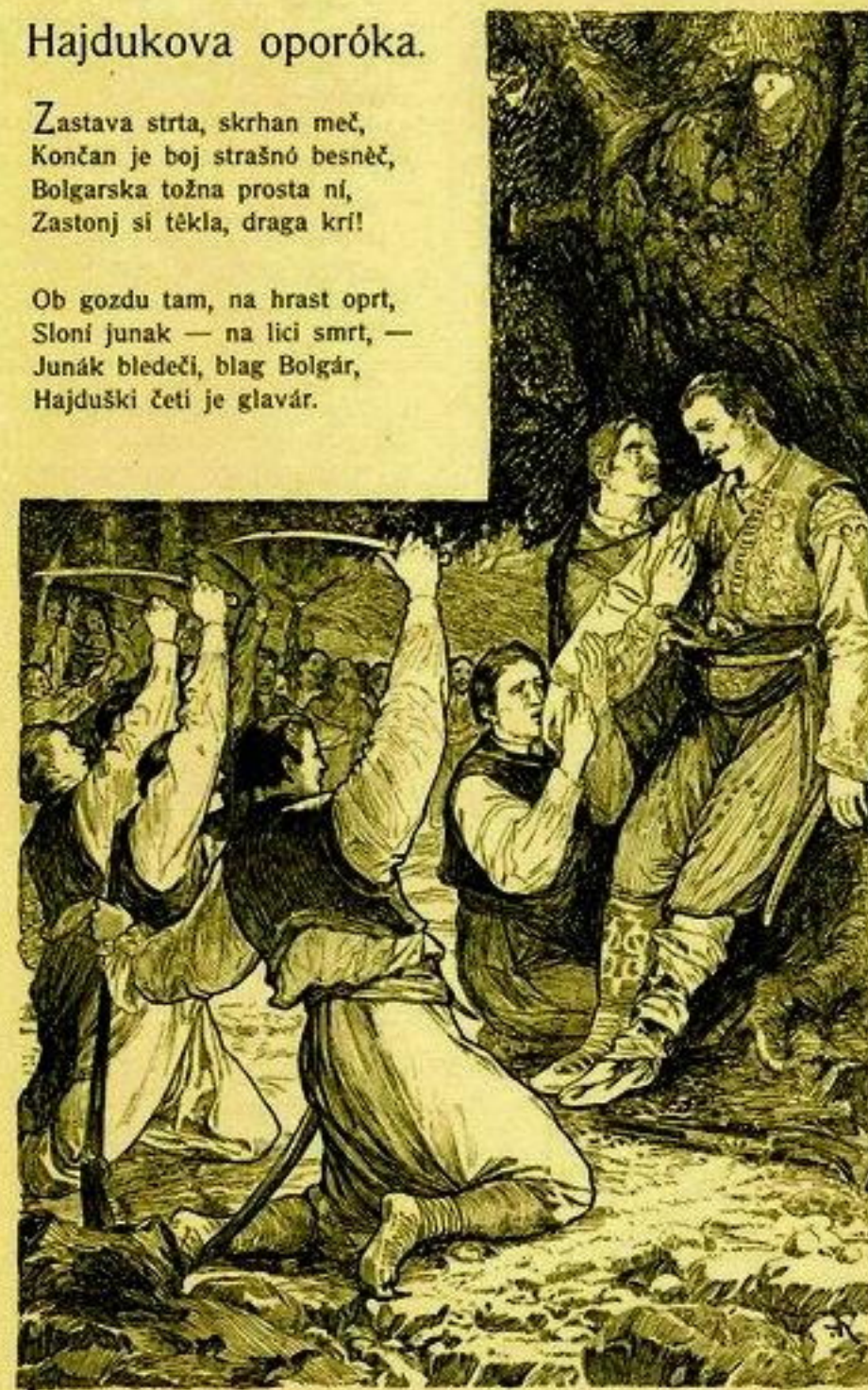
O, zlatih dní spomin
Me vleče na planine,
Po njih srcé mi gine,
Saj jaz planín sem sin!
Tedaj nazaj,
Nazaj v planínski raj!

Hajdukova oporóka.

Zastava strta, skrhan meč,
Končan je boj strašno besnéč,
Bolgarska tožna prosta ní,
Zastonj si tékla, draga kri!

Ob gozdu tam, na hrast oprt,
Sloní junak — na lici smrt, —
Junák bledeči, blag Bolgár,
Hajduški četi je glavár.

Hajduk se smrti ne boji,
Umreti pa še ne želi:
Izpólnil ni prisege še,
Smrt ne, to stiska mu srcé.

Od hudih ran že ves šibák
Še zadnjo zbère moč junák;
Krog njega četica stoji,
Hajduk pa četi govori:

»Otrok jaz nimam, bratov ne,
Vi bratje mi in deca ste;
Vam torej, predno v smrt zaspim,
Poslednjo voljo izročím.

Rad pústil bi vam kaj v spomin,
A kaj? ko vse je vzel Turčin:
Turčin mi je blagó pobrál,
Turčin mi hišo je požgál.

Imetje moje — puška ta,
Handžár in samokresa dvá;
Moj dom — Balkana vrh visók,
In streha mi — nebá oblók.

Pa, — naj si brez zakladov sem,
Skleniti oporoko hčém,
Da pozni čudil bo še vnuk,
Kakó zapuščal je hajduk.

Poglejte, bratje, to zemljó,
Ravnine glejte pod sebó,
Po njih lepó poljé rodi,
Bliščé se mesta in vasí.

Da, krasna je dežela ta
In narod čvrst je tod domá;
Pa, oh, te zemlje gospodar,
Zatíran, suženj je — Bolgár!

Za Turka to poljé rodi,
Za Turka se tržán poti,
Turčin užíva sad in cvet
In pólja sad in cvet — deklét!

Moj dom je lep, moj rod krepák,
Za robstvo ní rojén junák,
Pač lepših, slávniših osód
Je vreden rod, ki biva tod.

»Prost mora biti, prost moj rod,
Na svoji zemlji svoj gospód!«
Takó sem se Bogú zaklél,
Svet dolg s prisego sem prevzém!

Za to sem živel, se boril,
Večkrat za to že kri sem lil,
Trpljenja, ran se nisem bal,
Da le prostóst bi domu dal.

A zdaj me zgrabi mrzla smrt,
Prečrta dragi mi načrt;
Umreti, bratje, téžko ní,
Pustiti nade — to bolí!

Junaci vrli, ví z menój
Ste bili mnog junaški boj,
Pustili niste me nikdár,
Bil četi zvesti sem glavár.

Otrok jaz nimam, bratov ne,
Vi dediči po meni ste:
Bolgarsko v last vam izročím,
Nje svobodi vas posvetím!

Kar jaz prisegel sem nekdam,
Spolniti vsak prisezi zdaj:
Za vero, za prostost domú
Živíte, mrite brez strahú.

To nado vzamem naj s sebó,
Zdaj ko pod črno grem zemljó,
Da v zemlji prosti ležal bom,
Da prost moj rod bo, prost moj dom!«

Na tla se vklone sto kolén,
Sto rok zavzdigne nož jeklén,
Sto grl zedini glasov sto:
»Prisegamo ti vsi na to!«

Izzá oblaka jasni ščip
Na četo ist posije hip,
Glavár vesel se v njo ozrè,
Nasmehne se — oči zaprè.

Na glas zaplakal ni nikdó,
Skriváj pa jim rosí okó,
Molčé žaluje zvesti trop,
Molčé se spravlja na pokóp.

Štir hlode dá jim bližnji log,
Mladík grmovje tam okrog,
Nosila naglo naredé,
Mrliča nanja položé.

Že nema, gluha noč pòvsod!
Kam pojde sprévod od ondód?
Po strmi stezi stopa, glej,
Duhovna ní, da šel bi sprej!

Pogrebna pesem ne zveni,
Le veter skozi gozd ječí;
Ne sveti luč pokopnih sveč,
Gori pa zvézdic svit brleč.

Pri vrhu so, zdaj obstojé, —
Lopate votlo zazvené, —
Kopati čuješ — to bo grób! —
Spet tiho vse! — končán pokóp!

Kot drugi ni bil ta junák,
Ni drugim grobom grob enák:
Glej — vrh Balkana rob strmán,
Nad njim hajduk je zakopán.

Ki ljubil ga je žive dni,
Na grobu sveti križ stoji,
Ni rezan kamen, tesan les:
En meč navpik, handžár počéz!

Tam spi hajduk — on mirno spi,
A duh njegov živí, budí;
Množé borilcev se vrsté,
Gorjé ti bo, Turčin, gorjé!

Pastír.

Tam góri, tam góri za tretjo goró
Planína dviguje v nebó se,
Iz dalje srcé omedléva na njó,
Obrača na njó mí okó se.

Razmákni predgôrja se temnega zíd,
Zavésa megléna izgíni,
Naj svóobodno zopet se pase mi víd
Po móji, po móji planíni.

Oj, pašniki sólneči, lesóvje temná,
Vi víri, potóki studéni,
Ti sláp moj grméči, ti selo mirná,
Pri srci ko nékdaj ste méni!

Željno, kakor ded naš v izgúbjeni raj,
Jaz glédam na trate planínske,
Solzéč se ozíram na mesta nazáj,
Kjer sanjal sem sanje detínske.

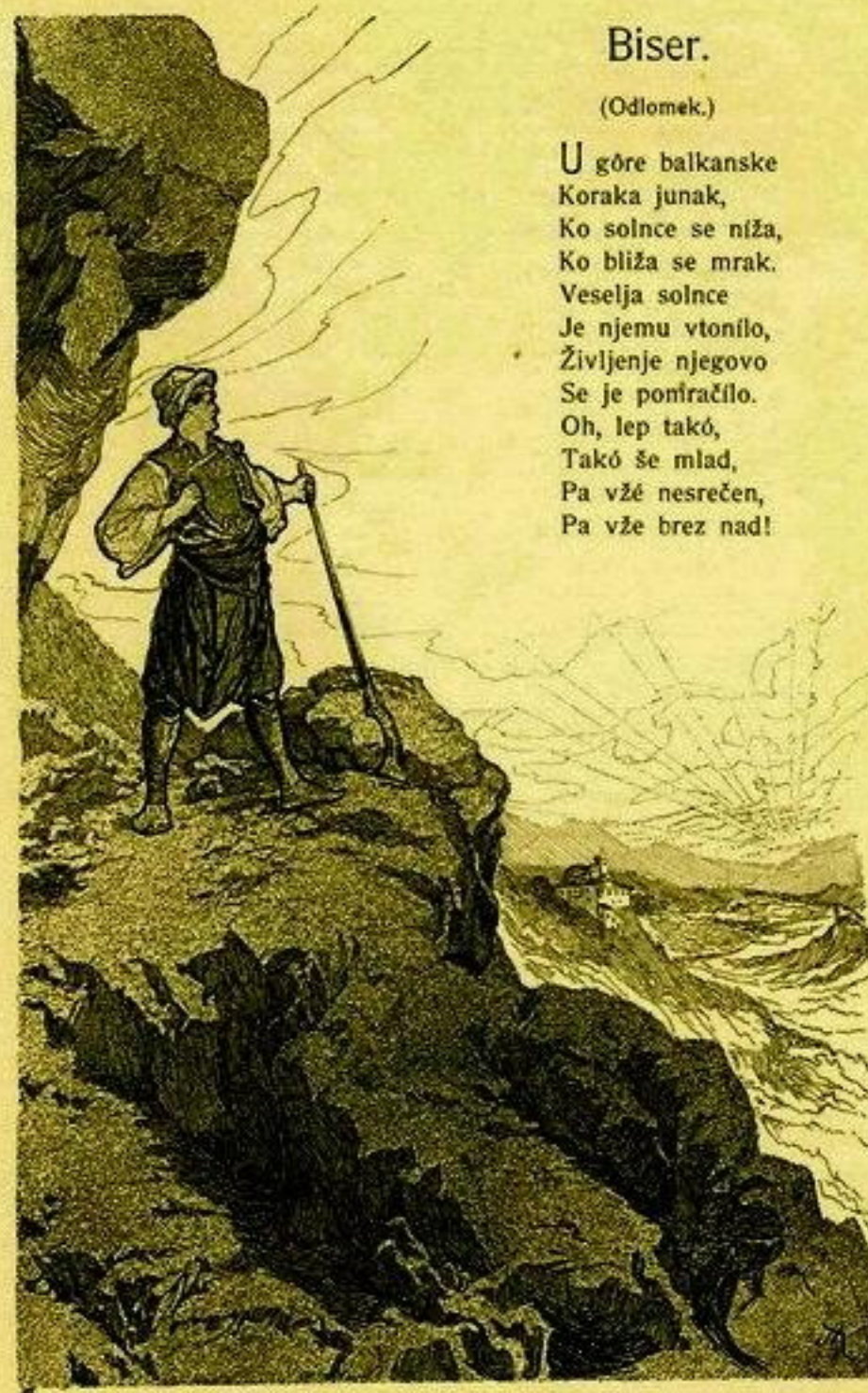
Tam, sréčen pastírček, sem, glásno pojóč,
Vesélje srcá razodéval,
Poslušal je pótnik, po dólu gredóč,
Moj drug mi je z ónkraj odpéval.

Bridkósti in bóli tam nísem poznál,
Pijóč le sladkósti sem rasel; —
Da bil bi pač védno tam góri ostál
In čede očétove pasel!

A vrgla usóda nemila me je
Od dóma vže v rósni mladosti,
In s kupo modrósti pojíla me je,
Še bolj me je s kupo bridkósti.

Postal sem mej svétom drugačen pastír
In čedo zdaj čuvam slovéčo;
A vsáhnil veselja je prejšnjega vír,
Izgúbil življenja sem sréčo.

Onémel je pétja veselega glás,
Srcé mi teró bolečine;
Zakáj sem zapústil te, rojstvena vás,
Zakaj sem vas pústil, planíne!

Biser.

(Odlomek.)

U góre balkanske
Koraka junak,
Ko solnce se níža,
Ko bliža se mrak.
Veselja solnce
Je njemu vtonílo,
Življenje njegovo
Se je pomíračílo.
Oh, lep takó,
Takó še mlad,
Pa vže nesrečen,
Pa vže brez nad!

Tri hipe je sanjal
 O raji ljubézni,
 A zdaj je vzbudil se
 V bridkosti brezni.
 Mar vedel nisi,
 O vbogi Nenád,
 Da sad prepovedan
 Ti sreče je sád?
 Turčini le smejo
 U tvoji deželi
 Sladkosti piti
 In biti veselí;
 A ti, kristijan,
 A ti, Bolgar,
 Ne stezaj mi rok
 Po sreči nikdar!
 Za Turka se trudi
 In toči znoj,
 To tvoja dolžnóst,
 Poklic je tvoj:
 Podložnik si ti,
 Tvoj suženj je rod,
 A on je vladár,
 On tvoj je gospod.
 Ti bodi vesel,
 Če on se poniža,
 Da kočici tvoji
 Se vbórni približa,
 Če tvojo si krasno
 Nevesto izbere,
 Če v harem odpelje
 Nedolžne ti hčere ...
 Poljubi mu róko:
 On tvoj je gospód,
 Ti rob si njegóv,
 Tvoj suženj je ród.
 To Allah velevala,
 In »prérok« tó, —
 Ni práv, o junák,
 Ni práv-li takó?

— — —
 U góre balkanske
 Koraka junák,
 Ko solnce se níža,
 Ko bliža se mrák.
 Ob skalnati steni
 Sedaj se ustavi,
 Ozíra se tèmno
 Po cvetni planjavi,
 Stoji kot ob góri
 Oblak temán,
 Ki točo bo vsul
 Na širno raván;
 Stoji in pretí
 Kot oster meč
 O boku junaka
 Žarèč in grozèč.
 V očéh se mu ogenj
 Strašán užiga,
 Kot nóčni požár,
 Ki z óken šviga.
 In vótlo kot grom
 Iz dalje grmí
 Srdito in brídsko
 Junák govori:
 »Stár ribíč ob morji
 Je biser imél,
 Še v kroni kraljévi
 Enak ni žarél.
 Takó je bil lep,
 Takó svetál,
 Za bisere vse
 Ne bil bi ga dal, —
 Za bisere vse ne!
 Nikomur! ... A méni
 Podáril bi v dar bil
 Zaklad dragoceni,
 Da čuvam lepó ga,
 Lepó in skrbnó,
 Vedóč, da ga ljubim
 Nad svoje okó.

In bil bi ga čuval,
 Brezmejno ljubil,
 In rajši okó
 Kot biser izgubil!
 Saj on le je bil
 Luč mojih očí,
 Ki bil bi jasníl
 Nočí mi in dní! —
 A v nóči tihótni,
 V neskrbni nóči
 Pridrl je Turčín
 K ribárjevi kóči.
 Ugrabil je moj
 Edíni zaklad,
 Odnese ga s sábo
 Na vtrjeni grad.
 Pač stó dragotín
 Imá na grajščíní,
 In vendar pobrál mi
 Zaklad je edini!

Srcé zdaj umíra
 Mi vsled bolečín,
 On biser moj gleda, —
 Ha, kleti Turčín!
 Dá védel bi jaz,
 Kje ropar prebiva,
 Katéro ozídje
 Moj biser zakriva!
 Tam dolí leží
 Sto belih gradóv,
 Kateri-li grad
 Pač grad je njegov?
 To, milo nebó,
 Dodeli mi vsaj,
 Da roparja sréče
 Jaz sréčam keda —
 Tedaj pa poplača
 Ta dolg mi krvávo:
 Dal biser mi bóde,
 Dal — kletó glávo!»

Nevesti.

Trepeče ti venec poročni v laséh,
 In srce ti v prséh trepeče;
 Krog usten rudečih igra ti nasméh,
 A sólza v očéh ti leskeče.

Stotere se misli ti v duši boré,
 Srcé se ti krči in šíri,
 In čuti kot valí po njem se drvé
 Ti v sladkobolestnem gemíri.

O zlata prostóst, oj neskrbna mladóst,
 Kakó te je težko pustiti!
 Oj prave ljubezni nebeška sladkóst,
 Kdo pač se ti more vbrániti!

Na majki sedaj ti počiva okó,
Zdaj k ženinu vhaja ljubeče:
Od mamke srcé se ti trže težkó,
A k ljubemu sili kopneče.

Daj majki poljub, zaročencu rokó,
On z desno ti v desno naj seže,
Bog srci z nebeško je zvezal vezjó,
Duhoven še róki naj zveže.

Le srčno z izvoljencem zdaj pred oltár,
Odtam pa na romanje skupno;
Željno se nazaj ne ozíraj nikár,
No gledi naprej mi zaupno!

Pač bo zapustila te zlata prostóšt,
A vez te bo sladka objela;
Pač nehala bode neskrbna radóšt,
A začne se skrbnost vesela.

Ljubezen dolžnosti sladila ti bo,
Množila ti srečo družínsko,
In duša zamaknena pila ti bo
Neskončno radóšt materínsko.

Ti srečna ves dom osrečávala boš
Nevtrudna po hiši in hrami,
Med siní, hčerámi kraljávala boš
Kot luna svetlá med zvezdámi.

Kdor sam do večera potuje skoz svet,
Izgine sè zarjo večerno;
A ti ne zamrèš, ne iznikne tvoj cvet,
Pomlajen bo v deci čveterno!

Z grobóv.

I.

Na sredi polja vrt zelén
S kamnitim zidom ograjén,
In s suhim drevjem nasajén.

Med drevjem pa štrlí navpík
Premnog izklesan spomeník,
Ki dolge je potí mejník.

Kakó je vrtec ta hladán,
Kakó hladán, kakó mirán,
Posvetni hrup mu ní poznán.

Utrujen li si, potnik moj,
Ki čelo ti poliva znoj?
Tu trud bo nehal moj in tvoj!

Tu tih prostorček najde vsak,
Naj plemič bo, naj bo prosták,
Prosjak tu kralju je enák!

Saj to je javni, skupni vrt,
In noč in dan stóji odprt,
Vrtnarka pa je — bela smrt!

II.

Na tího selišče nekdanjcev
Pogosto me goni srcé;
Pač sluti, da tukaj mu bóli
In želje nemirne zaspé.

Tu misli nebroj se mi vzbuja,
Nebroj se budí mi čutil,
In bližnja sorodnost mi diše
Iz tihih in tóžnih gomíl.

Ko gledám po gróbih, se zdí mi,
Kot gledal bi v svoje srcé,
Saj tudi tu nótri, tu nótri
Mrličí nešteti ležé.

Kar bilo je duši najdražje,
Pobrala mi v cvetji je smrt,
Zatrla mi nado za nado,
Podrla načrt na načrt.

In ranjke, ki spé po gomilah,
Spet rajski bo vzbúdil klicár;
A mojega srca mrličí
Nikdár ne dvignó se, nikdár!

III.

Sto spomenikov pomenljivih
Na grobih tihih tu stoji,
Ki pravijo v podobah živih,
Kaj bil je, ki pod njimi spi.
Na teh pomnikih neveselih
Dobil je knjigo učenjak,
Umetnik lovor, mašnik kelih,
In plemič grb in meč vojak...
A kjer od rev in bolečin
Počiva tlačeni trpin,
Pomnik li stal ne bo nikák?
Križ izklesajte mu v spomin,
A velik bo naj in težák!
To znak njegovega življenja,
Njegovih križev živ je znak;
A bo mu tudi znak rešenja, —
Saj rešen zdaj je zemskih tlák!

Pač mnoge mi svet je zamóril,
A, mnoge zamoril sem sam;
Zdaj tiho ležé zamorjenci
Na dnu neposvečenih jam.

Nad njimi pa ni spomenika,
Ne vklonjenih vrb ne ciprés;
Le spev mo j se včasí jih spomni
In sólza iz mojih očés.

IV.

Kakó cvetíte, duhtíte lepó,
Oj cvetke gomilo kraseče!
Pač roka ljubeča vas semkaj sadi,
Gojí pač srcé vas ljubeče!

In vendar... kdo vé če iz vas govori
Ljubezen, zvestoba nekdanja?
Le sprava za krivde, zamude mordá,
Mordá le izráz ste kesanja.

Ni róka li, ktera vas nežno gojí,
Poprej bolj nemilostna bila,
In njemu, ki zdaj pod cveticami spi,
Kdaj trnja v dušo sadila?

Potem pa prepozno prišel je vaš čar,
Zašel na neprave prostore:
Saj, komur cvetíte, več cvetje ni mar,
In trn ga več bósti ne móre!

V življenje trnja, a cvetja na grob!
Pač bolje bi bilo narobe:
Sadite nam raje v življenje cvetic,
A trnje shranite za grobe!

V.

Priplula je pomlád z nebá
Nesoč nam kóšček raja,
In po doléh in vrh gorá
Nam k cvetu cvet zasaja.

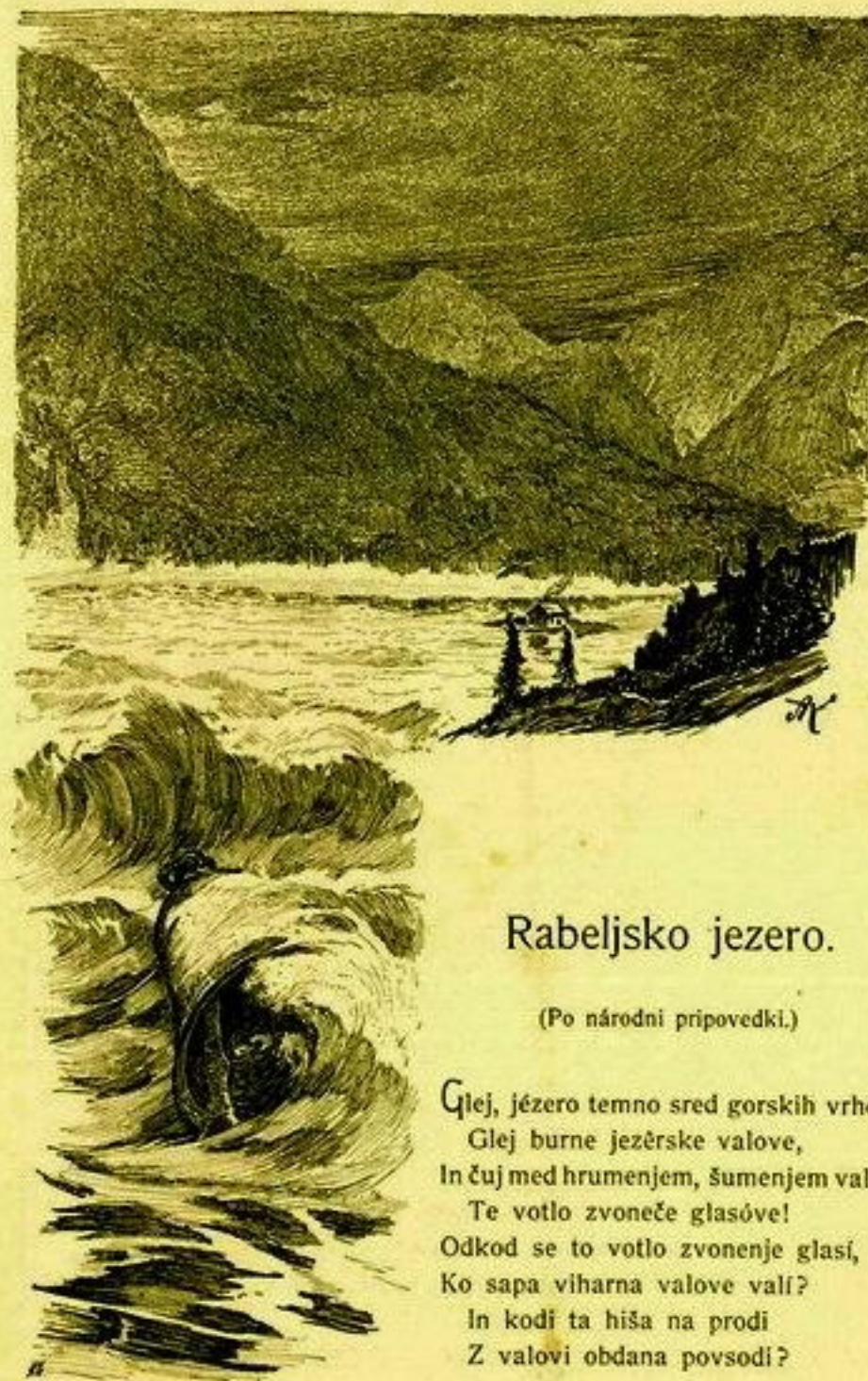
In čudo, glej, še vrh grobóv
Mladó, krepkó življenje!
Travic nebroj, nebroj cvetóv
Proslavlja tu vstajenje.

A tí srcé, a tí srcé,
Kje tvoji so cvetovi?
Gredice tvoje vse mrtvé?
Saj vsi cvetó — groboví!

VI.

Pravico sem šel po svetu iskāt,
 (Bil mlad sem še in neizkušen takrāt)
 Pravico iskal sem, pred kojo enak
 Naj slednji bi bil, četudi prosjāk,
 Pravico, ki naj bi ne zrla na drugo,
 Kot sāmō na vrednost in na zaslugo, —
 Pravico sem šel po svetu iskāt,
 Ti tudi si pač že iskāl jo, moj brat?...
 Že romal sem leta in leta po sveti,
 In bil sem pri kmetih in bil pri gospōdi,
 Iskal sem enako pravico povsodi, —
 Nje lica nikjer pa ni bilo zazreti...
 Na zadnje na grobe obrnem korak:
 »Saj vendar tu nōtri bo slednji enak!«
 A ko po grobovji poglede spustim,
 Kakō ostrmim!
 Glej, grob nevrednega tam bogatina
 Krasī spomenik veličasten in drag;
 Gomilo pa, v ktero polōžen trpina,
 Trpina poštenega blagi je prah,
 Zarašča bohotno le trnje in mah!
 Tu hvali se včasī visoki zlotvōrnik,
 Kot bil bi odličēn svetnik,
 In laže večkrat na grobu govornik,
 In laže večkrat še na grobu pomnik...
 Pravico enako zdaj človek mi vdobi
 Kam skrila se pač človeški je zlobi?
 Pravice, enakosti ni pri ljudéh,
 Pravice, enakosti ni na grobéh,
 Pravica, enakost je v — grobi!

Rabeljsko jezero.

(Po narodni pripovedki.)

Glej, jézero temno sred gorskih vrhōv,
 Glej burne jezērske valove,
 In čuj med hrumenjem, šumenjem valōv
 Te votlo zvoneče glasōve!
 Odkod se to votlo zvonjenje glasi,
 Ko sapa viharna valove valī?
 In kodī ta hiša na prodi
 Z valovi obdana povsodi?

Kjer jézero danes zeléno leži,
In temne valove prelíva,
Vasica tam stala nekdanje je dní,
Vasica in trata in njiva.
In bister potóček, šumljaje na glas,
Ovijal to vas je kot srébrni pas,
Zalíjal cvetoče je pólje,
Da gnalo, rodílo je bolje.

Lepó, oj lepó je to selo bíló,
In čédno zares in premóžno,
A ljudstvo, oh ljudstvo je bilo trdó,
Brezčutno, hudobno, brezbožno.
Zastonj mu na vrata je vbogi trpín,
Zastonj je potrkal otrók bolečín,
Hladíla, zdravíla za bóli,
Za tóge ni našel nikoli! —

Za góre vtonílo je sólnce zlató,
In nóč se že déla iz mraka;
Po ózki stezíci še stópa nekdo,
Počasí k vasíci koraka.
Neznano ženico sam Bog vé odkód
Prínésle stopínje so trudne do tod,
In žení otrok po otróčje
Privíja se v mehko naróčje.

Ta mati je videti bórnih ljudi,
A lépa pa v cvétu živóta;
Nedóležnost iz jasnih jí séva očí,
Z obličja dobrota, milóta.
In detice nežno, oj dete mladó,
Kakó je to bilo ljubó in lepó,
Oj ljubo takó in pa zalo
Kot da bí nebó ga poslalo!

»Priatelj bójji, daj oče dobrót
Še dolgo vam srečno živeti;
O vsmílite naju se vbogih sirót,
Ki sáma sva, sáma na svetí!
Temà je že zunaj in véter in mráz,
Počíjeva naj se nocój tu pri vas:
Kdor vspréjme pod streho berača,
Nebó ga obilno poplača.«

Od praga do praga s solzámi v očéh
Za nóčno se vklanja ležišče;
A tukaj pri teh neobčutnih ljudéh
Zastonj si usmíljenja išče:
»Nič niste na boljšem, pojdíte drugám,
Obojním ni dosti prostóren ta hrám!«
S tem vsak jo od híše odpravíja,
In mnogi še psóvke pristavíja.

Že zunaj vasí, že na polji stóji,
Na mrazi, v temíni, brez híše —
Pretrésa jí sapa ledéna kostí,
In revíca k nebu mí vzdíše:
»Oh, óče na nebu, tí oče sirót,
Skrij naju pod svojo mogóčno perot,
Ljubezen s svetá je zbežála,
Brezčutní ljudje so kot skala.

Jaz morda zaslužíim, tožíti ne smem,
Da ven me podíjo iz stanja;
A dete, kaj tí si storílo, ne vem,
Da ljudstvo takó te proganja!
Saj tí si nedolžna, si angeljska stvar,
Žalílo tí nísí nikogar níkdár;
In vendar, sirótica, tebe
So tudi pahníli od sébe.

Kje najdem ti gnezdece, ptiček ti moj,
Kje hočem ti mehko postlati?
Pa, srček preljubi, nikar se ne boj,
Saj čuva ljubeča te mati!
Zibala v naročji te bōdem lepō
In grela te bōdem z dihanjem skrbnō,
Da mraza obranim le tēbe,
A mene naj potle le zebe!»

Besede vzdihljaj zaduši ji globōk,
Srcē se ji v žalosti vtaplja,
Čez lice se solzni ji vlije potōk,
A ne le za kapljico kaplja.
Solze siromakov pač težke solzé,
Gorjē ti nevsmiljeno ljudstvo, gorjē!
Solzā, ki sirota jo lije,
Do nēba za kazen upije!

Že hoče se vleči na zēmljo, pa — glej!
Kaj sveti se ondi v bližavi?
Tam hiša samotna je, mati se k njej
In v upu in strahu napravi.
Kdo ondi prebiva? Lī upati smē,
Da ondi človeški živijo ljudjē?
Če hiša še ta jo odžēne,
Potem ni več nadē nobene.

Potrka. — Siv starček odklene ji hram,
Ki luč ga trleča obseva;
Otroci na slami počivajo tam,
Uboštvo tu vlada in reva.
»Zavetja ne najdem sirota nikjēr,
Podijo povsodi kot divjo me zvēr,
O, dajte, vsaj vi ne pehajte
Od svoje pohlevne me bajte!»

»Le noter, le noter in mati in sīn
Stopita, počijta se z nami;
Pri hiši ni pernic, ne mehkih blazin,
Počivajta z nami na slami!«
K družinici dobri se vležeta zdaj,
Nad njimi pa plava nebeški čuvāj
In hišo, kjer tujka počiva,
Pod svoje perōti zakriva. —

Čuj, zunaj pa divje razsaja vihar,
Od nēba lijō se povodnji,
Žar šviga na žar in udar na udar,
Približal mar dan se je sodnji?
In zdajci, o groza, drobeči potrés!
Hrumenje, rohnenje do strmih nebēs
Groznō in strašnō se razlega, —
Kaj bode, kaj bode iz tega?!

Potihnil vihar je in dela se dan,
In kočico starček odklepa;
Izginila tujka pred zorom je strān, —
A kje je vasica prelepa?
Ne hiše, ne stolpa, ne cērkvice ni,
Kjer vās je ležala, jezēro leži;
Edino le hišica mala
Na suhem je produ ostala ...

Še danes ta hiša na produ stoji
Od strašnega priča večēra;
Vse drugo ko v grobu globokem leži
Mrtvō pod valovjem jezēra.
Le včasī, ko veter valove valī,
Ječē utopljeni se zvon oglasī ...
Solzā, ki sirota jo lila,
Od nēba je kazen sprosila!

Samostanski vratar.

Življenja valóvje tam zunaj hrumí,
Tu vlada pa mir in tihóta,
Tam zunaj vrvenje, drvenje ljudi,
Tu nótri je svéta samóta.

Na pragu stojé jaz oziram se v svét,
V ozídje se ózko ozíram;
U celici bivam nad petdeset lét,
Ter dúri odpiram, zapíram.

In bil samostanu prav véren ključár,
O pózni, ó rani sem uri,
Utrujeni pótnik in révež níkdár
Zastónj ni potrkal ob dúri.

Premnógi, ki dušo obup jim je trí,
Tù nášli so mir in tolažbo,
Za mir sem tisóčikrat dúri odprl,
Níkoli jih nísem za zdražbo.

Takó jaz obračal sem ključe vsekdár,
Takó sem u službi osível;
Ti tudi, predragi ml, bódi vratár,
In módro in móško boš žível.

Teló ti je híša: v njej um gospodár,
A čút gospodínja ti bódi;
Počutki so vrata, ti glej ko vratár,
Kaj vén in kaj nóter ti hòdi.

Kar ímaš zlatá in pa srébra domá,
Razstópi ga v peči ognjéni,
Zlatár naj iz tega ti ključe sková,
Pa v dúri počutkov jih dèni.

Odprto navadno uhó in okó,
A usta zaprta mi nosí,
Če tréba, odprl pa še usta srčnó,
Níkjér dovolítve ne prósi.

Odprto srcé in odprte roké
Imej za trpéčega brata;
A trdno zapáhni uhó in srcé,
Ko trka sovrašтво na vrata.

Hinavstvu in podlosti v dušo ne daj,
Ne krivdi, ne zlobi nobéni;
Krepósti razmákni srcé na stežaj,
A skrbno ga strásti zakléni!

To bóde edíno ti prava prostóst,
Če ímaš počutke v oblasti,
To bóde najvíšja modróst in krepóst:
Brzdáti in vládati strásti!

Za dom med bojni grom!

Zastava že razvíta je,
Morilna cev nabita je,
Nabrušen bridki meč!
Zdaj puško v dlan in meč ob stran,
Napočil je krvavi dan,
Urá! u boj besnéč.

Naš boj je svet in svet naš roj,
Saj kliče nas u hrabri boj
Naš Bog, naš car, naš dom!
Nezmagana mi čéta smo,
Brez straha in trepéta smo,
Urá! med bojni grom!

Še en pozdrav ti, dragi dom,
Poprej ko gremo v bojni grom,
Med bitve hrum in šum!
Še en pozdrav vam, dragi vi,
Spomin na vas podžiga kri,
Povzdiga nam pogum.

Kot órel čuva dom in rod,
Takó svoj rod in dom nezgod
Braniti hčemo mi!
Kot iz oblakov blisk in tresk
Orjaške hraste stère v pesk,
Sovrage stremo mi!

Naprej tedaj, junaški roj,
Za dom, za drage v hrabri boj
Tja sred sovražnih čet!
Med nami vsak je cel junak,
Naj pade tretji, drugi vsak,
Da bo le dom otét!

Naš čolnič otmimo!

Po skalnati strugi divjal je potok,
Voda je v njem bila po plohi narasla;
Potok bil deroč je, globok in širok,
Tostran je stal deček, še skoro otrok,
Onstran so se jagnjeta pasla.

Valovje le rase, že vspenja se val
Čez hrbte po strugi naváljenih skal,
Oj, čuvaj se, deček, takó še mal!

A deček ne vpraša

Če voda naraša:

»Saj dan že nagiblje se, bliža se mrak,
Po nebu podí se viharen oblak,
Zvér divja se včasí tu zglaša,
In čedica ona je — naša!«
Od skale do skale zaganja se v skók,
In, drzno skakaje, čez burní potók
Pastírček, glej, janičke prenaša.

Planinski dom in planinski mir
Zapústil je rano ta mladi pastír;
Med svet ga je gnalo kopnenje srcá
Iskát učenósti in sreče svetá.
A zabil pastírček sred daljne ravnine —
Nikóli ni zabil domače planine.
Tja k reki tekoči s predragih planín
Zahajal pogosto planinski je sin.
Ko kopal se v reke je bistrem valovji,
Pri srci mu bilo takó je mehkó,
Kot še bi v planinskem prebival domovji,
Kot sanjal bi mamki v naročji sladkó.
Ko k reki prišel spet neki je dan,
Ta bila narasla je v tok strašán.
Tok sabo cel gozd, cel gozd je valil,
Ki někdej planine je sémčil, krasil,
Podrl, razklál ga je gorsk bogatín,
Plavil ga je v mesto na sredi ravnín;
A reka, srdíta zbog gorskih goljáv,
Ves gozd pač odnese do morskih planjáv ...

Ne žrtve le té, no žrtev še drugo
Glej, reka zahteva v preplávljeno strugo:
Iz trume, ki gleda s pobrédnih skal,
Omahne v valovje, oh, deček mal
In naglo pogrezne

V valove se jezne.

Med trumo gledalcev bolesten vsklik!

Kdo dečku pač bo iz valovja rešnik?

Ne mož, ne mladenič noben se ne gane!

Le prejšnji pastírček, le mladi planinec

Drznó za njim plane —

Dve žrtvi pogoltne pač besni vrtinec! ...

Ne, ne! Glej z urno rokó

Planinec mi reže srdito vodó, —

Spremlja na obrežji ga množica plaha; —

A deček za reke se žrtvo podí,

Že z váli in bremenom, glej, se bori, —

Zdaj konec bo straha,

Še énkrate že trudne posili moči,

In trumi izróči polmrtvega — Laha ...

Res, materi tuji je sina otél,

A danes še tega je čina vesel.

Pri morji pastir nekedanji stoji,

Na morji nevihta razsaja,

Mal čolnič odnaša od kraja —

Kdo vé, kdo vé, kaj ž njim se zgodi!

Valovje se dviga, hrumíjo viharji;

A vstavljajo krepko se vrli veslarji,

Da zmogli viharjev naval bi preteči,

Da čoln bi privédli do varnih obál,

Da čoln bi pripéli do trdnih skal, —

Daj Bog, da se to jim posréči! ...

Ta mali, a krepko boreči se brod,

Naš mili je dom, v njem vrli naš rod;

Zaganja vanj silno se morje tujine,

Požreti ga v svoje želí globočine.

Bog čuvaj ta brod,

Bog čuvaj naš rod! —

Brodarji upirajo jezni se vodi;

A on, ki stoji kot gledalec na prodi,

Mar čoln bo prepustil pogubni osodi?
 »Če otrok ni gorskega zbal se potoka,
 Da jagnjet bi čedo očetu otel;
 Če dečka ni vstrašila reka globoka,
 No vanjo zagnal se je srčen, vesel,
 Da rešil bi materi tuji otroka, —
 Mar mož se bo vstrašil penečih valov,
 Mar gledal brezčutno bo s trdnih bregov,
 Da v morji sovražnem tujine
 Ta čolnič izgine,
 Ta čolnič, ki narodič nosi njegov?
 Nikdár in nikdár!
 Jaz vržem se v morje, naj tuli vihár,
 Za mano, za mano, kedór je plavár,
 Brodarjem pomoči nesimo,
 Naš čolnič pogube otmímo!

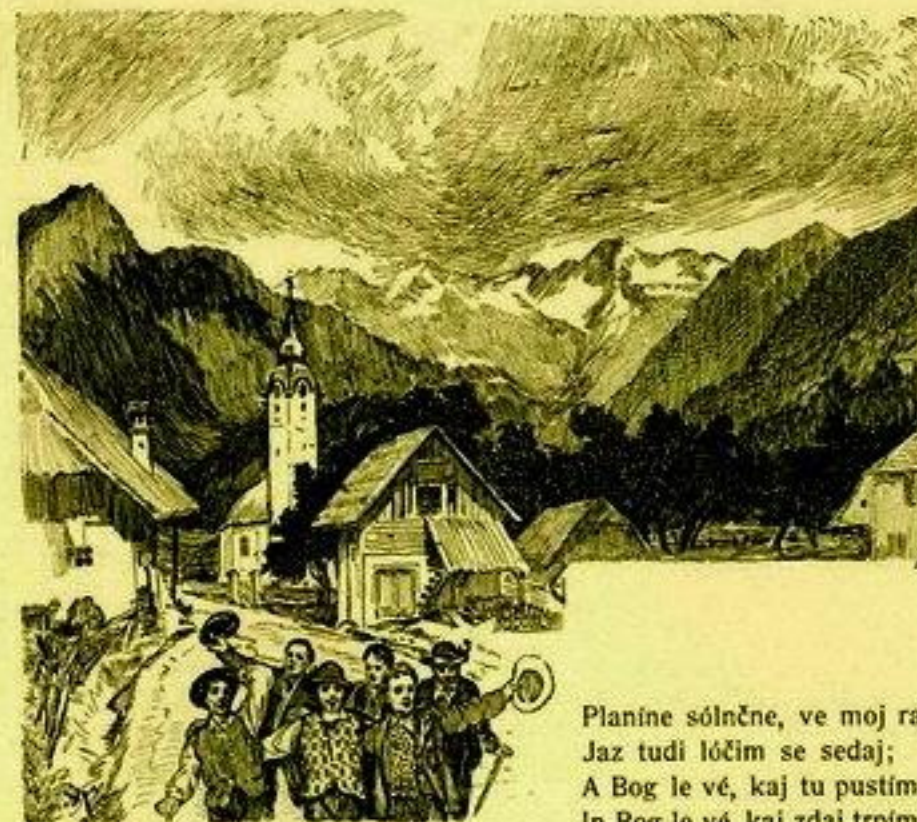

Uzori.

Z uzori se nikár ne bori,
 Kot solnčni žarki so uzori,
 Ki grejejo nam mrzli svet,
 Budé, rodé pri cvetu cvet.
 Uzori tudi plemeniti,
 Če duh je z ognjem njih ogret,
 Božanstven cvet mogó roditi.

Uzorov mi nikár ne mori,
 Kot žarki solnčni so uzori:
 En sam mi solnčni žarek daj,
 Ž njim božje solncece tam gori
 Na prvi najdem ti migljaj.
 Kot solnčnih žarkov zlati trak
 Uzor je plemeniti vsak.

Ne tu na zemlji zapuščeni
 Iz ognja našega srcá,
 Iz isker našega duhá; —
 Iz luči večne so rojeni,
 Le v njenem se žaré plameni.
 Zató pa sveti vsak uzór
 Nam gor, kjer je njegov izvór!

Planine solnčne, ve moj raj,
 Jaz tudi lóčim se sedaj;
 A Bog le vé, kaj tu pustím,
 In Bog le vé, kaj zdaj trpím.

Oj z Bogom, ti planínski svet!

Na nébu zvézde sévajo,
 Na vasi fantje pévajo,
 Pojó glasno, pojó lepó,
 Pri srci pa jim je hudó.

Kaj bi ne bilo jim hudó,
 Kaj bi ne bilo jim bridkó,
 Od dóma se poslavlajo,
 Na vojsko se odpravljajo.

Tu národ biva še krepák,
 Tu biva národ-poštenják,
 Ki svét ga še okúžil ní,
 Ki čas ga omehkúžil ní.

Tu rod je moj, tu moj je kraj,
 Tu živel rad bi vekomaj,
 Ni kraja mi krasnejšega,
 Ni ljudstva mi milejšega.

Kar sréče sem na svéti vžil,
 Sem jo v mladosti cvéti pil,
 Sem pil vrh solnčnih jo višin
 Planíne próste prósti sin.

In zdaj planine, ve moj raj,
Od vas tja v tuji moram kraj;
Kakó mi pa je to težkó,
Le on tam góri vé samó.

Oj z Bogom, domovinski svét,
Oj z Bogom, ti planínski cvét,
Nebeški čúvaj te vladár,
Ne zábim te níkdár, níkdár!

Moj črni plašč.

Ta črni plašč vam je v zasméh,
A — ga uméjete?
Uméte róso v teh očéh,
Ki se jej sméjete?

Pravíco v grób so dévali,
Pri gróbu jaz sem bil,
Pogrébci so prepévali,
A jaz solzé sem líl.

Gomile z róso tó kropím,
Ki vrè mi čez obráz,
In plašč, ki se ogrinjam z njím,
Po ranjkih nósim jaz.

Zrl bratoljubja sem pokóp...
Ko grób se je zaprl,
Smejál se je spremníkov trop,
V brídkósti jaz sem mrl.

Umrla ni še mati mi,
Umrl ni óče še,
Za sestrami, za brati mi
Srcé ne jóče še.

Uzóre pokopáli so, ...
— Oh, to dočákal sem! —
Na gróbu tam plesáli so,
Grenkó jaz plákal sem.

Še drage móje Bóg živí,
In zahvaljujem ga,
A v gróbu mnóg mrlíč leží,
Ki objokujem ga:

Radóst tedáj je vbégla mi,
Moj duh je mrak objél,
Brídkóst je v dušo légla mi,
Več nísem bil vesel.

Tedaj oblékel sem še mlad
Obléko žalno to,
Na gróbe vzórov, sanj in nad
Solzé mi zdáj tekó.

V gaji.

Tébi v krilo, sénéni gaj,
Srce síli záli polno,
Ti hladú, mirú mu daj,
Léči dušo bolno.

A povej mi, ljubi log,
Je li že sadika vsklila,
Koja narodnih bo tog
Rakev srcu mila?

V lesu ves človeški rod
Prvi pókoj sladki vžíva,
Ko ga težki vtrudi hod,
V lesu spet počíva.

Oj povej mi, li kali,
Raste li že tista jelka,
Ki Slovanstvu zlatih dni
Srečna bo zibelka? —

Ti drevó si že zravnál,
Ki bíló je zibka moja,
Dom mi tudi boš stesál
Večnega pokoja.

Gaj, poprej mirán in tih,
Z listjem lahko je zašúmel,
Nadobudni drevja díh
Duh je moj razúmel!

Pač videl zvezd sem brez števila.

Pač videl zvezd sem brez števila,
Kresnic ivanskih in pa vešč;
Krasno se vsaka je svetila,
Soditi pa sem bil nevešč.

In ve kresnice? Žar imate
Iz isker naših le kresóv,
In mnogemu se zdite zlate,
A z onih niste ve svetóv.

Svetlobo slednjo jaz sem ljubil,
Svetlobo dné, mrakú, nočí, —
Zaslepljen skoro vid sem zgubil,
A kdo ga včasí ne zgubi?

In vešče ve plamenaješče,
Ve vabite ljudi v tolmun,
In zvabite pač vanj nevešče;
A všel vam je vbíralec strun.

Zdaj vid se vrača, z njim spoznanje:
Kresnice, vešče, — kaj ve, kaj?
In zvezde, ljúbljenke nekdanje?
Solnc pravih gledam zdaj sijaj!

Kresnice, vešče in zvezdice,
Vaš žar vablíjv je, a minljíjv: —
Mamljív pač za očí zeníce,
A duši málo tolažljív.

Ve zvezde svetile le v nóči,
Zažgè in pa vgasí vas noč;
Ko z zorom jasni dan napóči,
Ve ob svetlobo ste in móč.

Dve solnci zre okó zavzeto,
Ki mi ne vgasneta níkdár:
Resnice solnce — písmo sveto,
A drugo — poezije čar ...

Bratje, v kôlo se vstopimo!

Bratje, v kôlo se vstopimo,
Róke, srca k zvézi zdaj!
In pri Slavi prisežimo
Ljubav si na vekomaj.

Naj je Soča nas zibála,
Dravski ali Savski tok,
Vendar le v Slovenji stala
Zibka vseh je nje otrok!

Ena mati nas rodila,
Ena mati nas redí,
Da, Slovenja, mamka mila,
Vse v ljubezni nas gojí.

Tôrej v kôlo se vstopimo,
Róke, srca k zvézi zdaj!
Glasno tu si prisežimo
Ljubav bratsko vekomaj!

Pri mrtvaškem sprevodu.

Oj težka pot, oj tóžna pot,
Ko od srcá srcé se ločí!
Mi sprémijamo te žalujoči,
Saj ti na veke greš od tod —
Oj sólzna pot, oj zadnja pot!
Ti v kraje romaš nam neznane,
Odkodar več vrnitve ní;
Slovó nam brídke seka rane,
Solzé rosíjo nam oči, —
Oj z Bogom, drago srce tí!

A dâsi nam se je ločiti,
Nad tabo treba ní solziti:
Na srečni póti tí si zdaj,
Na poti v grob, na poti v raj.

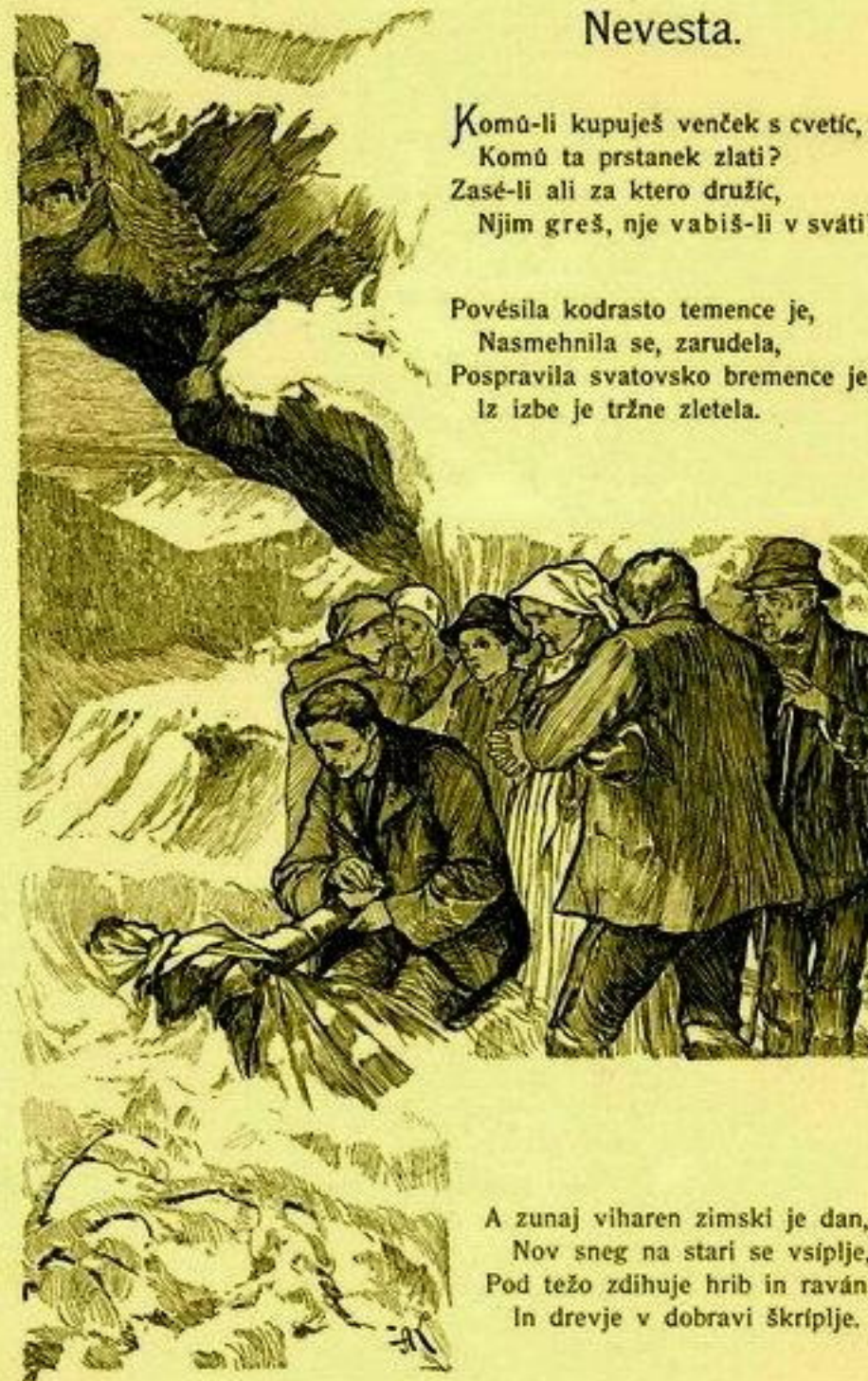
Pokój sladák te čaka v jami,
Neskončna sreča nad zvezdami;
Mi sprémijamo v mirú te kraj,
Krilatci pa v nebeški raj!

Nevesta.

Komú-li kupuješ venček s cvetic,
Komú ta prstanek zlati?
Zasé-li ali za ktero družíc,
Njim greš, nje vabiš-li v sváti?

Povésila kodrasto temence je,
Nasmehnila se, zarudela,
Pospravila svatovsko bremence je,
Iz izbe je tržne zletela.

A zunaj viharen zimski je dan,
Nov sneg na stari se vsiplje,
Pod težo zdihuje hrib in raván,
In drevje v dobravi škriplje.

A kaj je dekletcu za zimo, za mráz!
Saj nji cvetè mladoletje,
Gorkó nje srcé je, žareč obráz,
In v prsih poganja ji cvetje!

Pogumno, veselo hití skoz sneg
Iz trga prek ózke doline,
Iz dóla obrne v strmi se breg,
Saj dom ji je onkraj planíne.

Pač strm je hrib in sè snegom zasut,
A deklica čvrsto koraka,
Krepčá jo mladóst in nek sladek čút,
In sreča, ki z dragim jo čaka.

Po góri pleza višej in višej,
In v sneg se ji dolbe stopinja,
A sneg se vsiplje silnej in silnej
In sléd korakov zagrinja.

Le više in više se vspenja v breg,
Že sredi je góre visóke,
Le dalje bori se, naj pada sneg,
Saj jutri že dan je poróke.

A sneg le silnejši vsiplje oblák,
Nasiplje zamete snežene,
Kdo padati videl je sneg kdaj tak,
Že znati ni steze nobene.

Stopinje globoko se vdírajo ji,
Že peša nevestica mlada,
Že udje od truda umirajo ji,
Počila bi malce si rada.

A kje? Tu hiše, tu strehe ni!
Pa glej tam visečo pečino,
Tam deva si skromno zavetje dóbi,
Sklonivši se v plitvo dolblino.

Tam nótri počiva dekletce mladó,
V naročji okrasje poróčno,
Kakó ji bo jutri to stalo lepó,
Ko z dragim se sklène nelóčno!

Primerjati jame si vès ta krás,
Na róko si prstan natakne,
Ovije si venček krog góstih las
In v misli se sladke zamakne.

Že v duhu z ljubljencem pred božji oltar
Pomiče se z brati in svátí,
Pred Bogom že združena sta za vsigdár,
Že dnevi ji vstajejo zlati.

Razgrinja bodočnost se ji pred očmi
Cvetóča in solnčnoblesteča,
In slika na sliko pred njo se vrstí, —
Oj kolika, kolika sreča!

To sanja pol speč in bedeč na pol,
A vse bolj jo spanec objemlje,
Zdrsáva na lahko z dolbine nizdól
In v snegu mehke zadremlje . . .

Jasni se . . . in zvezde že dvigajo se
In mraz ledeni pritiska, —
Kaj baklje po gori vžigajo se,
Da gora v svitlobi se bliska?

Prišli so nevestico mlado iskát,
Iščó in kličó jo po gori,
Svatovi jo iščejo, ženin in brát,
O zlati jo najdejo zori.

Pod steno kamnito nevzdramno spi
Z odejo sneženo odeta,
Na leví ji prstan poročni blestí,
Bel venec ji čélo opleta.

Pozabljenim.

Vseh mrtvih dan!
 Na tisto tiho domovanje,
 Kjer mnógi spé nevzdramno spanje,
 Kjer kmalu, kmalu dom bo moj
 In — tvoj,
 Nocój se vsul je roj močán,
 Saj jutri bo vseh mrtvih dan,
 Vseh mrtvih dán!
 Bledó trepeče nad grobovi
 Tisóč svetíl,
 In križe, kamne vrh gomíl
 Jesenski venčajo cvetovi —
 Vseh mrtvih dan!
 Kjer dragi spé jim po pokópi,
 Klečé, solzé živóčih trópi,
 Oh, dušo tré jim žal in bol;
 Pod žemljo pol, na nèbu pol
 Nocój jim je srcé:
 Na grob lijó grenké solzé,
 V nebó kipé gorké prošnjé!
 O, le klečíte, le molíte,
 Po nepozabnih vam solzíte,
 Da bóde grób od solz rosán,
 Saj jutri bo vseh mrtvih dan,
 Vseh mrtvih dan!
 Solzíte,
 Molíte! . . .
 In jaz?
 Ko misli vsakedó na svoje,
 Kogà, kogà pa srce moje
 Spomína se tačas?
 Vas, zabljene grobovi,
 Kjer križ ne kamen ne stóji,
 Ki niste venčani s cvetóvi,
 Kjer luč nobéna ne brlí.
 O, če nikdó
 Nocój se vas ne spomni,
 Pozábil ni vas pévec skromni
 In pa — nebó!

Po bitvi.

Jo bil je vihar, to bil je vihar
 Do zora vso noč,
 In bliskov je žar in gromov je vdar
 Razsajal na moč.

Nikakor nikár ni bil to vihar,
 Bil divji je boj,
 Ni hrastov podrl, mladeniče strl
 Vihar je nocój.

Po polji ležé junaške vrste
 Ko gozd poražen,
 Poséčen enkrat ne bo več košát,
 Ne bo več zelén.

Sinoči junák krepák bil je vsak,
 Prepoln je zdaj ran,
 Sinoči cvetán, sinoči močán,
 Zdaj bo pokopán.

Grob zeva globók, globók in širok,
 Sred mladih livád,
 Oh koliko sanj pokopljejo vánj
 In koliko nad!

Pač čakala bo, pač čakala bo
 Nevésta domá
 In plakala bo, pretakala bo
 Brez mére solzá.

A plakala bo in čakala bo
 Sirota zastónj:
 Nje ženin je vbít in strt od kopít
 Sovražnih je konj.

In mamke skrbné in ljube sestré
 Še upajo zdaj; —
 A brat jim in sín iz daljnih ravnín
 Ne príde nazáj.

Krvavo polje, brezmejno gorje
Rodilo si ti!
Ker lilo si ti, ker pilo si ti
Potoke krvi.

Oh tisoč bo src in tisoč bo hiš
Jokalo bridko, —
Zakaj to pušiš, zakaj to trpiš,
Dobrotno nebó?!

Rómarica.

Čemú se ti takó mudi
Oj romarsko deklè?
Saj k samostanu daleč ni
In k cèrkvi vrh gorè!

In križ ne kamnat ne lesén
Ne dviga se navpik,
Prosilcem milosti noben
Tam ne delí svetník.

Težká je pót in hrib strmán,
Počívaj tu z menój,
Lehkó, lehkó še v samostan
Dospèš, deklè, nocój!

Pa če nikdó tja ne hití
Pobóžnih čutij vnet,
Če cèrkve tam ne križa ní, —
Ta kraj je mèni svet!

»Da, rómarica sem, gospod,
A ne gor k cèrkvi tej,
Odtod še daleč gre moj hod,
Mudi se mi naprej.

Na griček nizki ta srčno
Jaz pokleknila bom,
In gòrko, kakor prej nikdó,
Solzéč molila bom.

Goré še tri, dolíne tri
Mi prehoditi je,
Deroče globočine tri
Mi prebroditi je.

Saj griček drugim ni enák,
To je nagróben grič,
Pod njim počíva mlad voják,
Oh, meni drag mrlič.

Za brodom tretjim bel je prod,
Za prodom svet zelén,
Tja rómarica spém od tod
Na griček osamljén.

Zapústil bil zastavo je,
Saj vem po kom kopnéč!
A plačal željo z glávo je,
Plačuje jo trohnéč.

Na gričku cèrkev ne stoji,
Ne miren samostán,
K molitvi romarskih ljudi
Ne vabi zvon glasán.

Na tuji zémli zdaj leži
Neznán, nemilován,
Ne križ ne kamen ne stoji,
Kjer on je zakopán.

Gomila posvečena ní,
Kropil ni mašnik je,
Ni s trnjem ograjéna ní,
Oh, čedi v pašnik je!...

A zdaj naprej, na grob njegóv,
Po sódbi svetni klét,
Od svetih izobčen grobóv,
A duši móji svét!

Pač óstra in nemila si,
Oj sódba svetna ti!
Ko kri za dolg prellá si,
Ni-ll dovólj ta kri?

Na gróbu tem se naselím,
Grób meni ni strašán,
Skrbnó okróg ga ogradím,
Da več ne bo teptán.

Ni kazni ti zadósti smrt,
Nje muka in nje strah?
Še v grob celo tvoj séga črt,
Še mrtvi skruniš prah?!

In ker pomnika ní grobník
Postávil na nasíp,
Jaz živ mu bódem spomeník,
Trpèč ljubezni kíp.

In to vestí ne péče ti,
Da gróbní prah skrunéč,
V nekríve in ljúbéče ti
Strupén zadíraš mèč?

Tam naj kedáj še moj pepél
Počíva, kjer njegóv, —
A bó-li skupní prah prejel
Mrtvaški blagoslów?«

Čas.

Kraljestvo je moje prostrano,
Kje konec njegovih je mej?
Počiti nikjer mi ni dano,
Od vekov drvim se naprej!

Sezidal sem mesta, gradóve,
Gradove in mesta podrl,
Neštete rodil sem rodove,
Rodove neštete sem strl.

Jaz videl sem zemlje vstvarjánje,
In rojstvo nebeških svetóv,
Zrl prvo njih divno migljanje
In gledal razpad bom njihóv.

Jaz gledal sem národov roje,
Njih boj in njih bol in radóst;
Zdaj boje in trude zrem tvoje,
In tvojo sladkóst in bridkóst.

Zemljana jaz slednjega štél sem,
Kar vek jih na vek je rodíl,
Pri prvi zibelki bedél sem
In zadnjo bom krsto kropil.

Kot duh na peroti mogočni
Nevidno nad tabo hitím,
Zdaj venec ti víjem poročni,
A venec mrtvaški za njim.

S skrbmi razoravam ti čelo,
In sejem bridkosti v srcé;
Spet zjásnim okó nevesélo,
Obrišem pekoče solzé.

Zdaj cvetje, zdaj trnje bodeče
Iz mojih ti vzraste polján,
Popolne, neskajlene sreče
Pod solncem ne včaka zemlján.

O, tudi moj novi oddelek
Pač raznih prinese daróv,
In mnogo izteše zibekek,
In mnogo izkóplje grobóv.

Znamenje.

Na polji znamenje stoji,
Podoba krasna v njem žari,
Ni slika blažene Devíce,
Svetnika ne in ne svetnice.

Čeprav obraz svetníka ní,
Čeprav svetníce slika ní,
Podoba ta je meni sveta,
Časti jo moja duša vneta.

Pred njo presvitlo luč gojim,
Lepó, zvestó za njo skrbim,
Naj sveti solnce, zvezde jasne,
Pred sliko moja luč ne vgasne.

In cvetek, ki lepó cvetó,
S pobóžno bĕrem jej rokó,
Pred njó prekrasne vence devam
In zraven glasne pesmi pevam. —

Ni znamenje na polji to,
To moje je srcé gorkó,
In ta obraz prepoln miline
Je slika moje domovine.

Ta svitla luč — moj srčni žar,
Le njej plamti in bo vsekdár,
In z duše cvetjem plemenitim
Njo kitil bom, kot zdaj jo kĕtim.

Njo prvi spev je moj slavil,
Poslednji njej se bo glasil,
In zadnji glasi ti mi bójo:
Bog čúvaj domovino mójo!

Oljki.

Drevó, rastóče v vinskem brégu,
Lepó zelĕno v bélem snĕgu,
Oj drago oljkovo drevó,
Pozdravljam te srčno, srčno!
Ko travnat ótok u puščavi
Prijazno tukaj zeleniš;
Voják ponósen se mi zdiš
Stojéč po bitvi na planjavi:
Le njega bojní grom ni strl,
Tovariše je vse podrl.
Čemú je tebi smrtna sila
Življenja moč in kras pustila?
Da živ nagroben spomeník
Iz mrtvih tal štrliš navpik?
Nikakor! Marveč to zelenje
Oznanja nóvo nam življenje,
Ko spet se bo pomládil svet,
Ko nov razvil se bo nam cvet.
Na té iz gólih tam grmičev
Zletava roj nam zvestih ptícev,
In glásno v vejah žvrgolí
Menéč, da svet se vžé mladí.
In, oj, kakó mudí radó
Na tébi moje se okó! —
Prijazno oljkovo drevó,

Pomnik nekdanjih dni cvetóčih,
Prorók krasnejših dni bodóčih,
Pozdravljam te,
Proslavljam te!
Ti v rane vlívaš nam zdravila,
Svetóstna nam rodiš mazila,
Oživljaš nam telesno moč,
Proganjaš z lučjo temno noč. —
Proslavljam te! —
Mirú podoba ljuba tí
Ljudem si vže iz davnih dní.
Naš rod se ves je bil pokváril,
In módrí Bog se je kesál,
Da je človeško bitje vstváril.
Zató pa vse ljudi končál
V pregróznem, splošnem je potópu,
Zaněsel malemu le trópu.
Ves rešeni človeški rod
Teda en sam je nósil brod,
Kdo vé, če ta vbeží pokópu?
Nad njim mračnó, temnó nebó,
In krog in krog brezdanja voda,
A rešnega nikjeri prodá, —
Strašnó, strašnó!
Kdaj ta brezbrežna voda splahne?
Kdaj srd nebá se vpokojí?
Mar Bog na veke se jezí?
O ne! Dih božji tóplo dahne
In vóda gine, páda, sahne
Kakór pred sólncem sneg kopní.
In glej, iz vóde se sušéče
Drevó priraste zelenéče,
Golóbček bel se nanj spusti,
Na drévu kljuva, kljuva, pika,
In ko z drevesa odletí,
V rudéčem kljunu zelení
Mu oljkova mladíka.
Kakó je pač brodar vesel
Golóba z vejico vspríjél!
To vejo z oljčnega drevésa
So do človeškega rodú
Poslala vblažena nebesa
V poróštvo sprave in mirú. —
Mirú simból si tudi nam!

Glej, prišla oljčna je nedelja,
In polne srčnega veselja
Vrvíjo trume v božji hram.
Odrasle zreš in otročiče
Nesoče oljkove snopiče,
Če ne, mladíke oljčne vsaj,
Svetišče zdí se oljkov gaj.
Skoz ókna sólnce božje líje
V ta gaj svoj zlati žar z nebés,
A bolj še sreče solnce síje
Otrókom z lic in iz očés
Skoz senco oljkovih perés.
Pristópi starček sívolás,
In blagoslov nebeški kliče
Njegov srčnomoleči glas
Na oljčne veje in snopiče,
O, naj te oljke, kjer bi bile,
Bi blagoslov in mir delíle!
Da, oljkove mladíke té
Mir bodo in blagóst rodíle,
Ko híše, vrte in polje
Blagoslavlja pokropé.
Glej po kropljenji njívo, trato,
Kako razvíja njih se kras!
Kakó se ziblje žíto zlátó,
Kakó je poln pšenični klas.
Pod srp vže síli, síli v pas, —
In drevje to — kakó bogató!
O srečni kmetje, srečna vás!
Pa, oh, — kaj se temní nebó?
Pod njim se megíle temnosíve
Valé čez vrte, trate, njíve
Grméč groznó, preteč strašnó.
Pred selsko kočíco klečé
Otróci, starčki in žené,
Z boječím, sólznatím očesóm
K oblačním, mračním zró nebesóm
Glasnó ihtěč,
K Bogú molěč.
A híše skrbni gospodar
Mladíke oljkove sežíga,
Da vmíril grozni bí vihár:
In sveti dím se k nebu dvíga,
In, glej, preteči prej oblák

Na polja vlije dež kroták. —
O, da bi ti, mladika mila,
Nevihito tudi vtolažila,
Ki burno hruje mej ljudmi,
Ki v srci strastno nam besni,
Da meni vsaj bi jo vmirila!
Srcé mi pravi, da jo boš,
Če prej ne, ko me boš kropila!
Pred duhom vidim nizko sóbo,
A v sobi blédo sveč svitlóbo;
Mej svečami pa spava mož,
Bled mož, ogrnen s plaščem črnim,
Ki s trakom je našit srebrnim;
On trdno spi, nevzdramno spi,
Strudila ga je téžka hója.
Možá pa množica ljudi
Z mladiko oljkovo kropí
Želèč mu večnega pokója.
Oj, bratje, ko se to zgodi,
Tedadj končana pot bo mója,
In kónec bo težáv in bója,
Tedadj potíhne za vsekdar
Srcá mi in svetá vihár!

Mojim slavicem.

(V spomin večéra 12. marca 1885.)

Čez góre in dole na krilih lahkótnih
Priplaval iz dalje moj duh je med vas;
In kar vas pri slavnosti ti je prisótnih,
Objémľjem, poljubljam zdaj duhoma jaz:
Pozdravljeni srčno mi bratje udani,
Prijazno srcé naj mi slednji ohrani!

A slavljè, ki krasno nocoj ga slavíte,
Naj, bratje, le deloma meni veljá,
Na sploh naj bo slavljè stvarí plemeníte,
Za katero gorímo mi vsi iz srcá:
Ljubezen do doma in narodno delo
Naj slavnost sijajno nocoj bi imelo!

Vi tudi za dom ste se moški borili,
In njemu žrtvujete svoje moči,
In z nami so drugi se vrlo trudili —
Bog večni naj vas in pa one živí:
Prijatli! vsem delavcem narodnim: slava!
Hvaležna jim bode na vek očetnjava!

A tudi v bodóče se hrabro bojujmo
Za narod teptani in njega obstój,
Z besedo in z deli krepkó pospešujmo
Blaginjo njegóvo in splošni razvój;
Za naroda slavo, korist in prosveto
Delujmo vsi skupaj z ljubéznijo vneto.

Kar stóriš za sé, to že s tabo izgíne,
Kar stóriš za narod, ostane vseléj;
Donesi le kamen za vzgradbo očíne,
A rasla naprej na podlagi bo tej;
Pomogel si s tem ji k višavi, k lepoti,
In del tvoj ostane v poslopja celoti!

Na delo tedaj! . . . a do konca značajni,
 Namenov poštenih, a bolj še dejanj,
 U bórbi za dom neustrašeni, vstrajni,
 Do zadnjega diha trudeči se zanj,
 Za narod goreči, živeči, trpeči,
 A sluge nikomur kot narodni sreči!

In žarki iz uma se ognja rodeči,
 In žar, ki je v prsih nam živ in ognjen, —
 Ti vragom naj bodo bliskóvi preteči,
 A rodnim nam bratom — ljubezni plamén:
 On stezo rešitve nezmotno jim kaži
 In grej jih, pa vnemaj in bístri in blaži!

A bratje, združimo vsi dušna svetila
 Ter dajmo jih domu na sveti oltár,
 Da v kres veličasten se bodo strnila,
 Ki segal do néba bo jasni mu žár:
 Ta domu prepodi morilne temíne,
 Osvetli, oslavi v očéh ga tujíne!

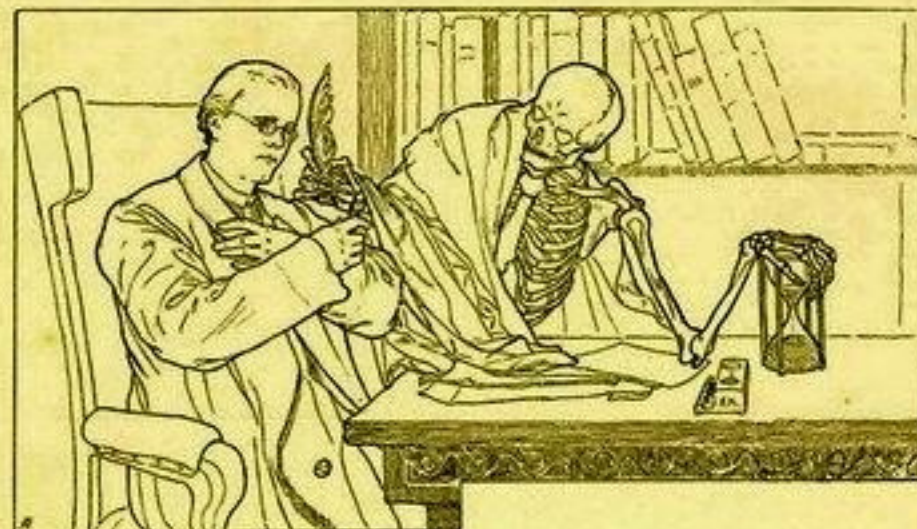
Na življenja cesti.

Na življenja cesti
 Sem ljudi srečaval,
 Z mano vsak po svoje
 Tam se je zabaval.

Tákrat, kdor me grajal,
 Mi srcé je žalil,
 Dvigal mi je dušo
 On, ki me je hvalil.

Eden me je hvalil,
 Grajal me je drugi;
 A poznej sem spóznal:
 Nihče po zaslugi.

Zdaj me nič ne dvigne,
 Nič me več ne žalil,
 Rogam zdaj se graji,
 Rogam zdaj se hvali.

Predsmrtnice.

Uvod.

Trščé v bel list, ob stari mizi
 Slonél sem, — smrt je stala blizi;
 Nje dih sem čutil, zrl obráz,
 A udov ní mi stresel mraz —
 Vzibala me je v poluspanje,
 Vdihávala mi polusanje . . .
 Ko vzdramim se, tu smrti ní,
 A list tu skoro poln leži:
 Na beli list — mrtvaški prt —
 Te sanje vtisnila je smrt.

Tone solnce, tone.

(Spomenik.)

Tone solnce, tone	Zjutra solnce vstane
Za večerne gore,	Lepše še žareče,
Ž njim le moja toga	Ž njim pa radost meni
Vtóniti ne more.	Vstati nikdar neče.

Toni solnce, toni,
Drugim tòpi bóli,
Njim na srečo vstajaj,
Če zamé nikoli.

Čemu mi na grob kamenit spomenik?

Čemu mi na grob kamenit spomenik?
Da bele kosti bi mi tlačil?
Saj breme ko kamen neznosno težák
Do konca življenja sem vlačil.

Pred tem spomenikom kak potnik-čudak
Kedaj radovednost bi pasel —
In s prašno nogó bi gomilo teptál,
Ki mah jo je mehki zarasel.

Naj voda bo moj spomeník in pa zrak,
V nju moje ime zapišite!
Z nesmrtnimi deli pa, narodu v čast,
Vi svoje si v bron zadolbite!

»Kje skoplješ si grob?«

»Kje skoplješ si grob?«
To svet radovedni
Dan slednji sprašuje me v tedni —
Predolgo odkladam pač svoj vam pokòp?
Za mano že radi nosili bi sveče,
O vetri vgašene, ne tleče; . . .
A dobro je meni nebo
Zdaj starčku, ko kdaj je otroku biló;
Zató pa spolniti vam neče
Te želje goreče.
»Kje skoplješ si grob?«
Počakajte malo,
Lopata saj kmalo
In meni in vam zazveni za pokòp!
Kako se bo mirno tam spalo
Na gričku zelenem ob Soči,
Nam mrtvim živó šumljajoči,
Tam gori pri svetem Lovrènci,
Na ražnji ognjenem mučenci!
Tam mojih pradedov nebrojen spi trop,
Tam bodi moj grób!
Tam sanjam naj kdaj med očeti in dedi;
Med vsemi pod Krnom ponosnim sosedi
Naj bivam na sredi.
In pravil jim zgodbe nekdanih bom dni; —
Ko vdari polnoč — pa vsak dan
Svoj grob bom zapústil hladan
In gledal, kaj krog se po svetu godí
In slikal sodrugom te čudne reči . . .
A stari moj Krn,
Ki seval okrog milijone je krat
O solnci ko zlat,
A v zimi neštetokrat bil je srebrn,
Na grobe pri vznožji ledeno bo zrl:
Saj njemu ni znana ne rádost, ne bol

In vedno je gledal brezčutno k nam dól;
Sè srcem brez čuta je srečen,
Saj on je pač večten,
Kaj tó, če na vznožji mu kdo je umrl?!

Divna noč.

Divna noč!
Zatonila luč je dneva,
Zvezd nebroj in luna seva —
Božjo slavo razodeva,
Božjo moč.

Ne en dihl!
Ne en list ne zatrepeče,
Mirno v srebru se leskeče;
Ziblje stvarstvo sladko speče
Pókoj tih . . .

Čuj, pa z višin
Divni nakrat zadonijo glasovi —
To pač skrivnostni zvonovi
Rajskih so lin.

Angeli tam
Z zvezdami vsemi ubrano zvonijo,
Jasnih svetov harmonijo
Javljajo nam.

Čujem ta glas,
V slasti nadzemeljski duša mi plava,
Stvarstvo in stvarnika duh občudava,
Moč nju in kras.

Vrhu svetov
Večni se krog blagohotno ozira,
Roke čez meje svetov razprostira
Za blagoslov.

Polno srcé
Svéte noči razumé harmonijo,
Srčne solzé se v očeh mi bliščijo,
V solzah — zvezdé.

Borni jaz stvor
Blažen sem tu na čarobni samoti;
Vendar srcá domotožje se loti:
»Vzplavam naj gor!«

Car svetov
Z migom zniža zvezd okrožje,
Dvigne zemljo, svoje vznožje; —
Čutim slast že bliže Božje,
Dih Njegov.

Božja moč!
Ko da sem na neba pragi,
Čuti v nemajo me blagi:
Vsem vam, dragi in nedragi,
Lahko noč!

A ni vihar te mogel streti,
Stal neupognjen si junak,
Le rasla tvoja moč je z leti,
Bil višji, lepši dan si vsak . . .

Prišel ti pa nad korenike
Z ostró sekíro je tesár,
Zdaj konec je moči in dike,
Zelén ne bodeš več nikdar.

Zdaj mrtev si! — Ne, mrtev nesi!
Življenje višje zdaj živiš,
Ko živel si ga v hladnem lesi, —
Živiš in žitje nam deliš.

Spovednici.

Kakó si prej krasil dobrovo
Ti tesni stan, — kdaj trden hrast
V nebó moléč košato glavo,
Na moč ponosen in na rast!

Poslušal tam si glasno petje
Veselih ptičkov dan na dan,
Dajal si varno jim zavetje,
Ko tulil je vihar grozán.

In potnik za vročine hude
Je s ceste krenil mnogokrat,
In sile nove v trudne ude
Mu sence tvoje vlil je hlad.

Nebá te rosa je kropila,
Grel solnca Božjega te žar; —
A vila i neviht je sila,
Zadel te mnog je groma vdar.

Glej, krasno, vzvišeno usodo
Prisodil ti neba je car, —
Le v čast in srečo, ne v nezgodo,
Podrl te v gozdu je drvár.

Res gol si, suh, povsem okleščen,
Tesan in nizek zdaj si stan;
Na kraj pa svet si zdaj nameščen,
Iskan boš tu in spoštovan.

Tu tiha zdaj si spovednica,
Kot mala zdiš se strážnica,
Zavetnica si ti s poklica,
Mirilka in tolažnica.

Na te tu zrem in znova veje
Duhá na tebi zre okó,
In vse krog tebe je živeje,
Kot je v dobravi prej biló.

Premnog popotnik k tebi roma,
Ki pót ga vtrudil je in boj;
Pod streho nizko tega doma
Hladila najde src nebró.

Tam čul si tresk in čul grmenje,
Tu grom pa slišiš med ljudmi;
Zverí tam slišal si rjojenje,
Divjanje čuješ tu strasti.

Pa če zverjad tu dušna rjove,
Če src razsaja divji piš —
Duševne ti miriš gromove
In src zverjad, strasti, krotiš.

In srca te slavila bodo
In blagoslavljala vsekdar!
To krasno, vzvišeno usodo
Odložil ti neba je car. —

Poznaš krivico in sleparstvo,
Zemljanov zmote vse izveš,
Zavist njih, mržnjo in kovarstvo;
A nič povedati ne smeš.

Kot nem ti moraš zdaj molčati,
In če grozi ti tisoč muk; —
Ti knjiga s sedmimi pečati,
Patron tvoj Janez Nepomuk!...

Neba te rosa več ne moči,
Kropí pa rosa te oči,
In vir solzá, iz duše vroči,
Srce zlašuje in hladí.

Tu solnce z neba ti ne sije
Kot nekda ti glavó zlatěč;
A milost Božja žarke lije
Tu v dušo, teme vse poděč.

Če ptički ne, — krilatci božji
Nad tabo radostno plujó,
In zroč očiščence na vznožji
»Na zemlji mir ljudém! — pojó.

S to pesmo v duši tođ odslóvljen
Zdaj dvomov prost in krivd in zmot
Popotnik čist, lohán, prenóvljen,
Vesél nadaljno meri pot.

Nazaj, oj hrast, si v gozd ne žéli,
Tu vsem nam pribežišče stoj,
Tolažbo, mir nam, srečo dēli,
S tem véno vrši nálog svoj!

Ne tóžim!

Ne tožim vam, cvetice,
Kar mládo mi morí srcé;
Saj cvetno vaše lice
Ne vé kaj bol je in gorjé.

Ne tožim, zvézde zlate,
Bolésti svoje vam nikdár;
Tam daleč ve migljate, —
Kaj tóga moja vam je mar?

Ne tožim, kot sem tóžil,
Brezčutnim, trdim več ljudém;
Kar plečem sem nalóžil,
To nósil bódem véčno nem.

Za srečo nisem rójen,
Osódo svójo vem in znam,
To znam, da sem obsójen
Čutiti bolečine sam!

Slovó od Rifenberga.

Pač zadnjikrat vam s tega kraja,
Slovó jemljóč, jaz govorím;
Srcé mi bridka bol navdaja,
Beseda skoro mi zastaja,
In Bog le vé, kakó trpím!

Kaj pač bi težko mi ne bilo?
Tu bival sem nad osem let,
Tu vse se mi je prikupilo,
To ljudstvo mi je drago, milo,
In ljub mi je ta krasni svet.

Rodila mene je planina,
Očetov dom mi tam stóji;
Vendár ti grički, ta dolina
Se druga zdé mi domovina,
Za svoje štejem vas ljudi.

Zató, ko se poslavljam z vami,
Pri srci, oh, mi je hudó;
Zató poslavljam se s solzámi,
Zato ostavljam vas s prošnjámi,
Ki vroče mi kipé v nebó:

Ta cvetni dol, te gričke zlate
Naj čuva in osreči Bog,
On blagoslovi njive, trate,
Vam žetve, bratve daj bogate
In vas ohrani vseh nadlog.

A tudí seme plemenito,
Ki v srca vam sem ga sejál,
Naj zémľjo najde plodovito,
Z močjó nebéško-čudovito
Prikljč vam iz duševnih tal.

Vladár neskončne visokosti
Pa rast in cvet in sad mu daj!
Potem ta kraj bo dom blagosti,
Bo sreče dom in dom kreposti,
Potem ta kraj bo pravi raj.

To želja moja je edina, —
O naj nebó jo izvrší!
Sedaj pa z Bogom, ti dolina,
Vi starčki sivi, ti mladina,
Oj z Bogom, dobro ljudstvo ti!

Dražba.

Kaj dānes hrumi razburjena vās?
Kaj ōtlo, mrtvaško bōben ropōče?
In, čuj, skoz hrum in ropōt ta glas,
Glas dece, ki milo se joče!

Pred hišo na selu sodnik sedí,
Na mizi usódnih pisem snopíči,
Ob strani beríč in on stojí,
Ki hujši je, nego beríči.

Sodnike, beríče je sēmkaaj pozvāl
Nevsmíljenik trdí in grozovíti,
Sirotam negodnim vse bo prodāl,
Da divjo pohlepnost nasiti.

Ropōče bōben in kliče beríč,
Ljudjé hrumé in plačó otrōci;
A sívca brez čuta ne gane níč,
Ne hrum, ne solzá potōci.

Ropōče boben, vpíje beríč,
In kos za kosom glasnó izklicuje;
A nihče ne more rešiti níč,
Vse sam brezsrčnik kupuje.

Za kosom se kos od kmetíje drobí
Med klikom in hrumom, ropotom in jokom,
Kot rézali ud bi na ud, se mi zdí,
S telesa sirotním otrokom.

Ah, hišo je že izklical klicár, —
Zdaj deca nesrečna zajoka, zastoka,
Kot streho objemal bi dívji požár,
In kot da tramovje že poka.

Že v drugo, že v tretje klicár se glasi,
Sirote trepečejo v grozi, v brezupí,
Ljud prosí solzēč, naj jim hišo pustí,
Zastonj! Še hišo on kupí!

A zdajci se vspnē mož sivolás,
Visòk in častít in z brado do pasa,
Z bliskovi v očéh zagrmí na glas
Kot prérók iz davnega časa:

»Gorjé ti, gorjé, brezdušni krvník,
Ki solza sirot srcá ti ne gane,
Pravičen nad tábo bedí plačník,
Dolžán ti tegà ne ostane.«

»Krivíce si v brazde življenja sejál,
Sejál si nesréčo, sejál si klétev,
Te setve sad stoteren boš bral,
Prokletstvo tvoja bo žetev!«

»Kot tí zdaj sirote iz doma podíš,
Za sólze njih slep in gluh za njih stoke,
Nekdáj izženó iz tvojih híš
In tebe in tvoje otroke!«

Ljudjé ostrmé, odrtník se zgrozí
In stresa od straha se kot trepetlíka,
Neznánčeva grožnja mu v uhu šumí
Kot kletev strašnà Vsesodníka.

Ta kletev kot strela omami mu um,
Plašán, gologláv od družbe plane,
In skozi vrsté strmečih trum
Beží iz vasí na poljane.

Beží od domú obupen vès,
Kot ízpred Bogá ubijalec prvi,
Proganja ga kēs ko vstekel pēs
In ránja srcé mu do krvi.

Ogíblje ljudi se, njih sél in mést,
Po krajih neznanih potíče se blazen,
Žíví mu v spominu le kletve zavest
In kazni preteče bojazen.

Okrog brez počitka blódi vsigdár,
Ne vé, kam pót ga bo tuja zanésla,
Kot čoln, ki ga zgrábil je ljuti vihá, —
In strl mu brodarja in vesla.

Tako brez mirú potuje skoz svét,
Usóda povsód proganja ga bridka,
Takó potuje že kdovekaj let, —
Ne bó-li več nášel počitka?

Krog zimska je noč! Mrzló in temnó!
Polnóčni zvon že v zvoníki vdarja,
A on pod streho se splazi plahó
Neznane mu gospodarja . . .

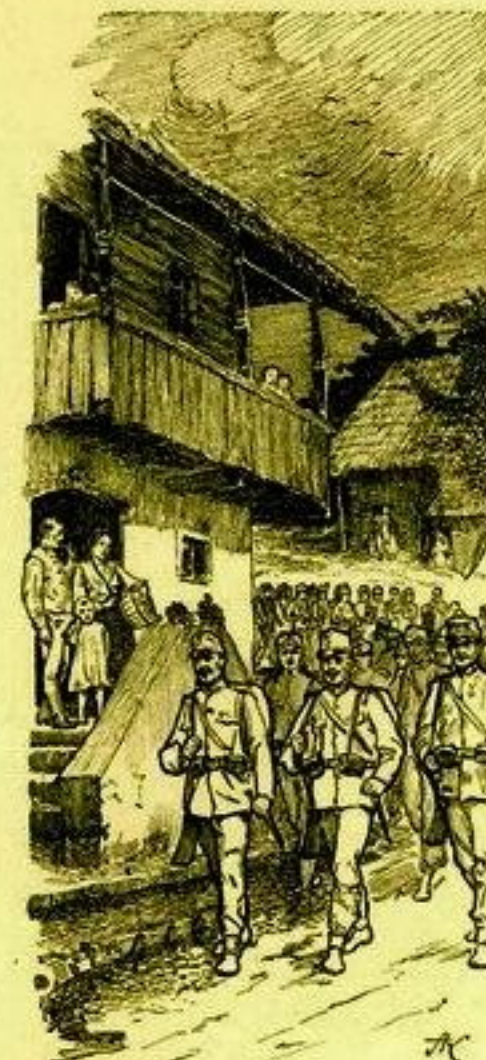
Kakó se naspál je! Kakó je spočít!
Spet prejšnja je moč mu po udih razlita,
Na pósteljo solnčni poseva mu svít
In tudi v možganih — mu svíta.

A čuj! Kaj zunaj hrumí takó?
Kaj ótlo, mrtvaško bóben ropóče?
In čuj, skoz ropót in hrumenje tó
Glasove bridkó jokajóče!

Gospoda sodnijska tam zunaj sedí,
Prodaja se hiša ponosna ob cesti,
Popotnik okolo vrže očí,
In hkratu je vès pri zavéstí!

To ljudstvo mu znano je, znan ta kraj,
Ta kròv mu je znan in znani zidovi,
Njegova je hiša na dražbi sedaj,
Plačó zdaj otroci njegovi.

Zarjóje kot lev od lovca zadet,
Nánj ljudstvo ozrè se, spozná ga, se čudi; —
A njemu zvrtil, zmračil se svet
In mrtev na zemljo se zgrudi.

Vojaci na poti.

Pomladnji cvét odéva svet,
Takó cvetémo mi;
Pod nebom ptičev tróp neštét,
Po césti grémo mi!

A ptički skozi jasni zrak,
Lehkó, živó leté,
Legák je tudi nam korák,
A téžko je srcé.

Saj ptičji rod se vrača zdaj
Domóv, glasnó žgolèč;
Mi svéta tla domača zdaj
Pustili smo trpèč.

Mi nismo ptičev tróp legák,
Ki sam si pót volí;
Begóten smo nebá oblák,
Ki véter ga podí!

Lepó žari meglica se,
Pod solncem plavajóč,
Ozira v njó cvetíca se,
Hladíla čakajóč.

A črn oblak bo neki dan,
Iz njega blísk in tresk!
In tóčo vsuje na raván,
Ki vničí up sosésk.

Zdaj ne bojí nihčè se nas,
Mi ne grozimo tod;
Pozdravlja mnog nas lep obráz
Gredóče mimo tod.

Koj bomo pa oblak strašán
Ob uri hudi mi;
Sovražni roj bo pač končán,
Ž njim morda — tudi mi!

Selítev.

Ob póstelji smrtni trpina Ponočni sem strážnik bil, Imel ni hčere, ne sina, Ni drug mu toláznik bil.	A ko s krilatci v nebesa Odpravlja se duh njegóv, Od mrtvega, glej, telesa Poslavlja nebroj se duhóv.
Prebil pač boje je mnoge, In pónal je kës in dvom, Izkusil zunanje nadloge In viher notránjih je grom.	Ta roj skoz vesoljno življenje Mrliču bil temu je zvest: To boj je, stotero trpljenje, In skrb in strah in bolest.
Zdaj konec bo borbi in zmoti, Izdihnen je zadnji vzdihljaj, Smehljuje se duh mu napoti S krilatci nebeškimi v raj.	Ta truma in ródбина njena Zemljána vsakterega trè, S človekom najprvim rojena, Le z zadnjim človekom zamrè.

Iz mrtvega kam domovanja
Zdaj rablji srcá hité?
Iščó si novega stanja,
Selíjo se v — drugo srcé!

Primula.

Polétni dan na zlatih žarkih Iskril na svet je solnčni prah, Po tratah se vsejál in jarkih, Zaril se v prst, zavil se v mah.	Kakó siróta zdaj trepéče, Oh, da bi mogla gor nazaj, Če ne, pa vsaj iz nočne ječe, Da gléda vsaj domači raj!
Tam solnčne matere rojenci Bledé zaprti v grob temán, Svetóv nebeških izseljenci Mrjó v nesréči dan na dan.	In zláto solnce, glej, prigreje, Odprè sneženi se zapah, In solnčec stotisoč prismeje Se tam, kjer mrl je solnčni prah.
Vže zímski dan visi nad brégom, Čez dol besní ledén vihar, In gozd in plan ječí pod snégom, — Gorjé ti, vboga solnčna stvár!	Oj, to se v travi jasno bliska, Po jarkih vse svitló, zlató, Stotisoč tam trobentic piska Glasán pozdráv domú v nebó!

Naš narodni dom.

(Zedinjena Slovenija.)

Naš sveti dom bil strt je v prah, Vsi kamni razmetani; Oh, raslo trnje, rasel mah Po groblji je teptani. Plah lazil preko razvalin Je — tujcem rob! — domači sin, In lil solzé je vroče, Solzé vnebovpíjoče.	Pač bo zagnál sovražnik hrum; A kaj nam srd sovraga! Razum naš, bratje, in pogum Sovrage vse premaga. Orodje v desni, v levi meč, Svoj dom gradímo, se borèč, Napadnik mora pasti, Naš sveti dom pa vzrasti!
Zdaj sólze stran! Orodje v dlan! Dom znóva vstati mora, Oj dom krasan, takó prostran, Da bo za vse prostora: Za brate naše ródne vse, Zapadne in pa vzhódne vse, In s severa in juga — To krasna bo zadruga!	Ne bo nas več tujčin teptál, Ne tláčil nas krvavo; Naš rod bo tu gospodóval, Naš jezik, naše pravo! Pod streho našo tuji rod Naj gost nam bo, a ne gospód; Mi tu smo gospodarji, In Bog in naši carji!
Dovolj nam kamnov je pobral Sovrág za svoje hrame; Odslej pa z naših svetih tal Ne enega ne vzame. Naš kamen slednji nam je svet In čuval bo Slovén ga vnet; Naš dom naj z njim se víša, Ne vragov naših híša!	Dom skupno bo ognjíšče nam In skupno delalíšče, On skupen bo nam božji hram, In skupno bo branišče! Le vkup, le vkup kamnarji zdaj, Na delo vsi zidarji zdaj, Imé si proslavíte, Dom skupni nam zgradíte!

Učakal rad bi srečni dan,
Dan našega združenja,
Bi zrl kakó en-krov prostrán
Čez dom se ves razpenja.
Naš prapor bi na krov pripél,
Dom blagoslóvil bi vesel:
»Bog živi vse Slovene
Pod streho híše ene!«

Bratom Čehom

o prihodu na Slovensko.

»Pozdravljen, slavni rod Libuše,
Pozdravljen, Čeha hrabri rod!«
Iz dna vam kličem polne duše
Za vašega prihoda god.

I jaz sem bil pri vas, pri bratih,
Zavzet sem gledal češki svet;
Še snivam o teh dnevih zlatih
In snival bom do konca let.

Kakó lepó ste nas vsprejeli,
Kakó sijajno in srčno,
Kakó ste k srcu nas priželi,
Le brata more brat takó.

Nebó je pač pri vas hladneje,
A srce vaše hladno ni:
Za dom vam mili silno vreje,
Za brate rodne plameni.

Ta ogenj vaš smo mi čutili,
Saj grél nas vaših src je žar,
Navdóšenje pri vas smo pili
Za domovinsko sveto stvar.

Sladkó nam duše je napajal
Besed in pesmi vaših glas,
Značaj nas vaših mož je bajal,
In vaših žen in dívek kras.

Mest vaših gledali smo čuda,
In videli vaš sveti boj,
Plod vašega smo zrli truda:
Razcvet vaš krasni in razvój.

Vaš grad smo videli kraljévi,
Kjer kralj je mnog med vami žil,
Pred nami vstajali so dnevi,
Ko Čeh je silen, srečen bil!

Tisóč smo zrli spomeníkov
Iz burnih, toda slavnih dní, —
Spominjali se bojevnikov,
Ki za vaš dom so lili kri.

O bojih davnih, davni slavi
Vaš hrib in dol pomník je vsak,
Da, vsak vaš kamen glasno pravi,
Da Čeh je vedno bil junák.

Iz tistih dob še slavne meče,
Še cepe trdne hraníte,
Še dedov hrabra kri v vas teče,
Da dom kot dedje braníte!

A treba ni za doma slavo,
Da kri zdaj srčno lijete,
No boj junašk za staro pravo
Zdaj z uma mečem bijete.

In lepše, blažje lovoríke
Iz del prosvete zvivate,
In večnokrasne spomeníke
Duševne zdaj si zlivate.

Svetóvne zmage že odnaša
Zdaj češki um in češka dlan,
Povsód zmaguje godba vaša,
Povsód vaš spev je slavnoznán!

Daj Bog, da tudi staro pravo
Zmagalno priboríte si,
Da davno, nevenočo slavo
Zdaj z novo pomnožite si.

Za to, o slavni rod Libuše
Nebéški čúvaj te Gospód,
Bog žívi vas, o bratske duše,
Bog žívi ves vaš hrabri rod!

Aj, prišla je znova v deželo pomlád.

Aj, prišla je znova v deželo pomlád —
Ne meni!

In prišla je v suknji zeleni;
Prinesla zemljanom nebrojno je nad,
Ne meni!

Na halji zeleni
Ji cvet tisočér je našit;
Oj cvet čudovit,
Na pol le razvit,
Čarobno razvíja na halji se njeni.

In glej nje okó
Kot jasno po dežji nebó
Se sinje leskeče —
Le meni blesteti se neče . . .

In jagodne ustne rudeče,
Kaj ž njimi okoli šepeče? . . .

Nič meni
Ta deklica v halji cvetoči, zeleni
Povedati neče!

Prigiblje pa k bilki se vsaki na trati —
Ne k meni!

Smehljaje poljublja vsak grm in drevó;
A kradoma ti na tej suknji bogati
Svoj plen so zagledali zlati,
S tem cvetjem odeli si gólo teló.

Pomlád pa, ta hčerka nebá,
Porednoprijazno se cvetkam smehljá —

Saj vedno na halji množí se ji cvet
In bo se množil in prerajal bo svet . . .

Tu v cvetji je vse! zdaj na séverno stran
Odplula pomlád je, da zrak tam ogreje,
Ki še je pozimsko hladán;

A k nam spet prispeje
Čez leto in dan

In z nova naš svet
Bo v cvetje odet! . . .

A meni kaj cvetje?! Jaz gledam na hrast:
Pomlad odhajaje svoj dih pomladánj

Je dihnila vanj;

A v njem se borita zdaj rast in propást.

List stari na hrasti

Kljubaval najhujši je zimi,

O dihu pomladi pa mora odpasti
 In novi izpod se izcimi . . .
 List veli na hrastu sem jaz!
 Vi mlado ste popje, začeli ste rasti,
 Življenje, pomlad iz vas diše;
 List stari k slovesu pa piše
 To sodbo za vas:
 »Vaš listek zdaj mlad in krasan
 Čez leto in dan
 Uvel na moj grób bo nastlan.«

Moj vrt z zelenjem ograjen.

I.

Moj vrt z zelenjem ograjen,
 S cveticami je nasajen.

Sred vrta pa cvetice tri,
 Gojijo jih sestrice tri.

Priplule z rajskih so višin
 Do revnih zemeljskih nižin.

Te sestre, hčérice višav,
 So Vera, Nada in Ljubáv.

Na vrtu mojem cvetke tri,
 Za vsako ena teh stoji —

Za vsako ena teh stoji
 In svojo slednja si goji.

Skrbnó si jih zalivajo,
 Da krasno se razvivajo.

Belí se Verin cvet lepó,
 A ona kaže, zrè v nebó.

Živó je višnjevi Nadin cvet,
 Med svet zrè Nada in čez svet.

Ljubavi cvet pa ves rudeč
 Žari kot ogenj se plamteč.

Cvet Vere kdaj omahová
 In je v vetrovih trepetál.

Cvet Nadin večkrat je bledél,
 Pogled je v daljo ji temnel.

Ljubavi cvet omahnil ni,
 Nikdar bledél in sahnil ni.

Vse tri zdaj oživele so,
 Krasnó se razcvetele so.

Zdaj Vera trdno mi stoji
 In Nada več mi ne bledí.

Še bolj plamti Ljubavi cvet —
 Kaj brez teh treh pač bil bi svet?!

II.

Na smrtni póstelji ležim,
 Od tod se kmalu preselim.

Glej, sem gredó sestrice tri
 In mi nesó cvetice tri.

Svoj zadnji mi nesó pozdrav
 Zdaj Vera, Nada in Ljubáv.

Dé Vera: »Z Bogom, stari mož,
 Ki zdaj od tod se ločil boš.

Odromal bodeš že nocój,
 A Vera, jaz, ne grem s tebój.

Saj Vere onstran treba ní:
 Resnici gledal boš v očí.«

In Nada: »Ti odideš koj,
 Ne grem pa jaz, ne grem s tebój.

Še treba mene med ljudmi,
 A onstran Nade treba ní;

Saj kar tu upaš in želiš,
 V deželi oni vse dobiš.«

Ljubáv pa dé: »S tebój jaz grem,
 A zopet vrnem se k ljudem.

Do rajskih pospremljam te vrat,
 Kot sem ljudi nebrojnokrat.

A prej, ko tam se poslovim,
 Te sestri starši izročim.

Te sestri starši izročim
 In spet se v solzni dol spustim.

Kaj bil bi pač ta borni svet,
 Da od Ljubavi ni ogrét?!

Moje góslí.

Čemú mi góslí, góslí zláte,
 Srebrne strune, slónast lók?
 Te, slavna Vila, so le zá te,
 Ná jih nazáj iz mojih rók!

Po góslí z javora mi ségni,
 Po takih narod koprní,
 Na njé mi strune tri natégni,
 Domačih glásov strune trí.

Te vzórom višjim vedno vérne
 Krepkó, ognjéno naj zvené,
 Izráz ljubezni neizmérne
 Ki polno vnema mi srcé.

In šel od sêla bom do sêla
 Ter h góslím svôjim pel glasnó,
 Da pésem bo duhove vnéla,
 Da srca vžgala bo plamnó!

Slovó in naročilo.

(Ig. Gruntarju.)

Le pojdi tórej, duša draga,
Čeprav težkó mi je slovó;
Naj mēni tēče sólzna sraga,
Pa drugim boš vedril okó.

Mej tujce ne, ti grēš mej brate,
Da zánje trudiš dan se vsak,
Da vzóre mi vresničiš zláte
Kot narodnják in poštenják.

Hudóbnež je podobēn slani,
Ki padla v mrzli nōči je;
Kar ta je vrtu in poljaní,
Krepósti on cvetóči je.

A móž poštén je — sólnce zlato,
Ki razsvetljuje, greje svēt,
Ki v pisan cvet ogrinja trato,
Ki vrt in gaj odéva v cvēt.

Visóko čislam učenjaka,
Ki nam proganja tēmo zmot,
A bolj še cénim poštenjaka,
Ki vé in hōdi pravo pot.

Ti učenóst s krepóstjo zdrúži,
Kot sólnce strinja luč in moč,
S tem domovini zvésto služi,
Nevtruden zánjo dan in noč.

Značajen sam, še v ljudstvu značaj
Oživljaj, goji in krepčaj,
Na to mi prvo skrb obračaj,
To naša je nalōga zdaj!

U srca ljúblijenih rojakov
Sej sēme plemenitih rož,
Da bómo národ poštenjakov,
Da bómo národ vrlíh mož.

Kar sanjala v trenutkih zlatih
Sva sanj za národ naš kedāj,
Ti vse vresniči zdaj pri bratih,
Življenje zdaj uzōrom dāj!

Le pojdi tórej, duša blaga,
Srčnó na délo svēto tó;
Naj tēče mēni grēnka sraga,
Otíraj drugim jih skrbnó!

Grobni spomeník prijatelju.

(Ivanu N. Strésu.)

Kakó bi zábil to gomílo,
Kjer blágo tvóje spí srcé,
Ki mi brez méjno vdano bílo
Vēs čas do zadnjega je dné?

Ti bil mi nisi brát po krvi,
A věč si bil mi tisočkrat:
Bil mēni si prijátelj prvi,
Po srci in po duhu brat.

Težkó se človek od mladósti,
Težkó se lóči od nadej,
Težkó se lóči od prostósti, —
Od tēbe jaz sem se težēj.

In vendar, dragi, jaz po tēbi
Ne bom več brídsko vzdíhovál,
Saj našel si na božjem nēbi,
Kar tukaj si zastónj iskál.

Po svóbodi je hrepenélo,
Po luči, sréči ti srcé,
K resnici priti je želélo, —
Izpolnil Bog ti je željé.

Zdaj bivaš vrh višave jasne,
Kjer ni mrakú, kjer ni noči;
Tám sólnce sréče ti ne vgasne,
Resnice sólnce ne stemní.

Tam réšen réve si in téže,
Tam próst si izkušnjáv in zmot,
Nobēna spona te ne véže,
Voliš si čas in krāj in pot.

Po jasni švígaš visočini,
Sam lépa zvézda sréd zvezdá,
In k mēni tudi v nōčni tmíni
Priplávaš mnogokrat z nebá.

Tedáj sladkó pripoveduješ
Pravljíc iz lépsih mi svetov,
Ter sréčo rajsko opisuješ,
Ki vžíva v domu se duhóv.

Gledaje slíko tvóje sréče
In zróč nebēški tvój obráz,
Iz duše vzdíšem kopernéče:
»Naj grém, naj grém s tebój še jaz!«

Le hrepenél jaz bódem k tēbi,
Ne bom po tēbi žalovál,
Saj našel si na bōžjem nēbi,
Kar tókaj bi zastónj iskál!

Jurčiču v spomin.

Ob cesti jablana je stala,
Cvetela vsako je pomlád,
In pisan cvet okrog je stlala,
Dajála hlad in zlat je sad.

Na čudodelnem tem drevesi
Pa bival je skrivnostēn duh,
Ko ta zigraval je s peresi,
Šepēt nam rajsk je polnil sluh.

Kakó šumljalo je zgovórno
Od ure rane v pózni mrak
Tedaj to listje čudotvórno,
Bil jezik glasen list je vsak.

Čaróbne pravilo pravljíce,
Povesti krasne to drevó,
In med pravljíce drobne ptice
So vbirale svoj spev glasno.

Obstal je pridni kmet pri deli,
Strmeč uhó nastavljaj je,
In potnik mnog na cesti beli
Vesél drevó pozdravljaj je.

Pod njim je vsakdo rad počival,
Požil srcé, požil uhó,
In spev in hlad in sad je vžíval
Ter blagoslavljal je drevó.

Pa, oh, nebó zastréjo tmíne,
Oblak se pripodí strašán,
Iz njega smrtna strela šíne,
In strta je na tleh jablán!

Ta jáblan ti si, drug moj mili,
Kí zgodnji grob te skriva mi;
Potók solzá v okó mi sili,
Bridkóst srcé zaliva mi.

Oh, kolike duhá zaklade
S tebój je temni grob požrl,
Načrte tvoje, naše nade,
Udarec smrtni vse je strl!

Okó mi hoče prekipeti . . .
A proč solzé in proč tožbé!
Le slavo tvojo hočem peti,
Letí čez dol naj in goré!

Plodnejšega nikdár duhóva
Rodíl še ní slovenski svet,
In Bog vé, kdaj nam pride znova,
Kí tak zoril bo sad in cvet?

Ti spis na spis si nam podával,
Za sliko sliko darovál;
Ko národ jih je občudaval,
Strmèč je sêbe v njih spoznáł.

Ti branil si nam sveto pravo
Z duhá orožjem žive dní,
Ti Slavi si ovenčal glavo, . . .
Zató ves dom te zdaj slavi!

Postavlja domovina cela
Na grob ti spomeník kamnén;
Pomník tvoj prvi tvoja dela,
Kí vek ne vniči jih nobén!

Kot solnce se žari nevgasno
In svet oživlja z visočín,
Svit tvojih del sijál bo jasno
In nam pomlajal tvoj spomín.

Pretké naj grob ti gósta trava,
Nad njim naj kamen se zdrobí,
A v vek ne mrakne tvoja slava,
Tvoj duh med nami v vek živí!

Vrlemu možu.

(Andr. Jekšetu.)

Zlatá ne išči v teh vodáh,
Zastonj ves trud!
Srebrá ne koplji v teh goráh,
Ne drugih dragih rud!

A več od srébra in zlatá
Pri nas dobóš,
Tu biser drag se lesketá,
Ta biser — blag je mož!

O vreden, da visóko bi,
Najviše stal,
Da svít njegóv široko bi
Po svetu krog sijál.

Ker sam pa v silni skromnosti
Svoj skriva svít,
Naj zdajnosti, potomnosti
Bo tu v izgled odkrit. —

Pač mnogo možkih, malo mož
Naš vek rodí;
A kar nebó nam dalo mož
Med prvimi si tí!

Globók ti um in čut gorák
Odzgór je dan,
Značaj si skóval si krepák,
Kot góre nezmaján.

Modrósti uk na srci vgret
Lepó učíš,
In, kar na srčni seješ svet,
Zvestó, skrbnó gojiš.

In, kar učíš in, kar gojiš
Z vstrajnostjo,
Najlepše vedno sam vršiš
S krepkó značajnostjo.

Ti oče in vodník skrbljiv
Si vernikom,
Ti vsem si blag in ljubeznív,
Ne le nektérnikom.

Ne zreš na lice, ne na rod,
Tvoj sin je vsak;
Še ljubši kmet ti kot gospód,
Če vrl je poštenják!

Pri srci tebi ni denár,
Ne svetna čast;
Za vzvišeno le vnet si stvar:
Za bratske sreče rast!

Takó že let nad štirideset
Deluješ tí,
In síle vse za smoter svet
Vesel žrtvuješ tí.

Zató pa meni vzor možá
Si davno že; —
Pač srečen kraj, ki te imá,
Presrečni v njem ljudjé!

To srečo sem i jaz imél:
S tebój sem žil,
O žarkih tvojih sem se grél,
O njih si um vedril.

Kako sladák mi je spomín
Na srečni čas,
Ko v znožji bival sem planín
Pod vodstvom tvojim jaz!

Oj, kolikrat mi v gorsko stran
Plujó očí,
Tam trg mirán je in krasán,
A v trgu dragem — tí!

Pri teh spominih sto čutil
Se vžiga mi
In tisoč gorkih se voščil
Iz duše dviga mi.

O troši Bog ti sreče rôž
Na vse poti,
A nam pa daj še mnogo móž,
Móž vrlíh kot si tí!

Andreju Einspielerju

o zlati maši

dne 21. avgusta 1887. leta.

Pod jësen gre! A čas nobën
Ni kmetu ljubši kot jesën.
Pomlad je čas cvetú in nãd,
A čas skrbí in dela tudi,
Poleti mož potán se trudi;
A jësen dá mu hlad in sad,
Za strah in skrb in trud obilo
Mu vrt in pólje dá plačilo.
Enako v žitji! Kdor se v cvetji
In žitja svojega poletji
Ne plaši truda in skrbí
Pač srečen je v jesëni dní,
Vesel se v prejšnje dni ozíra,
Mirnó očí v prihodnje vpira.
Ti delal si kot malokdó!
Ti delal si ob časi cvetja,
Zvestó si delal pol stoletja,
Zvesto, pogumno in krepkó.
Kar sil ti dalo je nebó,
Posvëtil ti si vse mladini,
Posvetil vse si domovini.
Ti domu si budítelj bil,
Ti domu si učítelj bil,
Za dom si vrl borítelj bil.
Ti delal si; jesën je tú,
Prišel je tebi čas sadú ...
Naš dom odeval gost je mrak,
Slovenija je tožno spala;
A čvrsto je, veselo vstala

In narod si goji krepák.
In tvoj premili Gorotán
Že tudi dviga se, se vzbujá,
Prihaja mu vstajenja dan
In peša, gíne síla tuja.
Probuja se Slovën povsód!
A kdo se pač najbòlj je trudil,
Da národ se iz sná je vzbúdl?
To naše národno vstajenje,
To krepko národno življenje
Zeló je tvojih trudov plód!
Zató naš dom ti venec slave
Zdaj víje krog častite glave.
Zató pa tvoj današnji god
Vesel proslavlja ves naš rod,
Izraža vróča ti čútila,
Poklanja srčna ti voščíla! ...
Ti zlato žrtvo nekrvavo
Bogú si danes darová,
Pri njej pač i za očëtnjavo,
Za srečo njeno in nje slavo
Prošnjé si k Večnemu poslál.
A nam na dan darítve zlate
Sto želj se k nebu dviga zá-te:
Bog čúvaj te še toljko let,
Da srečen zreš slovenski
svet,
Da srečno, slavno in edino
Premilo vidiš domovino!

Lovorika na grob možu.

(Fr. Erjavcu v spomin.)

Umrí je — mož!

Kje tak je še med nami,
Kot on, ki spi v prezgodnji groba jami,
Posuti v zimi z venci, s šopki rož?

Umrí je mož!

Umrí je mož pravice in resnice:
Te bôžje hčerke, rajske te device
Po svetu tavajo plačóč,
Izgnane iz palač in koč;
A njim, ki jih iztirál svet je,
Odprl on tóplo je zavëtje,
Sprejél je v svoje jih srce
Goječ do zadnjega jih dne.

Naprej, tožniki,

Naprej, vi bratovske častí grobniki,
Jezike zdaj nabrúsíte ostré:
Komu le tróho storil je krivice?
Resnici kdaj je ponarejal lice?

Umičëjo se vsi molčé!

Da, v čednosti njegovih lovoriki
Ta dvojni list nikdár ne bo zvenél:
Krivice storil ni in ne želél,
Najraje v srci jezik je imél,
Ko zinil je, pa srce na jeziki.

Umrí je pošënjak!

Umrí je učenjak,

Podrl se domu steber je krepák.
Obráz in um pač bil mu je hladán,
A v prséh nosil je srce ognjéno;
Saj tudi zemlje lice v zimi je ledéno,
A v nje osrčji plam je silen vžgán.
Kakó za drago górel je družíno!
Kakó plamtél za tóžno domovíno!

Ti bil je sin iskrenovdan,
 Ti bil ljubitelj je strastán.
 Saj pač dovolj ognjéna
 Ljubáv do doma ni nobéna,
 Ki strastna ni!
 A ne iz cenih besedi,
 Iz del se javljaj žar strasti!
 In delal on je neumórno
 Za domovino našo bómo.
 Po vede rudniku bogatem
 Prekrasnih dragotin je bral,
 In brušene, v kovanji zlatem,
 Je v častni dar jih domu dal.
 Tem dragim kamnom, zlati rudi
 Zdaj dom se čudi.
 Umr! plamteč je narodnják,
 Podrl se domu steber je krepák.
 Umr! je mož značajan,
 Načel jeklenih, neomajen,
 Otajal ni ga solnčni žar,
 Noben ga zmajal ni vihar.
 Pač padali so trdni hrasti;
 On žalujoč jih zrl je pasti;
 A sam viharja ni se zbal,
 Za dom, za rod je trdno stal.
 In skusil je notranje boli,
 Notranj je čutil mnog vihar;
 A tožil, plakal ni nikoli,
 Sprejel je moški slednji vdar.
 Če tožil je kedaj, o svojih bolih ní,
 O krivdah tožil je, ki jih naš rod trpi!
 Stal vedno neupogben je junák,
 Le nji se vklónil je, ki mora se ji vsak;
 A i morilki ti s kosó mrtvaško
 V obraz je zrl junaško.
 Umr! je mož!
 Kje tak je še med nami,
 Kot on, ki spi v prezgodnji groba jami,
 Posuti v zimi z venci, s šopki rož?
 Iskál po svetu sem možá
 Po vzorih svojega srcá.

Ko njega sem spozná, kako vesela
 Zanj duša vsa se mi je vnela,
 Njegá se oklenila je,
 Z njegovo se stopila je!
 In tega, oh, je smrt požéla!
 Kakó naj duše mi ne stresa bol,
 Ko vtrgalo se srca mi je pol?!
 Pač rad bi vstavil solze v duši,
 A siloma deró na dan,
 Kot tok, ki jez in bran razruši,
 Z močjó se vlije na raván.
 A naj tekó solzé srcá,
 Naj le tekó v spomin možá,
 Saj vreden pač najblažjih je solzá . . .
 Umr! je mož! — Ne ni umrl!
 Oči le časne je zaprl,
 Da se po trudu in po boji
 Oddahne v blaženem pokoji.
 Ne ni umrl!
 Še duh njegov živi med nami
 Na delo nas budí in dramí.
 Umr! on ní,
 V nesmrtnih delih mož živi!
 Živí in večno živel bode
 Od Vil proslavljen in Modríc.
 Njegá, slavitelja prirode,
 Opeva roj krilatih tic,
 Slavé ga prebiválci vode,
 Kar zemlja hrani jih in zrak,
 Njegov spomin obuja vsak, —
 Da, kamen slednji, slednja travca
 Proslavlja nam imé Erjavca.
 Priroda vsa, ki vrl ji bil glasník,
 Mu velikansk je večén spomeník! — —
 A mi? Pomník postavimo mu tak,
 Da slednji skuša biti mu enak!

Prijatelju Andreju Kraglju.

Kaj ne privadil bi se grobom!
Vsak dan odprè kater se nov,
In kak trpin, v sorodu z Jobom,
S tujine vrne se domov.

Že redka, gosta prej, je četa,
Ki v njej je mnog bojniki bil čvrst;
Mi — ranjenci za prava sveta,
A druge krije črna prst.

Ti tudi si odplul pred nami
Iz krajev zmot, laži, prevár; —
Teló spi mirno v grobni jami,
Duh gori blažen bo vsekdár ...

Življenje mérjeno le kratko
Ti bilo je ko zimski dan —
Ta dan ni tekel vedno gladko,
Bil manj je topel ko hladán.

A eno solnce je sijalo
Ti v žitja temni predvečer,
Ti luč, gorkoto je dajalo,
Nesmrtno solnce to — Homer!

Sluteč že noč to del vseh delo
Slovénil spešno si, moj drug;
A jedva nam podal si celo,
Od nas si šel — ne brez zaslug.

Prerano si odšel pred nami,
Prej gost, bolj redek naš je broj, —
V deželo solnčno nad zvezdami
Nas vabiš, kličeš za sebój.

Kaj torej plašil bi se smrti?
Saj ta nam svet odprè ves nov:
Skoz grob odprti, spet zaprti
Se v carstvu združimo duhov.

Presvetlemu in premilostnemu gospodu

Dr. Frančišku Sedeju,

knezu in nadškofu goriškemu, o posvečenju in umeščenju 25. marca 1906.

Mož cel na svojem mesti vsákdo bodi,
Preprost, visók zaseda sedež naj!
Mož pravi vedno v časti bo povsodi,
Ne stól možú, mož stolu dá sijaj.

Težkó je človek biti, mož še teže
V nemoški, nečloveški dóbi tej;
Kdor pa, da mož in človek je, doseže,
Ta vreden je živeti na vselej.

Mož vrli neomahno speje k cilju,
V izbéri póti si sodnik je strog,
Ne vdá vabljenju se, ne vdá nasilju,
Ne moti hvala ga in ne porog.

Kaj mar mu spomeniki, kaj odlike?
Možato delo prva je odlik,
S tem mož si trajne spleta lovorike,
Gradl si v srcih večén spomenik.

Ne stan, naslov, zunanje ne priznanje,
Čeprav med svetom to največ veljá,
Jeklen značaj, dolžnosti spolnovanje,
Najvišja, prava dika je možá.

Dolžnosti slednji stan dovólj naklada,
Odgóvor strog od njih dajál bo vsak,
On, kateri vladan je in on, ki vlada,
Mirnó pa čaka vestni ga možák.

Posamnik slednji je le del celote,
V njo vkládaj, črpi spet iz nje moči;
Skup lóže zmagajo se vse težkote,
In odgovornost težka se deli.

Kdor je visók, naj z nižjimi se združi
V ljubezni veži jih poklic njihóv;
Moč združena naj sveti stvari služi,
Potem ji vspéh obilen je gotóv.

Z višav naj solnce sije in naj greje,
Nam duh jasnéč, množi naj setví rast;
Skrbnó pa glej, kdor seme v srca seje,
Da sad ljudem bo v prid in stvári v čast.

Nikdar se setev vsa ne vkoreniči,
Nebroj sovragov šteje dobra stvar;
A vzorov višjih svet, ne čas ne vniči,
In blaga dela ne zamró nikdar.

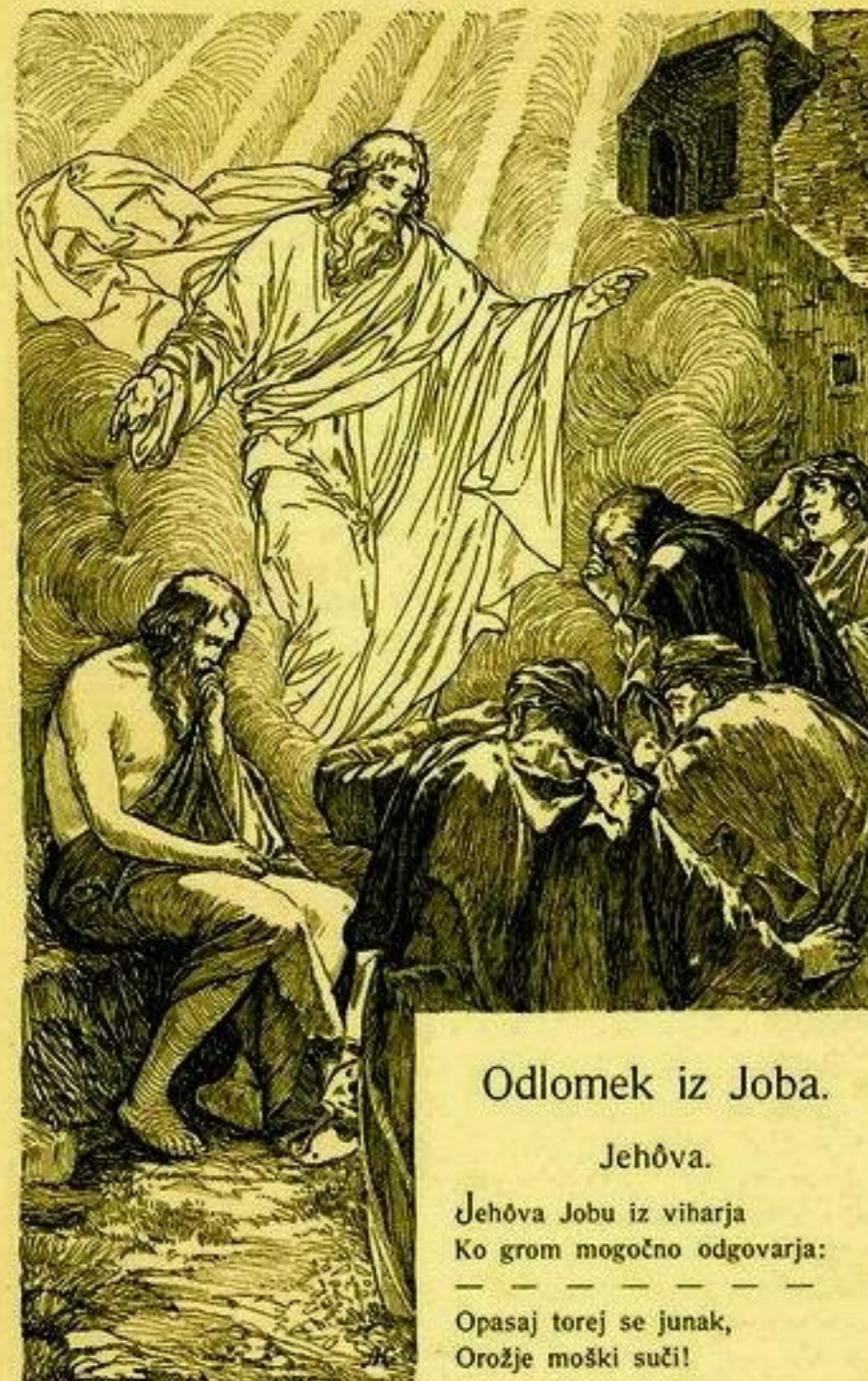
Dà, vzóri večni, vzvišena dejanja
Iz roda v rod množé iz sebe sad;
Pogum, sejálče, v potnih dneh sejanja,
Tvoj pot še vnukom plod rodil bo zlat.

Vsak delavec za svete smotre bodi,
Pri delu vstrajno, neomajno stoj;
Kdor pravi mož je vedno in povsodi,
Ne svetne, Božje sodbe se ne boj!

In mož Ti boš,
na svojem mestu pravi mož!

Zató pa pozdravljen iz duše vesele,
Z višav in nižav nas iskren Ti pozdrav;
Pogum, nadpastir Ti prevdane dežele,
Ne plaši se truda, ne boj se težáv.

Pač breme nelahko je to dostojanstvo,
Dá Bog pa v olajšbo dovolj Ti daróv:
Da véрно izpolniš visoko poslanstvo,
On moč dodelí Ti in ves blagoslov!

Odlomek iz Joba.

Jehóva.

Jehóva Jobu iz viharja
Ko grom mogočno odgovarja:

Opasaj torej se junak,
Orožje moški suči!

Jaz prašal sem, ti me poduči!
 Mar mene ti dolžiš napák
 In pravo streti bi mi htel,
 Da ti bi se pravičen zdel?
 Mar roka ti je silna, močna,
 Ko Božja roka vsemogočna?
 In zemlje dno in néba krov
 Tvoj stresa glas-li ko Njegóv?
 Tedaj ogrni v veličast se,
 Odeni v kras in pa v oblast se!
 Oho!le zém!je vse sinove,
 Brez milosti ponižaj tí,
 In jeze vzbunjene valóve
 Na njé razlij.
 Z očmi poglej na njé srdit,
 Da vsem bo padec njih očit,
 Na mestu, pri tej priči
 Zločince vniči!
 Poderi v prah jih in jih skrij
 Na kraj temán,
 Na kraj neznán,
 Kjer več ne vzrejo jih oči.
 Potem te bom i jaz veličal,
 Ker s takimi boš deli spričal,
 Da tebi Mene treba ní!!

Job.

Obrne zdaj se Job k Jehóvi
 In s tēmi se mu klanja slovi:
 Kaj revež naj odgovorim?
 Na usta dlan, in naj molčim!
 Pač enkrat, dvakrat sem govóril,
 Odslej ne bom več tega stóril.
 Zdaj vem, da Ti vse znaš,
 In da brezmejno moč imaš;
 Kdo tist brezumnik, ki se lóti,

Da modre tvoje sklepe moti?
 Oh, jaz o Tebi prej sem blél
 To, česar nisem nič umél:
 O Tebi čulo le uhó,
 Po sluhu le sem Te poznál
 (In, žal, po tem presojevál), —
 A zdaj Te zrló je okó;
 V pepelu, prahu torej tó,
 Kar sem mrmrál in blebetál,
 Do smrti bom obžalóval. —

Konec.

Ko veličastna svoja slova
 Do Joba je zvršil Jehóva, —
 Do Elifasa Temanjana
 Obrne se rekoč takó:
 Na té je jeza moja vžgana,
 Na té in tvoja druga,
 Ker vi o meni vsi krivó
 Sodili ste in ne takó,
 Ko Job moj verni sluga.
 Zdaj sedem juncev vi vzemite,
 In jarcev sedem izberite,
 Ter k Jobu privedite jih;
 Pa v spravní dar zažgite jih;
 A Job za vas naj k meni vzdíše,
 Njegovo prošnjo bom sprejel,
 Da v greh se to vam ne zapiše,
 Kar kdo napačnega je dél;
 Ker prav vi niste govorili,
 Kot Job je, moj služabnik mili..
 Šel torej Baldad je, — Šuhljan,
 Šel Elifas je, — Temanján,
 In šel je Sofar, — Naamlján,
 In kakor je Gospod govóril,
 Tako je zvésto vsakdo storil..

Gospod pa pravno je daritev
 Sprejél na Jobovo molitev;
 A Jobu dal je vsega zdaj
 Dvakratno, kot imél je kdaj...
 Zdaj pa so bratje prihiteli
 In sestre, znanci k Jobu vsi,
 V njegovi hiši kruh so jeli,
 Ko prej za srečnih dní.
 In Joba so pomilóvali,
 »Tolažbe« v dušo mu vliváli
 Za slednji vdarec mu zadan,
 (Zdaj že prestán!);
 A v dar so vsak »kesito«¹ dali,
 I vsak po en mu zlat uhán...
 A Bog pa večji blagoslov,
 In več poslal mu je daróv,
 Ko prej, ko ni ga bil še vdáril:
 Dal štírnajsttisoč je ovčíc,
 Dal tisoč jarmov je volóv,
 Šesttisoč mu kamél podaril,

¹ Nek denár.

In dal mu tisoč je oslic
 In, vrh kraljévih teh darí,
 Dal Bog mu drug je blagoslov:
 Dal sedem vrlih mu sinov,
 Dal zlate hčerke tri.
 Starejšo hčer po zvezdi dné
 Imenóval je Job — Danico,
 Dišava srednji dal imé,
 A mlajšo zval je — Lepotico.
 Bilé so krasne vse ko cvet,
 Enakih tem imél ni svet;
 In Job jim dal je dél bogát,
 Kot slednji ga dobil je brát...
 Ko bil prestal je bolečine, —
 Še stóinštírdeset godóv
 Je včakal Job, in videl sine,
 In sine svojih je sinóv
 Dol do četrte rodovine;
 Potem pa star in polhen let
 Zapústil ta je svet.

Mojo srčno kri škropite!

Mojo srčno kri škropite
Po planinskih solnčnih tleh,
Kakor seme jo vrzite
Po doléh in po bregéh

Pomlad iz krvi radila
Četke kiscine bo,
Ter prijane mi gojila
Svoje srčno hišo bo.

Če ve korne, dečki zali
Prati bodo rdeči li,
Če hito bodo jih spravljali,
Če valj jih na svet

In srei jim bo ogredo
Četke varavle iz krvi,
Če za red in dom plamitelo
Bodo jim do konca dni.

KAZALO.

(Pesmi z zvezdico * so ilustrovane.)

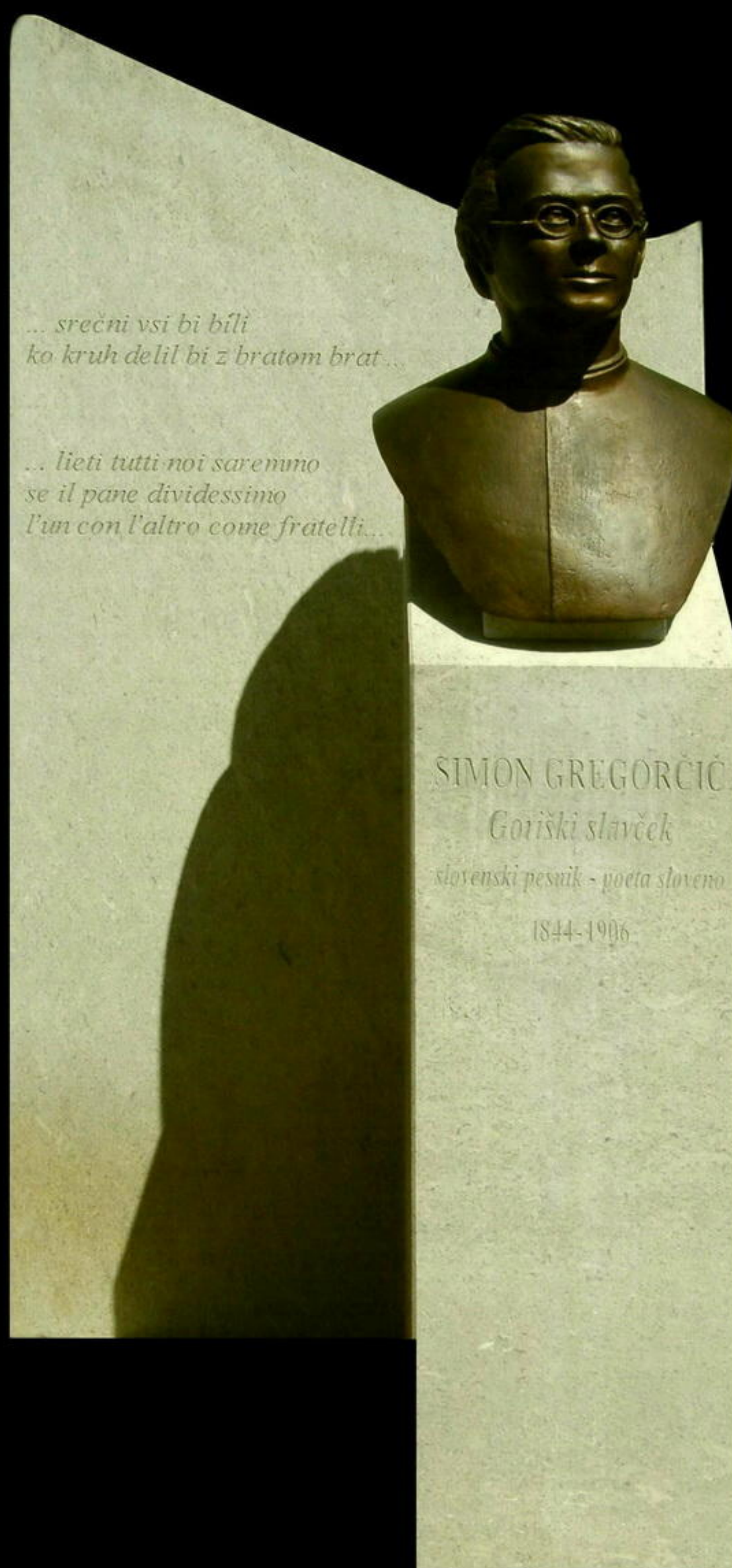
	Stran		Stran
Predgovor	5		
Pesnikovo življenje	9		
*Uvod	13	Svetá odkletev	38
*Naša zvezda	15	*Odlikovanje	39
Mojo srčno kri škropíte	16	Svarilo	40
Daritev	16	*Jejtejeva prisega	41
*V pepelnični noči	17	Pri pogrebu	43
Sam	19	Soči	44
*Na sveti večer	20	*V mraku	45
Pogled v nedolžno oko	21	Ujetega ptiča tožba	46
Z vencem tem ovenčam slavo!	22	*Na semnji	47
Pri mrtvaškem odru	22	Zaostali ptič	48
*Mavrica	23	*Njega ni!	49
Na polji	24	Domovini	50
Kupa življenja	24	Na potujčeni zemlji	50
*Dekletova molitev	25	Ne zveni mi!	51
Dneva nam pripelji žar!	26	*Sreča. I, II.	52
*Pri zibelki	27	Vojakove neveste poroka	53
Eno dévo le bom ljubil	28	*Izgubljeni cvet	54
Ti osrečiti jo hoti!	28	Le plakaj!	54
Slovó	29	Črni trn	55
*Zimski dan	30	Človeka nikár!	55
Siroti	31	*Tri lipe	57
»Priatelj« in senca	31	Življenje ni praznik	59
*Kesanje	32	Velikonočna	59
Lastovkam	33	O nevihti	62
*Prstan	34	Ti veselo poj	62
Spominčice	35	Izgubljeni raj	63
Vinski duhovi	35	*Kmetski hiši	64
*Siromak	36	Svetišče	65
Srcé človeško sveta stvar!	37	Srcé siróta	66
Na bregu	37	*Veseli pastir	67

	Stran		Stran
Nazaj v planinski raj!	68	Divna noč	112
*Hajdukova oporoka	69	*Spovednici	113
Pastir	71	Ne tožim!	115
*Biser. (Odlomek)	73	Slovó od Rifenberga	115
Nevesti	75	Dražba	116
*Z grobov. I, II, III, IV, V, VI.	77	*Vojaci na poti	119
*Rabeljsko jezero. (Po narodni pripovedki)	81	Selitev	120
*Samostanski vratar	86	Primula	120
Za dom med bojni grom!	87	Naš narodni dom. (Zedinjena Slovenija)	121
Naš čolnič otmimo!	88	Bratom Čehom o prihodu na Slovensko	122
Uzori	90	Ah, prišla je znova v deželo pomlad	123
*Oj z Bogom, ti planinski svet!	91	Moj vrt z zelenjem ograjen. I, II.	124
Moj črni plašč	92	Moje góslí	125
V gaji	93	Slovó in naročilo. (Ig. Gruntarju)	126
Pač videl zvezd sem brez šte- vila	93	Grobni spomenik prijatelju. (Iv. N. Strésu)	126
Bratje, v kólo se vstopimo!	94	Jurčiču v spomin	127
Pri mrtvaškem sprevodu	94	Vrlemu možu. (Andr. Jekšetu)	128
*Nevesta	95	Andreju Einspielerju o zlati maši dne 21. avgusta 1887. leta	130
Pozabljenim	98	Lovorika na grob možu. (Fran Erjavcu v spomin)	131
*Po bitvi	99	Prijatelju Andreju Kraglju	134
Rómarica	100	Presvetlemu in premilostnemu gosp. dr. Frančišku Sedeju, knezu in nadškofu gori- škemu o posvečenju in umeščenju 25. marca 1906	135
Čas	101	*Odlomek iz Joba	137
Znamenje	102	Pesnikov lastnoročni rokopis	140
*Oljki	103		
Mojim slavicem	107		
Na življenja cesti	108		
*Predsmrtnice. Uvod	109		
Tone solnce, tone	110		
Čemu mi na grob kamenit spomenik?	110		
Kje skoplješ si grob?	111		

Simon Gregorčič - Silvan Bevčar
Spomenik v Ljudskem vrtu v Gorici (Italija)

Simon Gregorčič - Silvan Bevčar
Spomenik v Ljudskem vrtu v Gorici (Italija)

Simon Gregorčič - Zdenko Kalin
Spomenik na Erjavčevi cesti v Novi Gorici in Braniku

Simon Gregorčič - Zdenko Kalin
Spomenik na trgu Francoske revolucije v Ljubljani

Simon Gregorčič - Zdenko Kalin - Zasnova Jože Plečnik
Spomenik na Trgu francoske revolucije v Ljubljani

Simon Gregorčič - Zdenko Kalin - Zasnova Jože Plečnik
Spomenik na Trgu francoske revolucije v Ljubljani

Spominska plošča Simonu Gregorčiču na Gradišču v Vipavski dolini

Zbral in elektronska obdelava:

rutars@rutars.net

Cerkno, Ljubljana julija in avgusta 2009

Ne razmnožujte v pridobitne namene!

Copyright © 2009 - All rights reserved